THE
ANDHRA PRADESH LEGISLATIVE ASSEMBLY DEBATES
OFFICIAL REPORT

Tenth Day of the Third Session of the
Andhra Pradesh Legislative Assembly

ANDHRA PRADESH LEGISLATIVE ASSEMBLY

Wednesday, the 24th August, 1983.

The House met at Half-past Eight of the clock

(Mr. Speaker in the Chair)

ORAL ANSWERS TO QUESTIONS

Non-Issue of S.T. Certificates To Benthoriyas In Srikakulam District

81—

*484—Q-. Dr. M. V. Krishna Rao (Ichapuram) :—Will the Minister for Social Welfare be pleased to state :

(a) the reasons for not issuing S. T. Certificates to Benthoriyas living in Srikakulam District ; and

(b) the reasons for not following the instructions contained in the Government of Andhra Pradesh Memo No. 2624/F2/77-13, dated 20-5-81, in connection with scheduled Tribe certificates to Benth Oriyas by the Revenue authorities of Srikakulam District ?

శ్రీమతి కె. ప్రతిభాభారతి*: —

(ఎ) శ్రీకాకుళం జిల్లాలో నివసించే "బెంథోరియాలకు" షెడ్యూల్డు తెగ ధృవపత్రాలను జారీచేయడం లేదని చెప్పడం సరియైనది కాదు.

(బి) ఈ ప్రశ్నకు తావు లేదు.

డాక్టర్ ఎం. వి. కృష్ణారావు :— 81 వ సంవత్సరంలో వెనుకబడిన వారికి 8-30 a. m. కేవలం 211 సర్టిఫికెట్లు మాత్రమే ఇచ్చారు. 82-83 సంవత్సరాలలో ఏమీ ఇవ్వలేదు. దీనికి కారణం ఏమిటో మినిస్టరుగారు చెబుతారా ?

శ్రీమతి కె. ప్రతిభా భారతి :— 1981-82 నుంచి వచ్చిన దరఖాస్తులు మరియు వాటిపై చర్య తీసుకొబడిన వివరాలు వివరం చేయగా 211 ధృవీకరణ పత్రాలకు వచ్చిన మొత్తం దరఖాస్తులు. అందులో ధృవీకరణ ఇచ్చిన పత్రాలు

*An asterisk before the name indicates Confirmation by the Member.

195. తిరస్కరించబడిన కేసులు 15. విచారణలో ఉన్నది ఒకటి. అయితే 1982-83 లో మరి యివ్వలేదు. ధృవీకరణ పత్రాలు అని చెప్పి గౌరవనీయ సభ్యులు తెలియచేస్తూ ఉన్నారు. మేమయితే ఇన్‌స్ట్రక్షన్స్ ఇవ్వడం జరిగింది. ఆ విధంగా ఎందుకు జరుగుతోందో తెలియదు. కలెక్టరు గారికి నేను వెంటనే ఆదేశం ఇస్తామని తమ ద్వారా గౌరవనీయులైన సభ్యులకు తెలియచేస్తున్నాను.

శ్రీ కె. ఎర్రన్ నాయుడు (హరిశ్చంద్రాపురం) :— అధ్యక్షా, శ్రీకాకుళం జిల్లాలో ఇచ్ఛాపురం, సోంపేట, పాలకొండ, ఆముదాలవలస, నరసన్నపేట తాలూకాలలో ఈ బెంధోరియాల కమ్యూనిటీ ఉంది. 81 వ సంవత్సరంలో గవర్నమెంటు జి. ఓ. నంబరు 2624 ప్రకారం ఆదేశాలు జారీ చేశారు. 81 వ సంవత్సరంలో మాత్రమే ఈ బెందులరియా వారికి సర్టిఫికేట్సు ఇవ్వలేదు. దీనివల్ల విద్యార్థులు చాల నష్టపోయినారు. కాబట్టి వెంటనే రేపటినుంచి ఈ ఎకడమిక్ ఇయర్ కి సర్టిఫికేట్సు ఇవ్వడానికి ప్రభుత్వం ఏమైనా ఆదేశాలు వెంటనే జారీ చేస్తుందా అని మీ ద్వారా మంత్రిగారిని అడుగుతున్నాను.

శ్రీమతి కె. ప్రతిభా భారతి :— తప్పకుండా వెంటనే ఆదేశాలు జారీ చేస్తాము.

Levying of Two Types of Taxes on Tree Tappers

82—

*547— Q-.Sri Vasantha Nageswara Rao (Nandigama) :—Will the Minister for Excise be pleased to state :

(a) whether it is fact that the tree tappers are burdened by two types of taxes i. e., excise duty for tapping trees and payment of Haq-E-Malikana to the owner of trees; and

(b) if so, whether there is any proposal to simplify the same and levy only one tax payable to one agency as tree tappers are uneducated?

ఆబ్కారి శాఖమంత్రి (శ్రీ టి. జీవన్‌రెడ్డి) :—

(ఎ) గీత కార్మికుడు ఈక్రింది పన్నులు చెల్లించవలసినమాట వాస్తవమే:-

(1) దుకాణం లేదా దుకాణాల సముదాయం కౌలుకు తీసుకున్నందుకు అద్దె.

(2) చెట్టు పన్ను.

(3) చెట్టు యజమాని అద్దె.

(బి) లేదండి.

శ్రీ వసంత నాగేశ్వరరావు:—అధ్యక్షా, ఒక వైపున ప్రభుత్వము వారు గీత కార్మికుల సంక్షేమం కోసం అనేక కార్యక్రమాలు తీసుకుంటామని గీత కార్మికుల యొక్క అభివృద్ధి కోసం ఒక సహకార సంఘాన్ని ఏర్పాటు చేస్తామని కార్పోరేషన్‌ని ఏర్పాటు చేస్తామని చెబుతూ అదే గీత కార్మికుడు ఒక వైపున కా

గవర్నమెంటుకి శిస్తు కట్టాలి రెండవ వైపున అక్కడ ఉన్నటువంటి యజమానికి కట్టాలి. ఆ యజమాని కట్టినా కూడాను ఆ చెట్లు నరికి వేస్తాడు, వాడికి ఇష్టము లేకపోతే గెలలు కొట్టి వేస్తాడు. నానా హింసలు పెడతాడు. గీత కార్మికులు ఇటీవల కాలంలో మన మీద అనేక రకాలైనటువంటి ఆశలు పెట్టుకున్నారు. అటువంటి గీత కార్మికుడుకి ఆ చెట్టు యజమాని నుండి రక్షణ కలిగించకపోతే వాడికి ఇప్పుడు వృత్తి పోయేటటువంటి ప్రమాదం ఉంది. నానా పెడదారులు పెట్టి వారిని నానా బాధలు పెట్టే పరిస్థితి ఉంది కనుక ఈ కట్టే శిస్తు ఏదో ఒకరికే ఇటు ప్రభుత్వానికో లేకపోతే ప్రభుత్వము కట్టించుకోకపోతే యజమానికో ఎవరికో ఒకరికే కట్టాలి గాని ఈ ద్వివిధమైన పద్ధతితో శిస్తులు కట్టాలి అంటే హేరాన్‌మెంటు ఎక్కువ అవుతూ ఉంది గీత కార్మికుడుకి. కనుక ఇది ఆసామికి ప్రభుత్వమును చెల్లించుకోమనండి లేకపోతే అన్నిటిని కూడా ప్రభుత్వము లెక్కలోనికి తీసుకుని ఏవి అయితే గీతకి అనువైన చెట్లు ఉన్నాయో అవి అన్నీ ప్రభుత్వం యజమానికి ఇవ్వడమో లేకపోతే ఏదో ఒకటి చేయాలి. అంతేగాని డబుల్ సైడెడ్‌గా అతనిని హేరాన్ చేస్తే కష్టము కనుక ఏదైనా గాని అతను ఒకే రకమైనటువంటి పన్ను కట్టే విధానాన్ని ప్రభుత్వం ప్రవేశ పెట్టడానికి ఆలోచిస్తుందా?

శ్రీ టి. జీవన్ రెడ్డి:—ఈ మూడు వేరు వేరు రకమైన పద్ధతులుగా భావించ బడుతున్నాయి. ఉదాహరణకి ఇది మొదట రెంటల్ ఏదైతే ఉన్నదో అది దుకాణానికి దుకాణానికి వేరుగా ఉంటుంది. అంటే అక్షను షాపు సేలు పాయింటు డిఫరెంటు ప్లేసెస్‌ను బట్టి వేరు వేరుగా నిర్ణయించ బడుతుంది. కొన్ని ప్లేసులలో అర్బన్ ప్లేసులకు దగ్గరగా ఉన్నచోట ఈ రెంటల్ ఎక్కువగా వచ్చే అవకాశం ఉంటుంది. కాని పల్లెటూర్లు గ్రామాలలో ఉండే షాపుకి రెంటల్ తక్కువగా ఉండడంవల్ల దీనిని మనం ఏవరేజిగా ఒకటే రూపములో తీసుకునే అవకాశం లేకపోవడం వల్ల ఇది ఇట్లానే కంటిన్యూ అవుతూ ఉంది. రెండవది, ఈ ట్రీ టాక్సు ఏదైతే ఉందో అది గవర్నమెంటుకి ఎక్సైజు డ్యూటీ రూపముగా చెల్లించేటటువంటి పద్ధతి; అందులో సేంది అంటే ఈత చెట్టుకి 8 రూపాయలు, తాడి చెట్టుకి 10 రూపాయలు చొప్పున వసూలు చేయవలసిన అవసరం ఉంటుంది. గీత కార్మికుడు చెట్టును గీయబోయే ముందు మార్కు చేసిన తరువాత ఈ డబ్బును అతను చెల్లించవలసిన అవసరం ఉంటుంది. అది కూడా మూడు ఇన్‌స్టాల్‌మెంట్సు కట్టే అవకాశం కూడా ఈ గీత కార్మికుడికి ప్రభుత్వం కల్పించింది. అది ఓనర్సు రెంటు, చెట్టుకి అతనికి ఇచ్చే శిస్తు రూపముగా కట్టే పద్ధతి ఇది. ఇది కూడా 8 రూపాయలు ఈత చెట్టుకి తాడి చెట్టుకి 10 రూపాయలు ఉంటుంది. దీనికి ఏదైతే ఉందో దానికి ఇన్‌స్టాల్‌మెంట్సు రూపములో, ఇది చెట్టును గీయబోయేముందు పట్టేదారుకే ఇచ్చి అతనితో రసీదు తీసుకుని అతడికి గీసుకునే అవకాశం కలుగుతుంది. అదే గవర్నమెంటు లాండులో ఉన్నట్లయితే 8, 10 రూపాయలకు బదులుగా దీనిని 50 పర్సెంటుగా చేసి 4 రూపాయలు ఈత చెట్టుకి 5 రూపాయలు తాడి చెట్టుకి కలెక్టు చేయడం జరుగుతుంది. అంటే గవర్నమెంటు లాండులో ఉన్నట్లయితే హాఫ్ కన్‌సెషన్ గీత కార్మికుడికి దొరుకుతుంది. అదే పట్టేదారు

పట్టాలాండులో ఉన్నట్లయితే పూర్తి డబ్బు చెల్లించవలసి ఉంటుంది. పోతే గవర్నమెంటుకి కట్టే చెట్టు పన్ను ఏదైతే ఉందో అది మూడు ఇన్‌స్టాల్‌మెంట్సు రూపముగా కట్టే అవకాశం కూడా గీతకార్మికుడుకి ఉంది. కాని డబ్బు యజమానికి ఒకసారే కట్టవలసి వస్తుంది కాబట్టి ఇది కలిపే అవకాశం లేకుండా పోతుంది.

శ్రీ ఎన్. రాఘువరెడ్డి (వర్రికల్):—ఇప్పుడు మూడు రకాల పన్నులు మంత్రిగారు కలిపిచ్చారు. సరే గౌరవ సభ్యులేమో రెండు రకాల పన్నులే అన్నారు. ఒకటేమో రెంటల్, రెండవది యజమాని పన్ను. మూడవది గవర్నమెంటు పన్ను. ఈ రెంటల్ అనేది ఒక ఊరిలో చెట్టుకి 20 పడుతుంది, ఒక ఊరిలో పది పడుతుంది, ఒక ఊరిలో రెండు పడుతుంది, ఒక ఊరిలో 30 పడుతుంది, ఒక ఊరిలో రు.100, 300 దాకా పడినటువంటిది కూడా ఉన్నాయి. ఎందుకంటే గడచిన రెండు సంవత్సరాల ఏవరేజి తీసుకుని నిర్ణయించేటటువంటి పద్ధతి ఉన్నది. పూర్వం వేలం వేసిన కాలంలో, ఎక్కడైనా పోటీ పెట్టి వేలము ఎక్కువ పెట్టిన చోట ఆ ఏవరేజినే నిర్ణయించినారు కనుక ఈ డిఫరెన్సుకి అవకాశం ఉంది. అట్లా లేకుండా చెట్టుకి ఇంత అని వేసేటటువంటి పద్ధతిని చెట్టుకి ఇంత రేటు అని నిర్ణయించి ఎన్ని చెట్లు అయితే గీత కార్మికుడు తీసుకున్నాడో అన్ని చెట్లకు అద్దె, ఏ విధంగా అయితే 9 కిస్తుల మీద ప్రభుత్వం తీసుకుంటున్నారో అదే విధంగా దీనిని కూడా 9 కిస్తుల మీద తీసుకోడానికి అవకాశం ఇస్తారా?

శ్రీ టి. జీవన్ రెడ్డి :— అధ్యక్షా, గౌరవనీయ సభ్యులు రాఘవరెడ్డిగారికి అన్ని విషయాలు తెలుసు. ఈ రెంటల్ అనేది ఏదైతే ఉన్నదో అది దుకాణం మీద కలెక్టు చేసే డబ్బు. ఇది దుకాణానికి దుకాణానికి వేరు రూపములో ఉన్నది. ఉదాహరణకి ఒక దుకాణానికి హైయస్టు రెంటల్ ఇప్పుడు మన దగ్గర 186 రూపాయలు ఉన్నది. ఇది తక్కువలో తక్కువ పది రూపాయలు ఉన్నది. ఏవరేజి తీస్తే 82 రూపాయలు ఉంటుంది, కాని ఒక షాపు వల్లెటూరిలో ఉంచే అటువంటి చోట ఈ తాడి అమ్మకం పన్ను కూడా డిఫరెన్సు అఫ్ రేటుకి అమ్మడం వల్ల అటువంటి అవకాశం లేకుండా పోతుందని మనవి చేస్తున్నాను.

శ్రీ ఎన్. రాఘువరెడ్డి :— అది కాదు అధ్యక్షా, ఇప్పుడు వారు చెప్పినది ఏమిటంటే ఈ చెట్ల పన్ను ఏదైతే ఉందో చెట్ల పన్ను మూడు పార్లు కన్నా, రెంటల్ 9 కిస్తీలలో తీసుకుంటున్నారు, చెట్ల పన్ను మూడు కిస్తీల ప్రభుత్వం తీసుకుంటున్నారు, మూడు కిస్తీల కన్నా 9 కిస్తీలలో చెట్లు పన్ను తీసుకోడానికి అభ్యంతరం ఏమిటి? దీని వల్ల వారికి ఇబ్బంది కలుగుతూ ఉంది.

శ్రీ టి. జీవన్ రెడ్డి :— అధ్యక్షా, ఈ చెట్లు, అబ్కారి వారు, గీయబోయే ముందు మార్కులు చేసిన తరువాతే కలెక్టు చేయబడుతుంది. అంతేగాని, ఉదాహరణకి, సంవత్సరం ఆరంభంలోపలనే ఒకటే సారి మొత్తం చెట్లుకు మార్కు చేయడం జరిగితే 9 మాసములు డివైడు చేసే అవకాశం ఉంటుందే కావచ్చు. కాని ఒక సారే ఇయరు ఎండింగులోపల సీజనల్ కండిషన్ లోపల,

సీజనునుబట్టి చెట్టు మార్కు చేయడం జరుగుతుంది. కనుక అటువంటి అవకాశం లేదు అని చెప్పి మనవి చేస్తున్నాను.

శ్రీ మహమ్మద్ రజబ్ అలి (సుజాతానగర్) :— ఈ వేలము వేసే పద్ధతి వల్ల గీత కార్మికులకు పొట్ట కొట్టడం జరుగుతూ వుంది; మధ్య దళారీలు. ఈ వేలము వేసే పద్ధతి రద్దు చేసి సహకార సంఘాల ద్వారా ఆ గీసే వారికి బెనిఫిట్ చేసేటటువంటి యోచన ఏమైనా ప్రభుత్వానికి ఉన్నదా? రెండవది ఎక్స్ గ్రేషియాలో, వాళ్ల ఫ్యామిలీస్ కి వాళ్ల ప్రాణహానిలో నష్టము పూరించ డానికి తీసుకుంటున్నటువంటి శ్రద్ధ ఏమిటి? తాడి చెట్టు ఎక్కిన వాడికి మోట ఎక్కిన వాడికి వాళ్ళ జీవితాలకు ఏ క్షణాన ఏమి జరుగుతుందో చెప్పలేని ప్రమాదాలకు గురి అవుతున్నారు. దీని విషయంలో కూడా ఏమీ చేస్తారు? నిన్న చాలామంది టేపర్స్ ఇక్కడ ప్రదర్శన రూపంలో వచ్చి కొన్ని సౌకర్యాలు కోరుతూ ఒక వినతి పత్రాన్ని యివ్వడానికి వస్తే తమరు మధ్యాహ్నం యింటికి వెళ్లిపోవడం వల్ల అది డిప్యూటీ స్పీకరుగారికి యివ్వడం జరిగింది. ఇప్పుడు ఆ కోరికల పత్రాన్ని ముఖ్యమంత్రిగారికి తమ ద్వారా అందచేస్తున్నాను. ఆబ్కారీ మినిష్టరుగారికి కూడా యిచ్చినాను. దీని మీద సమాధానం చెప్పాలి. 8-40 a.m.

శ్రీ టి. జీవన్ రెడ్డి :—గీతా కార్మికుల అభివృద్ధి గురించి యీ ప్రభుత్వం తగు శ్రద్ధ వహిస్తున్న విషయం అందరికీ తెలిసిన విషయమే. గౌరవ సభ్యులు తెలియచేసిన విధంగా దుకాణాల వేలం యేదైతే ఉందో ఎక్సెప్టు గ్రేడ్ 1 అండ్ 2 మున్సిపాలిటీస్ తప్పితే కొన్ని యిండస్ట్రియల్ యేరియస్ తప్పితే మిగతా అన్ని గ్రేడ్ 3 మున్సిపాలిటీస్ కాని యే గ్రామము అయినా అన్ని గ్రామాల లోపల కూడా సొసైటీస్‌కు తప్పితే టి.టి.ఎస్. స్కీము ద్వారా టేపర్స్‌కు యివ్వడం జరుగుతుంది కాని యే పరిస్థితిలోను ఆక్షన్ అనే పద్ధతికి యీ ప్రభుత్వం కార్మికుల అభివృద్ధికి పాటుపడుతూ ఉదాహరణకు యింత క్రితం ప్రపోర్షనల్ రెంటల్ యేదైతే ఉందో ఆ ప్రపోర్షనల్ రెంటల్‌ను తీసివేయడానికి ప్రభుత్వం నిర్ణయించిన విషయం కూడా తెలియచేస్తున్నాను. గీత కార్మికులకు యింత క్రితం యిచ్చేటటువంటి ఎక్స్ గ్రేషియా రూ. 2,000 లు ఉన్న దానిని ఒకవేళ దురదృష్టవశాత్తు గీత కార్మికుడు చెట్టుపైనుండి క్రిందికి పడి చనిపోతే యీ సంవత్సరం రూ. 5,000 లు యివ్వడానికి పెంచడం జరిగిందని మనవి చేస్తున్నాను.

శ్రీ మహమ్మద్ రజాబ్ అలీ:—ఈ సంవత్సరమే ఎక్సైజ్ పాలసీని వ్యక్తం చేస్తూ యిప్పుడిక్కడ యేదైనా పెట్టించడానికి ప్రయత్నం చేస్తారా? ఇది చాలా యింకం కల్గినటువంటిది. దీనిమీద ప్రత్యేకమైన పాలసీని యీ హౌస్‌లో పెట్టించగల్గుతారా?

శ్రీ టి. జీవన్ రెడ్డి :— ఇప్పుడు వెంటనే పెట్టకపోయినా tomorrw I will place it on the Table of the House.

శ్రీ ఎం. జగన్నాథం (వర్ధన్నపేట) :—నేను ఆ వృత్తికి సంబంధించిన వానిని. గౌరవ సభ్యులు వాగేశ్వరరావుగారు వినియోగదారునికి సంబంధించిన వారు. ఇక్కడ విషయం యేమిటంటే యీ ప్రకృతి సిద్ధమైన తాటి, యీత

చెట్లు జాతీయ ఆదాయాన్ని సమకూర్చే సంపద. ఈ సంపద మీద ప్రయివేటు యాజమాన్యం ఉండడం వల్ల లేబర్సుకు అనేకమైన యిబ్బందులు కల్గుతున్నాయి. కనుక దీనిని జాతీయం చేసుకొని దీని రక్షణకు చౌకిదారులాంటి సిబ్బందిని పెట్టే ఆలోచన గత ప్రభుత్వం అంగీకరించింది. ఈ ప్రభుత్వం దీనిని ఆలోచిస్తుందా? రెండవది యిది పేదవారు వాడే పానీయాలు. దీనిమీద 3,4 తరాలు పన్నులు వేస్తే వారు చేసే కూలీ అంతా దీనికే పెట్టవలసి వస్తుంది. పూర్వం యీ పానీయాలు సురలు త్రాగినారు. దేవతలు, ఋషీశ్వరులు కూడా యీ పానీయాన్ని వాడే వారు. అందువల్ల సురాపానీయం అని చరిత్రలో వుంది. అందువల్ల దీనిని మద్యనిషేధ పరిధినుంచి తీసివేసి దీనిని యింకా నాణ్యత పరచి కూల్ డ్రింక్సులాగా వీలువడే ప్రతిపాదన యేదైనా ఆలోచిస్తారా?

శ్రీ టి. జీవన్ రెడ్డి:—గౌరవ సభ్యులు చేసినటువంటి సూచన-దీనినికూల్ డ్రింక్సులాగా చేయడానికి అవకాశం ఉన్నదా అనేది తప్పకుండా పరిశీలిస్తాము. ఇంకొక విషయం యేమిటంటే యీ మూడు రకములయిన కిస్తులను ప్రభుత్వం కావాలని యే పరిస్థితులలో కూడా కలక్టు చేయడానికి సిద్ధంగా లేదు. కాని వీటిని క్లబ్ చేయడం వల్ల ఒకవైపు గీత కార్మికులు - వారిలో వారికి వేరే అభిప్రాయాలు ఉండడం వల్ల యిప్పుడు పట్టణాలలో దగ్గరగా ఉండే వారు యీ మూడింటిని క్లబ్ చేసి తగ్గించాలని కోరడం జరిగింది. అదే దూరదేశంలో పల్లెటూర్లలో నివసించేవారికి యీ విధంగా క్లబ్ చేసి ఒక రకమైన కిస్తును విధిస్తే వారిపై యెక్కువ బరువు పడుతుందని అభిప్రాయం వ్యక్తం చేయడం వల్ల ప్రభుత్వం యీ విధంగా ఆగిపోయి ఉంటుంది. వేరే ఉద్దేశ్యంతో కాదు. ఏ పరిస్థితిలో కూడా నిజానికి గీత కార్మికునికి లాభం కల్గుతుందని అంటే అటువంటి పాలసీని తీసుకోవడానికి యీ ప్రభుత్వం యెప్పటికీ సిద్ధంగా ఉందని మనవి చేస్తున్నాను.

శ్రీ వి. రాంభూపాల్ చౌదరి (కర్నూలు):—ప్రస్తుతం అసలు చెట్లే లేవు. ఎందుచేతనంటే గీతకార్మికునికి యీనాడు ఆ చెట్ల ద్వారా యే కల్లు వస్తుందో యీ రెంటల్ చూస్తే దానికి దీనికి పోలికనే లేదు. కాని ప్రభుత్వం యీ చెట్లను ఆధారంగా చేసుకొని రెంటల్ ఫిక్స్ చేస్తుంది. కాంట్రాక్టర్స్ కాంపిటీషన్‌తో ఎడల్టేరిషన్ ఎన్‌క్రేజ్ చేయకుండా యేదైన చర్య తీసుకుంటుందా?

శ్రీ టి. జీవన్ రెడ్డి:—అధ్యక్షా, యీ రెంటల్ అనేది యేదయితే ఉందో సొసైటీస్‌కు కాని, టి.టి.ఎస్.కు కాని యిచ్చేటటువంటి పరిస్థితులలో గత రెండు సంవత్సరముల లోపల వచ్చిన ఆదాయాన్ని ఏవరేజ్‌గా తీసుకొని అదే నిర్ణయం వల్ల పెంచుకుంటూ యీ సొసైటీస్‌కు యివ్వడం జరుగుతుంది. అది ఆక్షన్ పెట్టి షాప్‌కు అటువంటి స్థలాల లోపల అయితే యెవరు హెచ్చుగా పాడుతారో వారికి యివ్వడం జరుగుతుంది. అంతేకాని వేరే అభిప్రాయం లేదు.

శ్రీ వి. రాంభూపాల్ చౌదరి:— పాట ఆధారంగా తీసుకుంటే క్లోరా హైడ్రేడ్ మిక్స్ చేసి ఎడల్టేరిషన్ చేసే అవకాశాలు యెక్కువగా ఉంటాయి.

చెట్లను ఆధారంగా తీసుకొని ఆ చెట్ల ద్వారా యెంత తాడి వస్తుందో ఆధారంగా తీసుకొని మనము రెంటల్ ఫిక్స్ చేస్తే బాగుంటుంది.

శ్రీ టి. జీవన్ రెడ్డి :—ఎక్కడయితే చెట్లు తక్కువ ఉండి రెంట్ అధికంగా ఉంటుందో అక్కడ, it will be considered. మరీ అతిగా రెంట్ తీసుకోకుండా ఓన్లీ ట్రీ టేక్స్ మీద యెన్ని చెట్లు అవసరం ఉంటే అన్ని చెట్లు యివ్వడానికి ప్రభుత్వం ఆలోచించి యివ్వడానికి సిద్ధంగా ఉంటుందని మనవిచేస్తున్నాను.

Sri E. Vasudeva Rao (Visakhapatnam-I) :—There is large scale exploitation by the arrack contractors and the tappers are suffering a lot. Is it brought to the notice of the Government and if so, what is the action taken by the Government ?

శ్రీ టి. జీవన్ రెడ్డి :—అటువంటి అవకాశం యేది లేదండి.

శ్రీ వి. నాగేశ్వరరావు :—నా ప్రధానమయిన ప్రశ్న యేమిటంటే యీ గీత కార్మికులను ఎక్స్‌ప్లోయిట్ చేస్తున్నారు. పై పెచ్చు చెట్లు ఉన్నటువంటి ఆసామీలు వీరి దయాదాక్షిణ్యాల మీద వారి వృత్తి ఆధారపడి ఉంది. వారు చెట్టు ఆసామీకి పే చేయలేని పరిస్థితి, గ్రామ రాజకీయాల మీద అనేకమయిన పరిస్థితుల మీద అతని వృద్ధి ఆదారపడి ఉంది. ఇటువంటి దానికి గీత కార్మికునికి ఆసామి దగ్గర నుంచి చెట్లు యిచ్చే విషయంలో రేటు విషయంలో అతని వృత్తికి దెబ్బతగలకుండా ప్రభుత్వం అతనికి యే రకమైన రక్షణ యిస్తుంది మంత్రిగారు చెప్పకుండా వేరే విషయాలు చెబుతున్నారు. దీనికి సమాధానం చెప్పాలి.

శ్రీ టి. జీవన్ రెడ్డి :—గౌరవ సభ్యులు అడిగేటటువంటి ప్రశ్న, యే పరిస్థితిలో యే రకంగా కూడా పట్టేదారు చెట్టుపై పట్టేదారుకు యెటువంటి అధికారం లేదు. ఈ సంవత్సరం ఒకసారి యీ చెట్లు గీత కార్మికుడు గీసుకోవడానికి ఎలాట్ చేసినామని గవర్నమెంటు డిక్లేర్ చేసిన తరువాత పట్టేదారు రేటు విషయంగా కాని యే విషయంగా కాని గీయనివ్వను అని అభ్యంతరం చెప్పడానికి యెటువంటి ఆస్కారం లేదు. తప్పకుండా ట్రీ టేక్స్ రూ. 8, రూ. 10 లు ఖచ్చితంగా ఒకటే ధర ఉంది ఈ పరిస్థితిలో ఆ పట్టేదారు ఆ డబ్బు తీసుకోవడానికి రిజక్ట్ చేసినా కాని ఎం. ఓ. ద్వారా ఆ డబ్బును వారికి పంపించి ఆ రసీదు తీసుకువచ్చి ఎక్సైజ్ సూపరింటెండెంటుకు కాని, ఎక్సైజు అధికారికి కాని దాఖలు చేసినట్లయితే ఆ ఎక్సైజ్ అధికారులు పోయి వెంటనే ట్రీ మార్క్ చేసి అతను గీసుకోవడానికి అవకాశాలు యేర్పాటు చేసినాము.

శ్రీ కె. వెంకటేశ్వరరావు (కొల్లాపూర్) :— ఈ వయబిల్టి పాయింట్ ఆఫ్ వ్యూతో 2, 3 గ్రామాలను క్లబ్ చేసి కానిస్టిట్యూట్ చేసే కొన్ని సొసైటీలు ఉన్నాయి. ఇప్పుడు ఆ సొసైటీస్ సభ్యులు సమ్మతి పెట్టకుండా, వారి ఆమోదం లేకుండానే బ్రేక్ చేసే కార్యక్రమం తీసుకున్నారు. అది యెంత వరకు సమంజసం ?

శ్రీ టి. జీవన్‌రెడ్డి :—గౌరవ సభ్యులు తెలియచేసినట్లుగా బెల్ట్ సొసైటిస్ అని ఒక 5, 10 గ్రామాలు కలిసి సొసైటీస్‌గా నడుపుతున్నప్పుడు చాలావరకు మహబూబ్‌నగర్ జిల్లా, కాని రంగారెడ్డి జిల్లా కాని, మెదక్ జిల్లా కాని ఒక గుత్తాధిపత్యంగా ఆ కాంట్రాక్ట్ మధ్య దళారీల చేతులకు మార్పించే యీ గీత కార్మికులను ఒక కూలీగా పని చేయించిన విషయం ప్రభుత్వ దృష్టికి వచ్చిన తర్వాత ఒక చిన్న సొసైటీగా కాని చిన్న గ్రామానికి రెవెన్యూ విలెజ్ వైజ్ దీనిని రెస్ట్రిక్ట్ చేసినట్లయితే గీత కార్మికుని సొసైటీ మీద కంట్రోలు ఉంటుందనే ఉద్దేశ్యంతో దీనిని డివైడ్ చేసి ప్రతి సొసైటీ ఒక రెవెన్యూ విలెజ్‌కు లిమిట్ చేయడం జరిగింది. ఇది గీత కార్మికుల సంక్షేమం కొరకు చేయడం జరిగిందని మనవిచేస్తున్నాను.

Reprinting of book "Natyavedam" by previous Director of Cultural Affairs

83—

*1534 .-Q-Sri M. Venkaiah Naidu (Udayagiri):-Will the Minister for Information be pleased to state :

(a) whether it is a fact that an amount of 40 thousand rupees was sanctioned to the previous Director of Cultural Affairs for reprinting his book "Natyavedam":

(b) if so, whether the amount was disbursed to him; and

(c) if not, the reasons therefor?

Minister for Education (Sri P. Ananda Gajapathi Raju);—(a) An amount of Rs. 45,000/- was sanctioned to Dr. P.S R. Appa Rao, former Director (Cultural Affairs) Hyderabad for reprinting of the book with the title "Natyasastra" but not Natya Vedam.

(b) Yes, Sir.

8-50 a. m. (c) Does not arise.

శ్రీ ఎం. వెంకయ్య నాయుడు:—మంత్రి గారు ఖాళీగా వున్నారు కదా ఒక ప్రశ్న వేస్తే బాగుంటుందని అనుకున్నాను. తమరు ఈ ప్రశ్నను విద్యాశాఖ మాత్యులకు తగిలించారు. నా ప్రశ్న ఏమిటంటే, ఈ కల్చరల్ ఆఫెయిర్స్ డైరెక్టరు, వారు వ్రాసిన పుస్తకానికే వారు 40 వేలు మంజూరు చేశారు. దీనికి ఏమైనా ప్రొసీజరు, పద్ధతి అంటూవుందా? ఈ విచిత్రమేమిటో నాకు అర్థము కావడం లేదు. నేను చేసిన ఆరోపణ వాస్తవమా కాదా?

Sri P. Ananda Gajapathi Raju:—This particular book got the national award of Central Sahitya Academy during 1951 and second thing is there is a Committee to consider the activities of grant-in-aid policy in Cultural Affairs.

Sri M. Venkaiah Naidu:-Who are the Members of this Committee? Whether they have gone through this book and recommended for reprinting of the same? What are the guidelines for reprinting of this book having awards.

Sri M.Ananda Gajapathi Raju : - A Committee which was formed earlier consisted of the then Minister Sri Bhattam Sriramamurthy Gopalakrishna, P. Mohan Rao. Deputy Secretary to Government' P.S.R. Appa Rao, When a book is commended as a piece of important literary work thir Committee will recommend to be published,

Sri M. Venkiah Naidu,—Whether this Committee recommended for reprinting of this book.

Sri P, Andanda Gajapathi Raju:—Yes,

State Public Relations Officer In Delhi

84—

*1628–Q.–Sri Y. S. Rajashekhra Reddy (Pulivendula): Will the Minister for Information be pleased to state:

(a) whether there is any Public Relations and Information Offi-cer on behalf of our State in Delhi; and

(b) if so, what is the publicity we are getting in Delhi for the activities of the State?

సమాచార శాఖా మంత్రి (శ్రీ సి. హెచ్. వి. రామజోగయ్య):—

(ఎ) అవునండి. సమాచార, పౌర సంబంధాల శాఖ లోని డిప్యూటి డైరెక్టరు హోదా గల సమాచార శాఖ అధికారి ఒకరు వున్నారు. ఆ అధికారి క్రొత్త ఢిల్లీలో వున్న మన రాష్ట్ర సమాచార కేంద్రం వ్యవహారాలు చూస్తున్నారు.

(బి) ఈ సమాచార కేంద్రం, పత్రికలు, ఆకాశవాణి, దూరదర్శన్ వంటి వివిధ వర్గాల ద్వారా మన రాష్ట్రానికి చెందిన అన్ని ఖారీ కార్యకలాపాలకు, ప్రణాళికలు, పథకాలకు ప్రచారమిస్తున్నది. ఈ కేంద్రం, తనకు వివిధ శాఖలు పంపిన కరపత్రాలను, బ్రోచర్లను కేంద్రాన్ని సందర్శించవచ్చే వారికి, మన రాష్ట్రపార్లమెంటు సభ్యులకు, ఇతర రాష్ట్రాల పార్లమెంటు సభ్యులకు, తదితర వివిధ ప్రచార యూనిట్లకు పంపిణీ చేస్తుంది.

డా. వై. ఎస్. రాజశేఖరరెడ్డి :— మన రాష్ట్రానికి సంబంధించిన సంగతులు గాని, విషయాలు గాని, ఢిల్లీ ప్రెస్‌లో రావడం లేదు. పోయిన వారంలో వచ్చిన తీవ్రమైన వరదల మూలాన 5–6 జిల్లాలలో ఎంతో నష్టము వచ్చినా కూడా ఢిల్లీ పత్రికలలో ఒక మెన్షన్ కూడా లేదు. అక్కడక్కడ బీహారులో గాని, యు. పి. లో గాని ఏ చిన్న కెలామిటీ వచ్చినా, ఏ చిన్న విషయం జరిగినా కూడా మరీ బ్లోటప్ చేసి, పేపర్లో వేస్తారు. మన పబ్లిక్ రిలేషన్ ఆఫీసరు అక్కడ ఏమి చేస్తున్నారు ? ఎక్కువగా ప్రచారం యిచ్చే కార్యక్రమాలకు శ్రద్ధ తీసుకొంటారా లేదా ?

శ్రీ సిహెచ్. వి. రామజోగయ్య :— ఢిల్లీలో వుండే ఆఫీసరు విషయం గురించి ప్రస్తావన చేస్తున్నారని అనుకుంటాను. అక్కడ మార్చి వరకు ఒక

డిప్యూటీ డైరెక్టరు (స్త్రీ) పనిచేస్తూ వుండింది. మొన్న ఫిబ్రవరి 28 న ఆమె రిటైర్ అయింది. మార్చి నుండి ఆ పోస్టు ఖాళీగా వుంది. అయితే ఒక స్పెషల్ డిప్యూటీ కమిషనర్ అడిషనల్ చార్జిగా పని చేస్తున్నారు. డిప్యూటీ డైరెక్టరు లేకపోయినా, అక్కడుండే అడిషనల్ డిప్యూటీ కమిషనర్ అక్కడున్న అన్ని సక్రమంగా చేస్తున్నారని నేను అనుకొంటున్నాను. ఈ మధ్యన చాలా అప్లికేషన్స్ ప్రెస్ ద్వారా అనేక సందర్భాలలో వచ్చాయి. వాటిని చెప్పడానికి నాకేమీ అభ్యంతరము లేదు. అయితే వరదలకు సంబంధించినంతవరకు ఎందుకు రాలేదో— అయినా, ఢిల్లీ ప్రెస్ నుండే యివ్వవలసిన అవసరము లేదు. ఇక్కడ నుండి కూడా ప్రెస్ కరెస్పాండెంట్స్ ద్వారా పి.టి.ఐ. ద్వారా, యు.ఎన్.ఐ. ద్వారా ప్రభుత్వము తరపున ఇస్తూనే వున్నాము. ఇవి ఢిల్లీ పేపర్సులో ప్రచురణ చేయవలసిన అవసరము అక్కడున్న ఇన్‌ఫర్మేషన్ ఆఫీసరుపై బాధ్యత వుందనేది సత్యం. ప్రెస్‌కు సంబంధించినంతవరకు పబ్లికేషన్ ఎందుకు ప్రచురణ కాలేదో దానిపై సరియైన శ్రద్ధ తీసుకోవాలి. తప్పనిసరిగా అది తెలుసుకొని అది కూడా, ప్రచురణ చేయటానికి ఇకముందు గట్టి చర్య తీసుకొనడానికి ప్రయత్నం చేస్తాను.

శ్రీ ఎన్. రాఘవరెడ్డి :— ఢిల్లీలో వున్న సమాచార శాఖ సంబంధించినంతవరకు బ్రహ్మాండంగా పనిచేస్తున్నదని, అన్నారు. ఆంధ్రప్రదేశ్ గెస్టు హౌస్‌లో వారం రోజులు అక్కడున్నప్పటికి పేపర్లు వస్తాయి కావటం లేదు. అక్కడ ఏమాత్రం మన వార్తలు తెలియని పరిస్థితిలో మన గెస్టు హౌస్‌లోనే వుంది. ఇక్కడ జరిగే ప్రకృతి ఉత్పాతాలైనా, అక్కడ పత్రికలలో వచ్చేటట్లు చూడవలసిన బాధ్యత అక్కడున్న సమాచార శాఖకు సంబంధించిన అధికారిపై వుంది. వారు ఏమీ నిర్వహించడం లేదు. కేవలము 'వున్నారు' అంటే వున్నారన్నట్లుగావుంది. దయచేసి, ఒకసారి గెస్టుహౌస్‌లోని సమాచార సెంటరును సందర్శించండి. అక్కడ ఏముందో అర్థమవుతుంది. అక్కడ మన స్టేట్‌కు సంబంధించిన అన్ని పత్రికలు వచ్చే విధంగా చూస్తారా? ప్రత్యేకంగా, ప్రకృతి ఉత్పాతాలకు సంబంధించిన సమస్యల మీద ఎప్పటికప్పుడు విలేకరుల గోష్టిని ఏర్పాటు చేసి, వార్తలు ప్రముఖంగా పేపర్లో వచ్చేటట్లు తగు చర్యలు తీసుకొంటారా?

శ్రీ సి.హెచ్.వి. రామ జోగయ్య:— నేను సమాచార శాఖ మంత్రుల కాన్ఫరెన్సుకు ఢిల్లీకి వెళ్ళినపుడు అక్కడ ఇన్‌ఫర్మేషన్ సెంటరులో తెలుగు పేపర్లు, ఉరుదు పేపర్లు రావడం చూశాను. అయినా ఢిల్లీలోని ఇన్‌ఫర్‌మేషన్ సెంటరును యింకా బాగా మెరుగు పరచ వలసిన అవసర మున్నట్లు నేను కనిపెట్టాను. అక్కడ లైబ్రరీ కూడావుంది. అక్కడ ఉన్న గెస్టుహౌస్ ఆవరణలో అది పెట్టడం జరిగింది. అక్కడ నుండి ప్రచురణ చేసే ముఖ్యమైన విషయాలు ఢిల్లీ పేపర్లో తీసుకు రావడం జరిగింది. ఉదాహరణకు, 15-3-83 న ముఖ్యమంత్రిగారు ప్లాన్ విషయంలో కేంద్రం మనకు తక్కువ నిధులు యిస్తున్నప్పుడు, ఆ విషయాన్ని అక్కడ ప్రచురణ చేశారు. మనకు జరిగిన అన్యాయం ఏమైనా వుంటే ఢిల్లీ నుండి తప్పని సరిగా మన ఎం.పి.లు గాని, ముఖ్యమంత్రిగాని, ప్రతి విషయాన్ని

ఢిల్లీలో మనము ప్రచురణ చేయడం జరుగుచున్నది. పెంచలయ్య, ఎం.పి. గారు He made a Statement in regard to a new train between Hyderabad to Madras via Nellore ఆ విధంగా వారు రిప్రజెంటు చేసిన విషయాన్ని అక్కడ ప్రచురణ చేయడం జరిగింది,అలాగే, సెంట్రల్ కామర్స్ మినిష్టర్ ఆఫ్ టొబాకో ప్రయిసెస్ వారి దగ్గరకు మన ఎం. పి. లు వెళ్ళి రెప్రజెంట్ చేస్తే అక్కడ అది కూడా చక్కగా ప్రచురణ చేయడం జరిగింది. ఈ విధంగా మన స్టేటుకు సంబంధించిన విషయాలు ఢిల్లీ దృష్టికి తీసుకురావలసి వుంది. అక్కడ ప్రచారం, ప్రచురణ చేయటానికి ,ఎన్నో విధాలుగా మన ఇన్‌ఫర్మేషన్ సెంటరు తరఫున ప్రయత్నము చేస్తునే వున్నాము.

9-00 a. m.

శ్రీ ఎం. ఓంకార్ (నర్సంపేట) :—ఇంతవరకూ సభ్యులు అడిగింది ఒక వైపు మాత్రమే. రెండవ వైపు ముఖ్యమైనది ఏమిటంటే మన రాష్ట్ర సమస్యలను ఢిల్లీలో ఉన్న ఆఫీసర్లు పబ్లిసిటీ చేస్తున్నారా అనేది ఒక భాగం. కేంద్ర ప్రభుత్వానికి, మన రాష్ట్రానికి, పరిశ్రమల విషయంలో, విద్య అభివృద్ధి కార్యక్రమాల విషయంలో యింకా ఎన్నో అంశాల మీద స్కీములు ఉన్నపుడు మన రాష్ట్రానికి ఆర్థికంగా వనరులు చేకూర్చడానికి మన మంత్రులు ఢిల్లీ పోవలసి వస్తున్నది. లేక యిక్కడ అధికారులు అక్కడ ఢిల్లీకి పోవలసి వస్తున్నది. అంతే కాకుండా విదేశాలతో అనేక అంశాల మీద కేంద్ర ప్రభుత్వం ఎనుమతుల విషయంలో అప్పులు తెచ్చుకునే విషయంలో ఒప్పందాలు చేస్తున్నది. అటువంటి పరిస్థితులలో అన్ని రాష్ట్రాలకు ఆ ఒప్పందాలతో సంబంధం ఉంటుంది. అందుకొరకు విదేశ రాయబారులతో సంబంధాలు ఏర్పరచుకోవాలి. అలా జరగక పోతే మన రాష్ట్ర ప్రభుత్వానికి నష్టం వస్తున్నది. ఇతర రాష్ట్రాలకు సంబంధించిన అధికారులు ఢిల్లీలో ఉండి కేంద్ర ప్రభుత్వానికి రాష్ట్రప్రభుత్వానికి సంబంధాలు ఏర్పరచుకుంటున్నారు. ఆ విషయంలో మన రాష్ట్రం పూర్తిగా వెనుకబడిపోయింది. తమిళనాడు, కర్ణాటక రాష్ట్రాలు ఆ విధంగా అభివృద్ధి చెందాయి. కాబట్టి మన రాష్ట్ర ప్రభుత్వం యిప్పుడైనా ఒక లయిజాన్ ఆఫీసరును ఢిల్లీలో ఉంచాలని గుర్తించిందా? దానిని కట్టుదిట్టంగా చేయడానికి ఏమి చేస్తున్నారు?

శ్రీ సి. హెచ్. వి. రామజోగయ్య :—ఇన్‌ఫర్మేషన్ డిపార్టుమెంటు ద్వారా మరిన్ని కార్యక్రమాలు తలపెట్టి సరైన పథకాలు వేసుకోవాలని ప్రభుత్వం ఆలోచనలో ఉంది. ఈ ఇన్‌ఫర్మేషన్ డిపార్టుమెంటును స్ట్రీమ్‌లైన్ చేయడానికి చూస్తున్నాము. సభ్యులు చెప్పిన సూచనలు దృష్టిలో ఉంచుకొని ఇక ముందు ఇన్‌ఫర్మేషన్ డిపార్టుమెంటు మన ప్రభుత్వానికి బాగా ఉపయోగపడేటట్లు చూస్తానని మనవిచేస్తున్నాను.

శ్రీ కె.ఆర్. పుష్పరాజు (తాడికొండ) :—గత సంవత్సరం మాదిరిగా కేంద్ర రాష్ట్ర సంబంధాలను ఢిల్లీలో సక్రమంగా పర్యవేక్షించడానికి గాను కెబినెట్ హోదా గల మంత్రిని ఎవరైనా కాని ఢిల్లీలో ఉంచే ప్రతిపాదన ఆలోచనలో ఉందా?

శ్రీ సి.హెచ్.వి. రామజోగయ్య :—ఇది వేరే ప్రశ్న.

శ్రీ ఏ.జి. కృష్ణ (ఇబ్రహీంపట్నం) :— మార్చి నెలలో ఢిల్లీలో ఉన్న అధికారి రిటైర్ అయినట్లు మంత్రిగారు తెలిపిచ్చారు. అక్కడ ఢిల్లీ గెస్టు హౌస్‌లో ఉన్న డిప్యూటి కమిషనర్ పదవిలో ఎవరు అయితే ఉన్నారో వారు యీ జాయింటు డైరెక్టరు పదవి అబాలిష్ చేసిన దానిలో పనిచేస్తున్నారా? ఇపుడు ఖాళీగా ఉన్న పదవిని ఎప్పటిలోగా భర్తీ చేస్తారు?

శ్రీ సి.హెచ్.వి. రామజోగయ్య:—డిప్యూటీ డైరెక్టరు పోస్టు వేకెంటుగా మనపి చేసాను. ఢిల్లీలో యిపుడుడిప్యూటీ స్పెషల్ కమిషనర్ ఉన్నారు. అక్కడ ఉన్న యిద్దరు ఐ.ఏ.ఎస్. అధికారులు ట్రాన్స్‌ఫర్ అయి ఉన్నారు. ఇపుడు ఐ.ఏ.ఎస్. అధికారులు అక్కడికి రాలేకపోతున్నారు. డిప్యూటీ కమీషనర్ హోదా వారికి అప్పచెప్పి వారికి అసిస్టెంటుగా ఎవరినైనా చిన్న ఆఫీసరును పంపితే అక్కడ సరిపోతుందా అనే విషయాలు ప్రభుత్వం పరిశీలన చేస్తున్నది. ఆ నిర్ణయం జరిగిన తరువాత యీ సభకు తెలపడం జరుగుతుంది.

Day Light Robberies in Twin Cities

85—

*410-(A)- Q.-Smt. Uma Devi:-(Medchal) Sarvasri K. Narasimha Reddy (Bhongir), P. Goverdhan Reddy (Munugod), Smt. K. Prabhavatamma (Rajampet) Sarvasri K. Laxma Reddy (Chevella), D. K. Samarasimha Reddy (Gadwal), S. Jaipal Reddy (Kalwakurthy), and M.Omkar:—Will the Chief Minister be pleased to state;

(a) whethee it is a fact that during day-light robberies have taken place in the residential colonies of twin ciiies during February,1983

(b) the places where they occured and the properties stolen;

(c) the steps taken to book the culprits and restore the properties to the victims;

(d) whether the day-light robbery that took place at I. C. 32 Erra Manzil colony on 21-2-1980 has come to the notice of the Government; and

(e) if so, the steps taken to detect the culprits and to restore the property?

ముఖ్యమంత్రి (శ్రీ యన్. టి. రామారావు):—

(ఎ నుండి డి. వరకు) జంట నగరాలలోని నైవాసిక కాలనీలలో 83 ఫిబ్రవరిలో పట్టపగలు దోపిడీ లేవీ జరగలేదు కానీ 21—2—83 తేదీన ఎర్రమంజిల్ ప్రభుత్వ కాలనీలోని ఐ. సి. 32 నెంబరు క్వార్టరులో కన్నపు దొంగతనము జరిగింది. ఇది దోపిడి కాదు.

(ఇ) ఈ కన్నపు దొంగతనం గూర్చి పంజగుట్ట పోలీసు స్టేషనుకు తెలియ జేయడమయింది. నేరం నెం. 38/83గా కేసు నమోదు చేశారు. దర్యాప్తు జరుగుతున్నది.

Dacoities in Twin Cities

86—

*1217-Q.-Sarvasri Md. Rajab Ali, G. Mallesh (Asifabad), B. Bhupathi Rao (Palair), V. Abbaiah (Burugampahad) and Gangineni Venkateshwar Rao (Vinukonda) :—Will the Chief Minister be pleased to state :

(a) the number of dacoities that took place in twin cities since March 1983;

(b) the number of casualities in these bandits attacks ; and

(c) the preventive steps taken by the Govurnment so far ?

శ్రీ ఎన్. టి. రామారావు :—

(ఎ) 5 (అయిదు మాత్రమే)

(బి) ఎవ్వరూ మరణించలేదు. అయితే ఏడుగురు గాయపడ్డారు.

(సి) బందిపోటు దొంగతనాలు చాల వరకు శివారు ప్రాంతాలల్లో ఇండ్లు ఎక్కువగా లేని చోట్ల జరుగుతున్నాయి. వెలుపలి ప్రాంతాల్లో 18 పోలీసు స్టేషన్లను ఎంపికచేసి, ఒక్కొక్క దానిలో సాయుధ రిజర్వు కానిస్టేబుళ్ళు గల రెండు విభాగాలను ఏర్పాటు చేశారు. ఈ ప్రాంతాల్లో గస్తీ తిరగడానికి వీలుగా ఈ రెండు విభాగాలను నాలుగు బృందాలుగా విభజించారు.

ఈ గస్తీ బృందాలలో కొన్నింటికి సులభంగా తీసుకొని పోదగ్గ వైరలెస్ సెట్లను సమకూర్చారు. అందువల్ల అనుమానాస్పదంగా ఉన్న నేరస్థుల బృందాల రాకపోకలను గురించి పోలీసు స్టేషన్లకు, పోలీసు కంట్రోలు రూముకు తెలియజేసి, అవసరమైతే అదనపు పోలీసు దళాలను ఆయా చోట్లకు పంపడానికి వీలవుతుంది. కొత్తగా ఏర్పడిన కాలనీలలో గస్తీ తిరగడానికి స్వచ్ఛంద సంస్థల సహాకారాన్ని, ప్రజల సహాకారాన్ని కోరడం జరిగింది. కొన్ని కాలనీలలో ఈ విషయంలో ప్రజల నుండి ఎంతో సహాకారం లభిస్తున్నది. రంగారెడ్డి జిల్లా పోలీసు స్టేషను, నగర పోలీసు కంట్రోలు రూము వారు కూడా అదే మాదిరి ఏర్పాట్లు గావిస్తున్నారు. రంగారెడ్డి జిల్లాలోను నగరంలోను తిరిగే గస్తీ బృందాలకు ఆయా పోలీసు స్టేషన్ల పరిధులతో నిమిత్తం లేకుండా చుట్టు ప్రక్కల గల ప్రాంతాలలో కూడా గస్తీ చర్యలను కొనసాగింశవలసిందని ఆదేశాలివ్వడం జరిగింది. బందిపోట్ల నివారణ పథకాన్ని అమలు జరుపుతున్నారు. క్రమబద్ధంగా రైల్వే స్టేషన్లలోను, బస్సు స్టావులలోను, టాక్సి/ఆటో స్టాండులలోను తనిఖీ చేయడం, పోలీసు వాహనాలలో రహదారులపై గస్తీ ఏర్పాట్లు గావించడం జరుగుతున్నది.

శ్రీ డి. కె. సమరసింహారెడ్డి:— పట్టగపలు దోపిడీలు జరగలేదని ముఖ్యమంత్రిగారు జవాబులో చదివారు కాని ఎర్రమంజిల్ కాలనీలో జరిగినది దొంగతనం అని అన్నారు. మనము రోజూ పేపర్లలో చూస్తున్నాము. రాష్ట్రంలో ఎక్కడోచోట యీ డెకాయిటజమో, దొంగతనమో జరుగుతూనే ఉన్నవి. దీనిని

అరికట్టడానికి పోలీసు వ్యవస్థను మోడరన్ చేసి, పోలీసు సంఖ్యను పెంచి, ఇదివరకు ఎవరు అయితే యీ నేరములు చేసిన యాంటిచిడెంట్సు పోలీసుల లిస్టులో ఉన్నారో వారినందరినీ రౌండప్ చేయడానికి ఏమి చర్యలు తీసుకుంటున్నారు? ఇప్పుడు యీ దొంగతనం జరిగింది ఎక్కడో కాదు. తమ పరిధిలో ఉన్న ఎసంబ్లీ ఆఫీసులో పనిచేస్తున్న ఒక ఉద్యోగి యింటిలో దాదాపు 13,000 ఖరీదు చేసే అత్తగారు యిచ్చిన బంగారం, 70 తులాల వెండి మొత్తం 41,000 రూపాయల ఆస్థి పట్టపగలు దొంగతనం జరిగింది. కాని ఇంతవరకూ దోషులను పట్టుకోవడం కాని, ఆ ఉద్యోగస్థుని ఆస్థిని రికవరీ చేయడం గాని జరగలేదు. తమ పరిధిలో పనిచేస్తున్న ఉద్యోగస్తుని ఇంటిలోనే అతను మధ్యాహ్నం యీ ఎసంబ్లీ ఆఫీసులో పనిచేస్తున్నపుడు జరిగితే యిక మారు మూల గ్రామాలలో నివశించే వారికి ఏమి రక్షణ ఉంటుంది. కాబట్టి యీ పోలీసు వ్యవస్థను చక్కదిద్దడానికి ముఖ్యమంత్రిగారు ఏమి చర్యలు తీసుకుంటున్నారు?

శ్రీ ఎన్. టి. రామారావు:— హింసాకాండతో కూడి దౌర్జన్యకరమైన సంఘటన జరిగితే దానిని దోపిడి అంటారు. ఎవరూ లేనప్పుడు వస్తువులు దొంగలించబడితే దానిని దొంగతనం అంటాము. అయితే మారు మూలలో యిళ్లలో సుదూరంగా ఎక్కడో యివి జరుగుతున్న విషయం గౌరవనీయులైన సభ్యులు గమనించదగ్గ విషయం. రెండు చోట్ల జరిగిన దోపిడీలలో ఒకటి మిలటరీ ఫారమ్‌లో ఉన్న షెడ్డులో ఉన్నవారిమీద దౌర్జన్యం చేయడం జరిగింది. రెండవది వనస్థలిపురంలో ఒక మారుమూల ప్రాంతం సాయిబ్ నగర్‌లో జరిగింది. మన పోలీసు డిపార్టుమెంటువారు బాగానే పనిచేస్తున్నారు. 26 దోపిడీ ముఠాలు పట్టుబడ్డాయి. 121 కేసులో సంబంధం ఉన్నవారిమీద కేసులు పెట్టడం జరిగింది. ఇందులో 4 గాంగులు మహారాష్ట్రవారు. 27 కేసులలో యీ బృందంవారు 24 మంది ఉన్నారు. వారిని పట్టుకోవడం జరిగింది. ఉత్తర ప్రదేశ్‌కు సంబంధించిన వారు 4 కేసులలో ఉన్నారు. ఆరుగురు ఉన్నారు, మిగిలినవి మహరాష్ట్రమునకు సంబంధించినవి.

9-10 a.m.

125 కేసులకు సంబంధించిన వ్యక్తుల మీద కేసులు పెట్టడం జరిగింది. 4 గాంగులుగా సుమారు 24 మహారాష్ట్రకు చెందిన బృందాల వారు ఉన్నారు. ఉత్తర ప్రదేశ్‌లో 4 కేసులకు సంబంధించినవారు ఆరుగురు. మిగిలినవి మన రాష్ట్రానికి! యదార్థంగా ఒకటి, రెండు కేసులు జరిగినప్పటికీ, అటువంటి దురదృష్టకరమైన చర్యలను అరికట్టవలసిన అవసరం ఎంతైనా ఉంది. ఈ విషయంలో ప్రభుత్వం రోజు రోజుకు ప్రత్యేకమైన శ్రద్ధ తీసుకుంటోందని మనవి చేస్తున్నాను. సిటిలో 52 పోలీసు స్టేషనులున్నాయి అందులో 18 బార్డర్‌లో ఉన్నాయి. ప్రతి పోలీసు స్టేషనులోనూ 6 బీట్స్ ఉన్నాయి. ఒక్కొక్క దానిలో ఇద్దరు లోకల్ కాన్స్టేబుల్స్ ఉండి, గస్తి తిరగడం జరుగుతోంది. క్రొత్తగా వచ్చిన కాలనీలలో సాయుధ దళాలను గస్తీకి ఏర్పాటు చేశాము. ఈ 18 పోలీసు స్టేషన్లలోనూ వాహన శకటాలు, ఒక అధికారి, ఐదారుగురు సాయుధ పోలీసులు ఉంటారు. టొటల్స్ తనిఖీ

చేయడానికి వీరిని నియమించడం జరిగింది. ఈ రకంగా అన్ని జాగ్రత్తలూ తీసుకున్నప్పటికీ ఏదో మారుమూల ప్రాంతంలో, గొడవ జరిగినా వినిపించడానికి వీలు లేని చోట జరుగుతూనే ఉన్నాయి. అయినప్పటికీ రక్షణ కోసం పూర్తి ఏర్పాట్లు చేయడం జరుగుతోంది.

శ్రీ డి. కె. సమరసింహా రెడ్డి :— గౌరవనీయులు ముఖ్యమంత్రి గారు మాట్లాడుతూ రాబరీకి, డెకాయిటిజంకు మధ్య గల తేడా చెప్పారు. లీగల్ పాయింట్స్‌లోకి నేను పోదలచుకోలేదు. వారు మారుమూల ప్రాంతాలలో జరుగుతున్నాయంటున్నారు. ఎర్రమంజిల్ కాలనీ మారుమూల ప్రాంతమా ? అది పట్టణ నడిబొడ్డులో ఉంది. అంటి డెకాయిట్ స్క్వాడ్స్ పెట్టారు. అవి రాత్రి పూట మాత్రమే పని చేస్తాయి కాబట్టి పట్టపగలే దొంగతనాలు చేస్తున్నారు. అందువల్ల పోలీసు వ్యవస్థను మాడర్నైజ్ చేసి, ఫోర్స్‌ను పెంచడానికి ఏమి చర్యలు తీసుకుంటారు ? ఈ ప్రశ్నకు ముఖ్యమంత్రిగారు సమాధానం ఇవ్వలేదు. అసెంబ్లీలో పనిచేసే వ్యక్తి ఇంటిలో ఎర్రమంజిల్ కాలనీలో దొంగతనం జరిగింది.

శ్రీ ఎన్. టి. రామారావు :— ఎర్రమంజిల్ కాలనీలో ప్రత్యేకంగా దంతాకాండ జరగలేదు. తాళం వేసి ఉన్న ఇంటిలో తాళం పగలగొట్టి, వారు ఇంటిలో లేని సమయంలో జరిగింది. ఈ విషయంలో దర్యాప్తు జరుగుతోంది. పోలీసు వ్యవస్థను ఇంకా పటిష్టం చేయడం జరుగుతోందని, అదనపు అధునిక పరికరాలను ఇచ్చి, ఇంకా పటిష్టం చేయవలసిన అవసరం ఉందని ప్రభుత్వం గమనించిందని, దీని విషయంలో ప్రత్యేక శ్రద్ధ తీసుకోవడం జరుగుతుందని మనవి చేస్తున్నాను.

శ్రీ ఆర్. రాజగోపాల్ రెడ్డి (లక్కిరెడ్డిపల్లి) :— ముఖ్యమంత్రి గారు సమాధానం ఇస్తూ, పట్టపగలు దొంగతనాలు జరగడం లేదన్నారు. ఎం.ఎల్. ఏ. క్వార్టర్స్‌లో గల ఎం. హనుమంతరావు గారి క్వార్టర్ నుండి తాళం పగులగొట్టి ట్రాన్సిస్టర్ దొంగిలించబడినట్లుగా వార్తవచ్చింది. అంతకు ముందు మరువాడు జరిగిన తరువాత వారి పార్టీ సభ్యుడే ఎం.ఎల్.ఏ. క్వార్టర్ లో ఉంటే రాత్రి సమయంలో సుమారు 17,000 వేల రూపాయల సొమ్ము పోయింది. ఆ విషయాలు ముఖ్యమంత్రిగారి దృష్టికి రాలేదా? మరి పోలీసు వ్యవస్థ బాగా ఉందంటే ఎట్లా సమాధానం వేగ్‌గా ఉంది.

శ్రీ. యన్. టి. రామారావు:—21–8–82 ఉదయం 10 గంటల ప్రాంతంలో ఐ.సి 82 ఎర్రమంజిల్ కాలనీ ఇంటికి తాళం వేసి ఉండగా, సాయంత్రం 4 గంటల మధ్య సుమారు రు. 20.400 విలువ గల బంగారు నగలు మొదలైనవి దొంగిలించ బడినవి. దీని విషయం లో వెంటనే దర్యాప్తు జరిపించి, విచారణ చేయించి, నేరస్తులను పట్టుకోవడం జరుగు తుంది.

శ్రీ ఎన్. ఇంద్రసేనా రెడ్డి (మలక్ పేట) :— వనస్థలీపురం అంటే ఎక్కడో మారుమూల ఉందంటున్నారు.

మిస్టర్ స్పీకర్ :—దొంగతనాలు ఎప్పుడూ జరుగుతూనే ఉన్నాయి.

శ్రీ ఎన్. ఇంద్రసేనారెడ్డి :—గత ప్రభుత్వంలో జరిగింది, ఇప్పుడు పరిస్థితి అదే రకంగా ఉంది. వనస్థలిపురం ఎక్కడో ఉందన్నారు. ఎం.ఎల్.ఎ. క్వార్టర్స్ మారుమూల ఉన్నాయా?

శ్రీ ఎన్. టి. రామారావు :—ఇది వేరే ప్రశ్న.

శ్రీ సి. హెచ్. జంగా రెడ్డి (శ్యాంపేట) :—పట్ట పగలు ఎం. ఎల్. ఎ. క్వార్టర్స్‌లో జరిగింది. ఇది వేరే ప్రశ్న ఎట్లా అవుతుంది. మీరు చెప్పండి.

మిస్టర్ స్పీకర్ :— అన్ని దొంగతనాలు వారి దృష్టికి రాకపోవచ్చును కదా? ఆ ప్రశ్నకు వేరే నోటీసు వచ్చింది. అప్పుడు అడగండి.

శ్రీ మహమ్మద్ రజాబ్ ఆలి :—రెలెవెంట్ అన్సర్ రాలేదని నా ఉద్దేశం. జంట నగరాలలో దోపిడీలు పెరిగిపోతున్నాయి. లక్షలాది ప్రజలున్నారు. వీరి ధన, మాన, ప్రాణాలకు రక్షణ లేకుండా పోయింది. అసలు ఈ దొంగతనాలే ఆధునిక పద్ధతులలో జరుగుతున్నాయి. ఆది నుంచి ఉన్నవే అయినా ఇప్పుడు బాగా పెరిగిపోతున్నాయి. ఈ రకంగా జరుగుతుంటే, పాలకులైనా వారు ప్రజల భయాందోళనలు దూరం చేయవలసిన బాధ్యతను కలిగి ఉండాల్సిన అవసరం ఉంది. మారుమూల ప్రాంతాల ప్రజలకు కూడా రక్షణ కల్పించవలసిన అవసరం ఉంది. వైర్‌లెస్ సెట్స్‌తోనూ, చిన్న కర్రలకు బదులు పెద్ద కర్రలను ఇవ్వడం ద్వారాను జరిగేదికాదు. ఇదివరకు ఏవో పట్టుకుపోయే వారు. ఇప్పుడు మనుషులను చంపడం కూడా జరుగుతోంది. పరిస్థితి చాలా ఆందోళనగా ఉంది. ప్రభుత్వం ఏమీ చేయలేక పోతోందనేఅభిప్రాయం ప్రజలందరిలో ఉంది. దీని విషయంలో స్పష్టమైన పాలసీని చేపట్టాలని కోరుతున్నాను.

శ్రీ ఎన్. టి. రామారావు :— అధ్యక్షా, గస్తీ దళాలను అభివృద్ధి చేయడం, పోలీసులకు ఆధునిక పరికరాలను అందించడం, ఎప్పటికప్పుడు సుశిక్షితులైన స్థానిక బృందాలను రక్షణ కోసం ఏర్పాటు చేయడం మొదలైన విషయాలన్నిటిని గురించి ఆలోచిస్తున్నామనీ, పటిష్టమైన ఏర్పాట్లు చేయడానికి తగు శ్రద్ధ తీసుకుంటున్నామనీ మనవి చేస్తున్నాను.

శ్రీ ఎన్. ఇంద్రసేనా రెడ్డి :—అధ్యక్షా, ముఖ్యమంత్రి గారు బోయిన పల్లి, వనస్థలిపురం మారుమూల ప్రాంతాలన్నారు. వనస్థలిపురం ఇక్కడకు 11 కి.మి. దూరంలో ఉంది. మొత్తం 5 వేల మంది ప్రభుత్వోద్యోగులు అక్కడ ఉంటున్నారు. అదేదో శ్రీకాకుళం అడవులలో ఉన్నట్లు చెబుతున్నారు మన ముఖ్యమంత్రిగారు. అదనంగా ఆధునిక పరికరాలను ఇస్తామంటున్నారు. ఇంతవరకూ వనస్థలిపురంలోని పోలీసు స్టేషనులో ఫోన్ లేదు. కాలనీ వారికి ఫోన్ ఉంది. ఏదైనా సమాచారం వారికి చెప్పాలంటే కుదరదు. ఎక్స్‌ఛేంజి

వారు టెలిఫోన్ నెంబరు రిజర్వ్ చేసి పెడతారు వీరికి ఇవ్వమంటే గవర్నమెంటు శాంక్షన్ చేయడం లేదు. ఫిబ్రవరి నుండి డెకాయిటీస్ వల్ల ఒక్క హత్య కూడా జరగలేదని అంటున్నారు. దోపిడిలలో చనిపోయిన వారి విషయంలో గత అసెంబ్లీలో 329 క్రింద చర్చించడం కూడా జరిగింది. ఇప్పుడు చనిపోలేదంటే ఎట్లా ? ఎర్రమంజిల్ కాలనిలో జరిగిన దొంగతనం చేసిన వార్ని కనుక్కున్నారా ? ఎంతసొమ్ము ఇంత వరకూ రికవర్ చేయబడింది ? ఈ రాబరీస్ విషయంలో ఏమైనా డిటెక్ట్ చేయడం జరిగింది ? లేకపోతే జంట నగరాలలో జరుగుతున్న దొంగతనాల విషయంలో పోలీసుల వైఫల్యానికి కారణమేమిటి ?

శ్రీ ఎన్.టి. రామారావు :— వనస్థలిపురంలో టెలిఫోను వైర్ లెస్ ఉంది. ఎప్పటికప్పుడు వార్తలు వస్తూనే ఉన్నాయి.

శ్రీ ఎన్. ఇంద్రసేనా రెడ్డి :— పోలీస్ స్టేషన్‌లో వైర్ లెస్ ఉన్నా లాభమేమిటి ? ఇక్కడ ఉన్న ప్రజలకు వైర్ లెస్ ఉండదు కదా ? 5 వేల మందికి వైర్ లెస్ సౌకర్యం కల్పిస్తే మంచిదే.

శ్రీ ఎన్.టి. రామారావు :— ఇవి ఒక రద్దీ ప్రాంతంలో జరగలేదు. ఒక మారుమూల ప్రాంతంలో షేహెల్ నగర్ లోని ఇంటిలో జరిగింది. ఇది మూడు భాగాల ఇల్లు ఇంట్లో వారు లేని సమయలలో మధ్య భాగంలో, తాళం పగలకొట్టి ఆ భాగం నుండి, ఈ భాగంలోకి ప్రవేశించడం ద్వారా దొంగతనం జరిగింది తరువాత ఎర్రమంజిల్ కాలనీలో రు 20,400 విలువ గల ఆస్తి పోయిందని మనవి చేశాను. ఆ విషయంలో పోలీసు ఎంక్వయిరి జరుగుతోంది. కేసు విచారణ అనంతరం, దొంగలను పట్టుకున్న తరువాత తిరిగి ఆస్తిని వారికి స్వాధీనం చేయడం జరుగుతుందని మనవి చెస్తున్నాను.

శ్రీ బి.హెచ్. భూపతిరావు :— అధ్యక్షుల దృష్టికి ఒక విషయం తేవాలని అనుకుంటున్నాను. 10 వ తారీఖునుంచి 24 వ తారీఖు వరకు కమ్యూనిస్టు పార్టీ సైడ్ నుంచి ఒక ప్రశ్న కూడా రాకుండా అన్నీ డిస్ఎలౌ చేసారు.

మిస్టర్ స్పీకర్ :— ఇక్కడ మాట్లాడవలసిన విషయం కాదు, ఛాంబరులో మాట్లాడండి.

శ్రీ బి.హెచ్. భూపతిరావు :— గత ప్రభుత్వ కాలంలో దొంగతనాలు, దోపిడీలు ఎక్కువగా అవుతున్నాయంటే ఈ ప్రభుత్వం వచ్చిన తరువాత కూడా ఏమీ తగ్గలేదనేది అందరూ చెబుతున్న విషయమే ఈ విషయమై నిఘా విభాగం వారు ప్రత్యేకంగా పరిశీలించకపోయినట్లయితే నేరాలు ఇంకా ఎక్కువ అయ్యే ప్రమాదం ఉంది. బస్సు ప్రయాణికులకు కూడా జేబులో రూ.15 లు వేసుకుని వెళ్లకపోతే డబ్బు లేదని డెకాయిట్స్ చేతులలో తన్నులు తినవలసి వస్తున్నది. అందువల్ల ప్రభుత్వం గట్టి చర్యలు తీసుకోవాలని కోరుతున్నాను.

శ్రీ ఎ. నరేంద్ర (హిమాయత్ నగర్) :— ఎక్కడో మారుమూల ప్రాంతాలలో జరుగుతున్నాయి, కాలనీలలో రద్దీ ఉండే ప్రాంతాలలో జరగడం లేదని ముఖ్య మంత్రిగారు చెప్పారు. మెహదీపట్నం సింధీ కాలనీలో

రమేష్ కుమార్ ఇంట్లో 81 వేలు పట్ట పగలు దొంగతనం జరిగితే వారి దృష్టికి రాకపోవడం శోచనీయం. సికిందరాబాదులో అంజలీ టాకీస్ వద్ద ఇండియన్ బ్యాంకులో 110 వేల దోపిడీ జరిగితే తెలియదంటే ఎట్లా? పది మంది తిరిగే ప్రాంతం కదా అది. ఎక్కడో మారుమూల ప్రాంతాలలో జరిగాయంటే సమర్థనీయమైన విషయం కాదు. ఆయా ప్రాంతాలలో నియుక్తులైన పోలీసులకు తెలుసు దోపిడీలు, దొంగతనాలు చేస్తున్నది ఎవరో. వారు కుమ్మక్కు కావడం వల్లనే వాస్తవం బైటకు రావడం లేదు. ఈ విషయం ఆరా తీయవలసి ఉంది. ఇంత కాలంగా ఇన్ని చోట్ల దోపిడీలు జరుగుతున్నా, దొంగలను పట్టుకోలేకపోవడానికి కారణం ఏమిటి? పోలీసులకు దొంగలకు సంబంధం ఉన్న విషయం తెలిసినదే. అటువంటి వారిపై చర్య తీసుకోవాలి.

మిస్టర్ స్పీకర్ :— ఆ పోలీసులు ఎవరో చెబితే చర్య తీసుకోగలుగుతారు.

శ్రీ ఎ. నరేంద్ర :— అన్ని పోలీసు స్టేషన్లలో ఉన్నారు.

శ్రీ ఎన్. టి. రామారావు :— కట్టుదిట్టమైన చర్య తీసుకుంటామని మనవిచేస్తున్నాను.

మిస్టర్ స్పీకర్ :— మీ వద్ద వివరాలేమైనా ఉంటే వారికి ఇవ్వండి.

శ్రీ ఎం. వెంకయ్య నాయుడు :— సికిందరాబాదులో అంజలీ టాకీసు వద్ద బ్యాంకులో పట్టగలు 110 వేల రూపాయిల దొంగతనం జరిగింది. జంట నగరాలలో దోపిడీ అన్నప్పుడు అంజలీ టాకీసు హైదరాబాదు పట్టణంలో ఉన్నదే కదా, ఎందుకు దాచిపెట్టారు? ఆ విషయం గౌరవ సభ్యుడు అడగడంలో తప్పు ఏమి?

శ్రీ ఎన్. టి రామారావు :— ప్రభుత్వం దృష్టికివచ్చాయి. వారిపై దర్యాప్తు జరుగుతోందని మనవిచేస్తున్నాను.

శ్రీ ఎం. వెంకయ్యనాయుడు : —దోపిడీలు జరగలేదని అన్నారు కదా.

మిస్టర్ స్పీకర్ :—దొంగతనానికి దోపిడికి—ఖెజు డెకాయటికి —భేదం లేదంటారా?

శ్రీ ఎన్. టి. రామారావు :— దొంగతనాలు జరిగాయని చెప్పాను. దోపిడి జరగదన్నాను. దౌర్జన్యంతో కూడినది దోపిడి. కేషియరు లేనపుడు డబ్బు తీసుకుపోయిన కేసు సికిందరాబాదుది. దాని విషయమై దర్యాప్తు సాగుతోంది.

Conducting of Judicial Enquiry on Police Firing on Students of Sir C. R. Reddy College, Eluru

87—

*419-(K) Q.—Sarvasri Allu Venkata Satynarayana (Palacole) K. Bhaskara Rao (Achanta) and Ch. Venkateswara Rao (Tanuku) :— Will the Chief Minister be pleased to state ;

(a) the reason for not disclosing the report pertaining to the Judicial Enquiry conducted into the police firing on the students of C. R. Reddy College of Eluru on 10-12-81;

(b) whether it is a fact that cases were field illegally against the students and youth leaders who participated in the State-wide agitation resorted to as a protest against the firings : and

(c) whether there is any proposal with the present State Government to withdraw these cases ?

శ్రీ ఎన్. టి. రామారావు :—(ఎ) ఏలూరు సి. ఆర్. ఆర్. కళాశాల వద్ద 10–12–1981న పోలీసులు జరిపిన కాల్పులకు సంబంధించిన న్యాయ విచారణ నివేదిక. ముద్రిత ప్రతిని దానిపై తీసుకున్న చర్య వివరాలను త్వరలో సభ సమక్షంలో ఉంచడం జరుగుతుంది.

(బి) లేదండి.

(సి) ఈ ప్రశ్న ఉత్పన్నం కాదు.

శ్రీ మహమ్మద్ రజాబలీ :—పోలీసు కాల్పులు జరిగినపుడు ఒక చోట జుడిషియల్ ఇంక్వైరీ కొన్ని చోట్ల మెజిస్ట్రీరియల్ ఇంక్వైరీ చేస్తున్నారు. టంగుటూరు, అన్నపురెడ్డిపల్లికి సంబంధించి విచారణ జరుగుతోంది. విచారణ జరిగిన తరువాత ఆ రిపోర్టులను బహిర్గతం చేయడానికి అభ్యంతరం ఏమిటి? మిగిలిన విచారణలకు సంబంధించి నేను అడుగుతున్నాను. 9-30 a.m.

శ్రీ ఎన్. టి. రామారావు :— చర్య తీసుకున్న తరువాత సభముందు ఉంచుతానని మనవిచేస్తున్నాను.

శ్రీ ఎస్. జయపాల్ రెడ్డి :—విధాన నిర్ణయానికి సంబంధించి ఒకవిషయం అడుగుతాను. కొన్ని ఫైరింగ్స్‌కు సంబంధించి జుడిషియల్ ఇంక్వైరీ, కొన్నికొన్ని ఫైరింగ్స్‌కు సంబంధించి మెజిస్ట్రీరియల్ ఇంక్వైరీ పెడుతున్నారు. ఎక్కడైనా పోలీసువారు ఫైరింగ్ జరిపినప్పుడు తప్పనిసరిగా జుడిషియల్ ఇంక్వైయిరీ ఆర్డరు చేయాలని విధాన నిర్ణయం ఎందుకు చేయకూడదు? ప్రక్కఉన్న కర్నాటక రాష్ట్రంలో హెగ్డేగారి ప్రభుత్వం వచ్చిన తరువాత పోలీసు ఫైరింగ్ ఎక్కడ జరిగినప్పటికి జుడిషియల్ ఇంక్వైయిరీ చేయాలని విధాన నిర్ణయం చేశారు. అదే విధానం ఇక్కడ అనుసరించడానికి ఇబ్బంది ఏమిటి?

శ్రీ ఎన్. టి. రామారావు :— అవసరమైన అన్ని సందర్భాలలో జుడిషియల్ ఇంక్వైరీ వేస్తామని మనవిచేస్తున్నాను.

శ్రీ ఎం. వెంకయ్యనాయుడు :—ఈ కాల్పులకు నిరసనగా రాష్ట్రవ్యాప్తంగా ప్రదర్శనలు జరిగినపుడు కొంతమందిపై కేసులు పెట్టారు. వాటిని ఉపసంహరిస్తారా ?

శ్రీ ఎన్. టి. రామారావు :—అటువంటిదేమీ జరుగలేదు. ఉంటే ఆలోచిస్తామని మనవిచేస్తున్నాను.

Pollution of Water of Tungabhadra Near Alampur Town

88—

*419-(D)-Q.—Sri P. Chandra Sekhar (Mahaboobnagar):— Will the Chief Minister be pleased to state:

(a) whether the Government are aware of the fact that the waters of Tungabhadra near Alampur Town are getting polluted because of the "Rayalaseema Paper Mills" ; and

(b) whether any steps have been taken either to prevent it or to make alternative arrangements to supply drinking water to the public of Alampur ?

శ్రీ ఎన్. టి. రామారావు:— (ఎ) అవునండి.

(బి) ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్ర జల కాలుష్య నివారణ, నియంత్రణ మండలి నీటి నాణ్యత విషయమై పర్యవేక్షణ వహిస్తున్నది. నీటికాలుష్యాన్ని నివారించడానికి రాయలసీమ పేపరుమిల్సు వారు తీసుకోవలసిన వివిధ చర్యలను సూచించింది.

ఆలంపూరు పట్టణంలో మంచినీటి సమస్యను తొలిగించడానికి ప్రస్తుతమున్న 8 మామూలు బావులకు తోడు మరో 18 బోరుబావులను త్రవడం జరిగింది.

శ్రీ పి. చంద్రశేఖర్ :— రాయలసీమ పేపరు మిలును ఆలంపూరు పైడ్న పెట్టడానికి కారణం ఏమిటి? పుణ్య క్షేత్రమైన ఆలంపూర్‌లో తుంగభద్ర నీరు ఇందు మూలంగా కాలుష్యం జరుగుతున్నదనేది ముందే ఆలోచించవలసిన విషయం. కర్నూలుకు ఆలంపూరుకు 6 కి.మీ మాత్రమే దూరం. పైపుల ద్వారా ఈ కాలుష్యాన్ని తొలగించడానికి ఆదేశాలు ఇస్తారా ?

శ్రీ ఎన్.టి. రామారావు :— ఆ నాటి పరిస్థితులలో ప్రభుత్వం చేసిన నిర్ణయం. వెనుకటి ప్రభుత్వ హయాంలో ఏర్పడిన పరిశ్రమ అది. అప్పుడు అందరూ ఆలంపూరు వాసులు కూడా పరిశ్రమ వగ్గరకు వస్తుందని భావించారు. ఏమైనప్పటికి ప్రజల ఆరోగ్యం, సంక్షేమం చూడడం ధర్మం కనుక జల కాలుష్య నివారణ సంఘం దీని విషయంలో పరిపూర్ణమైన శ్రద్ధ వహిస్తున్నది. తగిన యంత్రాన్ని అమర్చి జల కాలుష్యం నివారించాలని ఫ్యాక్టరీ వారికి ఆదేశాలు ఇచ్చాం. వరద ఉన్నప్పుడు అంతగా కనిపించదు కాని వేసవి కాలంలో తక్కువ నీరు ఉన్నప్పుడు బాగా కనిపిస్తుంది. దీని విషయమై కట్టుదిట్టమైన చర్యలు తీసుకోవాలని జల కాలుష్య నివారణ సంఘాన్ని అభ్యర్థించామని మనవిచేస్తున్నాను.

శ్రీ టి. రజని బాబు (ఆలంపూర్) :— అలంపూరు పట్టణానికి శ్రీశైలం ప్రాజెక్టు వల్ల మునక వస్తుందని ప్రొటెక్షన్ వాల్స్ కట్టారు కోటి రూపాయలు ఖర్చు చేసి. అందువల్ల అక్కడ నీటి ఇబ్బంది వచ్చింది. అందుకు 22 లక్షల రూపాయిల ఖర్చుతో ప్రొటెక్టెడ్ వాటర్ సప్లయి స్కీము మంజూరైన విషయ యాదార్థమేనా?

మిస్టర్ స్పీకర్ :— దానికి ప్రత్యేక ప్రశ్న వేయండి.

శ్రీ ఎన్. టి. రామరావు :— ఆ స్కీమును ప్రభుత్వం అంగీకరించింది. రు.20,10,000 ల ఖర్చుతో శాంక్షన్ చేయడం జరిగింది. ఇందులో శ్రీశైలం ఛీఫ్ ఇంజనీరు కేటాయించవలసిన మొత్తం రు. 6,79,100 లు, అలంపూరు గ్రామ పంచాయతీ చెల్లించవలసింది రు. 4,55,725 ల విరాళం, పంచాయతీ రాజ్ శాఖ వారి గ్రాంటు రు. 8,73,175 లు.

శ్రీ టి. రజని బాబు :— నాలుగున్నర లక్షల రూపాయిలు కంట్రిబ్యూషన్ కట్టాలంటే ఆలంపూరు పంచాయతీకి స్థోమతు లేదు. ఎలక్ట్రిసిటీ బిల్లులు కట్టలేని పరిస్థితి. ప్రభుత్వం గోడ కట్టడం వల్లనే గ్రామానికి ఈ ఇబ్బంది కలిగింది కనుక ప్రభుత్వం వారు ఉదారంగా ఆలోచించి కంట్రిబ్యూషను లేకుండా వాటర్ స్కీము అమలు చేస్తారా?

శ్రీ ఎన్.టి. రామరావు :— వారి సూచన పరిశీలించవలసి ఉంది.

శ్రీ కె.వి. నారాయణరావు (సిర్‌పూర్) :— రాయలసీమ పేపరు మిల్లుకు సంబంధించి మాత్రమే కాకుండా భద్రాచలం పేపరు మిల్సు, రాజమండ్రి పేపరు మిల్సు, సిరిపూర్ పేపరు మిల్సు ఇటువంటి అన్నిచోట్ల నీటిని కలుషితం చేయడం జరుగుతున్నది. ఫాక్టరీ వారు వాడుకునే నీటికి సరైన సెస్సు కూడా కట్టడం లేదు. కాలుష్య జలాన్ని నదులలో కలపడం వల్ల దిగువన ఉండే ప్రజలకు జబ్బులు, అనారోగ్యం కలగడం, చేపలు వంటివి చచ్చిపోవడం జరుగుతోంది. గత ప్రభుత్వం చూసీ చూడకో లైసెన్సులు ఇచ్చారు. బోర్డు వారు సరైన చర్యలు తీసుకోడం లేదు. అందువల్ల వేరే విచారణ సంఘాన్ని వేసి న్యాయం చేకూరుస్తారా?

శ్రీ ఎన్. టి. రామారావు :— ప్రస్తుత ప్రశ్నకు సంబంధించినది కాకపోయినా ప్రభుత్వ పరంగా బాధను వ్యక్తం చేయడం ధర్మం అని చెబుతున్నాను. వాయు కాలుష్యం కూడా ఉంది. మొన్న ప్రయాణం చేస్తుంటే గమనించాను. సిమెంటు ఫాక్టరీ నుంచి వచ్చే పొగ, ధూళి వాతావరణాన్ని పూర్తిగా కలుషితం చేస్తున్నది. దీని విషయమై శ్రద్ధ తీసుకోవలసిన అవసరం ప్రభుత్వానికి ఉంది. జల కాలుష్యం కాని ఇతర కాలుష్యం కాని వీటివల్ల ప్రజలకు అనారోగ్యం కలిగిస్తున్న విషయం ప్రభుత్వం గుర్తించింది. పటిష్టమైన ఉపాయాలు ఆలోచించి పరిపూర్ణంగా కృషి చేసే ప్రయత్నం చేస్తామని మనవిచేస్తున్నాను.

శ్రీ డి. కె. సమరసింహారెడ్డి:—అలంపూర్ పట్టణం దక్షిణ కాశీ అని పేరు పొందిన పుణ్యక్షేత్రం. జోగులాంబను దర్శించుకోవడానికి భారతదేశం నుండి

చాలా మంది యాత్రికులు వస్తూవుంటారు. అక్కడ ఈ వాతావరణ కాలుష్యం వల్ల ఒక్క రాత్రి కూడా అక్కడ గడపలేక పోతున్నారు. భరించలేని దుర్గంధం వస్తున్నది. కర్నూలు పట్టణంలో కూడా ఇదే పరిస్థితి వుంది. కనుక ఈ వాతావరణ కాలుష్యం నుండి అలంపూర్, కర్నూలు పట్టణాల ప్రజలను రక్షించ డానికి ఏ చర్యలు తీసుకుంటాయి?

శ్రీ ఎన్. టి. రామారావు:—నిపుణులతో చర్చించి చర్యలు తీసుకుంటాము. ఈ వాతావరణ కాలుష్యాన్ని ప్రభుత్వం సహించదని, దాని నివారణకు మార్గాలు ఆలోచిస్తామని మనవిచేస్తున్నాను.

శ్రీ వి. రామ భూపాలచౌదరి:—కర్నూలు జనాభా 2 లక్షల 50 వేలు. కర్నూలు పట్టణం తుంగభద్ర నుండి నీరు తీసుకుంటున్నది. శ్రీశైలం ప్రాజెక్టు పూర్తి అయిన తరువాత బ్యాక్ వాటర్ నిలుస్తుంది. పేపరు మిల్లు, కాలుష్యం తుంగభద్రలో వదులుతున్నారు. కర్నూలు ప్రజలు ఆ నీటిని త్రాగుతున్నారు. అందువల్ల అక్కడి ప్రజలు అనారోగ్యంతో బాధపడే ప్రమాదం వుంది కనుక దానిపై ఏమి చర్యలు తీసుకుంటారు?

శ్రీ ఎన్. టి. రామారావు:—దానికి కట్టుదిట్టమైన పరిశీలన జరుగుతుందని మనవిచేస్తున్నాను.

Construction of Sivarama Sagar Tank Across Jalakapu Vagu Near Medaram Village Warangal District.

89—

*841 Q.–Sarvasri M. Omkar (Narsampet) and M. Yerraiah Reddy (Bhadrachalam):— Will the Minister for works be pleased to state:

(a) whether it is a fact tha the Minor Irrigation Department got executed the construction of Sivarama Sagar tank across Jalakapu-vagu near Medaram Village in Mulgu Taluk, Warangal District in the year 1980 for the benefit of the tribals and piligrims of Medaram with a cost of Rs. 10,00,000/-

(b) whether it is also a fact that the said tank got breached in 1980 itself ;

(c) if so, the reasons therfor;

(d) the action taken thereon by the Government,

(e) whether it is also a fact that the work has not yet been started and the breach is getting further widened resulting increase in cost escalation; and

(f) if so, the steps taken thergon ?

నిర్మాణాలశాఖ మంత్రి (శ్రీ నల్లపురెడ్డి శ్రీనివాసుల్ రెడ్డి):—

(ఎ) అవునండి. 12-11-1976న పనులు అమలు చేపట్టడమైనది

(బి) అవునండి.

(సి) భారీవర్షాల మూలంగా 19-8-80 తేదీన రిజర్వాయరు నిండి పోయింది. రిజర్వాయరు పూర్తిగా నిండడంవల్ల గట్టుకు గండి పడింది. పైపింగు, గట్టుపై బరువు ఎక్కువవడం, గట్టు వేయడానికి తగిన మట్టిన ఉపయోగించకపోవడం, గట్టు పటిష్టంగా వేయక పోవడం మూలంగా కట్ట కొన్ని భాగాల్లో కుంగిపోయి గండి పడ్డట్టు నివేదించబడింది.

(డి) శాఖీయ అధికారులు తనిఖీచేశారు. పైలోపాలు ఉన్నట్లు చీఫ్ ఇంజనీరు (చిన్నతరహా నీటిపారుదల) నివేదించారు. భూసారాన్ని పరీక్షించి, డిజైనులు మొదలగునవి సవరించడానికి ప్రభుత్వం చర్య తీసుకొన్నది. గండిపడడానికి గల కారణాలు విచారించి, సంబంధించిన వారిపై బాధ్యత నిర్ణయించడానికిగాను ప్రభుత్వం విచారణకు ఉత్తరువు చేసింది. ఇందు నిమిత్తం మాజీ ప్రధాన చీఫ్ టెక్నికలు ఎగ్జామినరు శ్రీ రహమతుల్లాఖాన్‌ను 22-2-83 తేదీన నియమించింది. ఆయన పదవీ విరమణ చేసిన రదువల్ల శ్రీశైలం చీఫ్ ఇంజనీరు శ్రీ ఎల్. ఆర్. కపూర్‌ను విచారణ అధికారిగా 20-6-1983 తేదీన నియమించడమైనది. ఆయన నివేదిక అందవలసి ఉంది.

(ఇ, ఎఫ్) స్థలాన్ని తనిఖీ చేసి, అవసరమైన వివరాలు సేకరించవలసిందిగా విచారణ అధికారిని కోరడమైనది. వివరాలు సేకరించిన వెనువెంటనే, సవివరమైన విచారణ నివేదిక కొరకు వేచి చూడకుండానే పని ప్రారంభించి, పూర్తి చేయడానికి చర్య తీసుకుంటారు. విచారణ అధికారి కనుగొన్న విషయాల ప్రాతిపదికపై బాధ్యులైన అధికారులపైన, కాంట్రాక్టరుపైన చర్య తీసుకుంటారు.

శ్రీ ఎం. ఓంకార్:—మేము ప్రైవేటు కంట్రాక్టర్లను సమర్థించే వారము కాము. కాని ఇక్కడ నిజాయితీతో పని చేసే వారిని అణగద్రొక్కి అవినీతికరులైన అధికారులను ప్రభుత్వం భుజాలపై మోస్తున్నది కనుక ఇది చెప్ప వలసివస్తున్నది. డిఫెక్టివ్ డిజైన్, ఫాల్టీ ఫౌండేషన్ వల్ల ఈ గండి పడింది. దీనికి కంట్రాక్టరు బాధ్యత లేదని ఉన్నతాధికారులు తమ నివేదికలో తెలిపారు. 25-8-82 న అదే కంట్రాక్టరును రిడిజైన్ ప్రకారం పని చేయవలసిందని చీఫ్ ఇంజనీరు ఉత్తర్వు ఇచ్చిన మాట వాస్తవం. కాని ఆ ఉత్తర్వు ఈ రోజువరకూ అమలులోనికి రాకుండా వుండటానికి కారణం ఏమిటి? దీనికి బాధ్యులైన ఎగ్జిక్యూటివ్ ఇంజనీరు ఎవరు? వారి హయాములోనే మేడాపాయకరావుపేట చెరువు, రామచంద్రాపురం చెరువు దెబ్బతిన్న మాట వాస్తవమా? అది కూడా ప్రభుత్వ దృష్టికి వచ్చిందా? వస్తే ఏమి చర్య తీసుకున్నారు?

శ్రీ నల్లపురెడ్డి శ్రీనివాసులురెడ్డి :—ఈ ప్రశ్న వేసి ఈ అంశాన్ని మా దృష్టికి తీసుకువచ్చినందుకు ఓంకార్ గారికి ధన్యవాదాలు. మూడు సంవత్సరాల నాడు బ్రీచ్ అయింది. ఈ ప్రభుత్వం 22-2-83 నాడు రెహమతుల్లాఖాన్ ను విచారణాధికారిగా నియమించింది, ఆయన రిటైర్ అయితే ఎల్.ఆర్. కపూర్ ను విచారణాధికారిగా వేయడం జరిగింది. ఆయన విచారించవలసివుంది. ఆయన మొన్న 12వ తేదీ వెళ్ళవలసివున్నది కాని భారి వర్షాలవల్ల వెళ్ళలేను. తొందరగా వెళ్ళి ఆ సైట్ చూసి అధికారులది తప్పా, కంట్రాక్టరుది తప్పా, లేక ఇద్దరిదీ తప్పా అనేది నిర్ణయించవలసి వుంది. ఆయన విచారించి నివేదిక అందించే లోపుననే పని ప్రారంభించే ఏర్పాటు చేస్తాము. కంట్రాక్టరు సోమశేఖరరావును పని చేయమంటే చేయను, గవర్నమెంటు డబ్బు ఇస్తే చేస్తానని అంటున్నారు. విచారణ నివేదిక అందే లోపుననే పని ప్రారంభించడం జరుగుతుంది. సైట్ ఇన్స్పెక్ట్ చేసిన తరువాత తప్పు ఎవరిదో నిర్ణయించి చర్య తీసుకోవడం జరుగుతుంది. ఎగ్జిక్యూటివ్ ఇంజనీరు ఎవరని అడిగారు, ముగ్గురు మారారు. 12-11-76 నుండి 13-7-77 వరకూ ఎమ్. ఆగిరెడ్డి, 14-7-77 నుండి 11-5-80 వరకూ వి. వెంకటాచారి, 12-5-80 నుంచి బ్రీచ్ అయ్యేవరకూ ఆర్. కృష్ణారావు వున్నారు.

శ్రీ ఎం. ఓంకార్ :— విచారణ అయ్యేలోపుననే పని ఎప్పటికి పూర్తి చేస్తారో చెప్పగలరా ? 18-8-80 నాడు రాత్రి గండి పడితే ఎగ్జిక్యూటివ్ ఇంజనీరు అక్టోబరు 9వ తేది ఇన్స్పెక్షన్ కు వెళ్లాడు. 18-6-81 నాడు సూపరింటెండింగ్ ఇంజనీరు ఇన్స్పెక్షన్ కు వెళ్లారు. గండి పడిన ప్రాంతానికి వీరి హెడ్ క్వార్టర్స్ దూరం 100 కిలో మీటర్లు. ఇంత నిర్లక్ష్యంగా 80 లో గండి పడితే 83 వరకూ పూడ్చకుండా వుంటే ఏ విధంగా వారిని సమర్థిస్తారు ? డిఫెక్ట్ డిజైన్, ఫాల్టి ఫౌండేషన్ వల్ల దెబ్బ తింటే కంట్రాక్టరు బాధ్యుడు ఎలా అవుతాడు ? స్పెషల్ సెక్రటరి శ్రీ ఎ. రాజారావుగారు 27-9-82 నాడు క్లారిఫికేషన్ అడిగితే ఈ రోజు వరకూ ఇవ్వలేదు. దానిపై ఏమి చర్య తీసుకోబోతున్నారు ? ఎప్పటికి పూర్తి చేస్తారు ?

శ్రీ నల్లపురెడ్డి శ్రీనివాసులు రెడ్డి:— జాప్యం జరిగిందని తప్పకుండా అంగీకరించి తీరాలి. ప్రభుత్వం అంగీకరిస్తున్నది. 1980 ఆగస్టు 19 వ తేదీనాడు యీ బ్రీచ్ అయితే 3 ఏండ్లు చర్య తీసుకోలేదంటే విచారకరమైనటువంటి విషయం. ఈ ప్రభుత్వం వచ్చిన తరువాత విచారణాధికారిని వేయడం జరిగింది. విచారణాధికారి మే నెల 12 వ తేదీనాడు ఆ స్పాట్ కు పోయివుండాలి, భారీ వర్షాల వల్ల అక్కడికి పోలేకపోయాడు. ఆయన చూస్తూ వుండగానే పని మొదలు పెట్టడం జరుగుతుంది. ఆయన విచారణ నివేదిక పూర్తిగా అందేదాకా వేట్ చేయడం జరుగదు. వెంటనే పని పూర్తి చేయడానికి ప్రయత్నం చేస్తాము. తప్పు ఎవరిది అయితే వారిని శిక్షించడానికి సిద్ధంగా వున్నామని హామి యిస్తున్నాను.

శ్రీ యం. ఓంకార్ :— టైము చెప్పండి, ఎప్పటిలోగా పూర్తి చేస్తారో.

శ్రీ నల్లపరెడ్డి శ్రీనివాసులురెడ్డి:— ఈ సంవత్సరమే పూర్తి చేస్తాము.

Completion of the work of Jalleru reservoir in Polavaram Tq., West Godavari District

90—

*418 (B)-Q.-Sarvasri M. Lakshmana Rao (Polavaram) and A. Lokeswara Rao (Jaggayapet),—Will the Minister for Works be pleased to state:

(a) the stage at which the work of Jalleru Reservoir in Polavaram taluk, West Godavari district, stands at present;

(b) the amount spent, so far;

(c) the time by which it will be completed; and

(d) the reasons for the delay and the steps taken by the Government to avoid delay[

శ్రీ నల్లపరెడ్డి శ్రీనివాసులురెడ్డి:— (ఎ) మట్టి డాము, ప్రధాన తూము, ప్రధాన సరఫరా కాలువల పని అన్ని విధాల పూర్తి అయింది. జలదారి రెగ్యులేటరు, పంపిణీ వ్యవస్థ పని జరుగుతున్నది.

(బి) 1983, మే వరకు రు. 281.971 లక్షలు.

(సి), (డి) ఈ పథకం 1984 డిసెంబరు నాటికి పూర్తి కావలసి ఉంది. రిజర్వాయరు యొక్క పూర్తి రిజర్వాయరు మట్టన్ని పెంచినందువల్ల రెండు ప్రక్కలా ఉన్న పోర్లిపోని డాముల పొడవును పెంచాల్సి వచ్చింది. పునాదిలో కొంత స్థలం మెత్తటి ప్రాంతమైనందువలన కుడివైపు పోర్లిపోని డామును పొడిగించడానికి పునాది వేయడం సమస్యగా తయారయింది. మధ్యతరహా ప్రాజెక్టులకు గల నిధుల కొరత కూడ ఆలస్యానికి కారణమవుతున్నది.

శ్రీ ఎ. లోకేశ్వరరావు:— అధ్యక్షా, రెండు కోట్లలో అవుతుందనుకున్న ప్రాజెక్టుకు యిప్పుడు 84 మే నాటికి ఎంత ఖర్చు అవుతుందని అంచనా వేస్తున్నారు?

శ్రీ నల్లపరెడ్డి శ్రీనివాసులురెడ్డి :— 18-7-79 నాడు అడ్మినిస్ట్రేటివ్ సాంక్షన్ యిచ్చింది 329.89 లక్షలకు, అదేమి రివైజ్ చేయలేదు. అందులో 281 971 లక్షలు ఖర్చు అయింది. ఇంకా 48 లక్షలు ఖర్చు కావాలి, ఈ సంవత్సరం 20 లక్షలు యిచ్చాము. పై సంవత్సరం 28 లక్షలు యివ్వడం జరుగుతుంది. 84 డిశంబరు వరకు యిది తప్పకుండా పూర్తి చేయడం జరుగుతుందని హామీ యిస్తున్నాను.

శ్రీ యం. లక్ష్మణరావు :— జల్లేరు రిజర్వాయరు క్రింద మునిగిపోయే భూముల రైతులకు పరిహారం చెల్లించారా? ఎంత చెల్లించారు?

శ్రీ నల్లపురెడ్డి శ్రీనివాసులురెడ్డి:— పరిహారం విషయం యిబ్బంది ఏమీ లేదు. 48 లక్షలు మాత్రము దానిమీద ఖర్చు పెట్టాలి. ఈ సంవత్సరం 20 లక్షలు యిచ్చాము, వచ్చే సంవత్సరం రేపు ఏప్రిల్‌లో 28 లక్షలు యిస్తాము, అందువల్ల నెక్స్ట్ ఫైనాన్షియల్ యియరు పూర్తి అయ్యేవరకు అక్కర లేదు. 84 డిశంబరుకు పని పూర్తి చేయడం జరుగుతుంది.

L.A.Q. Postponed from 19-8-1984
Running of Buses to every Village

41—

*553 Q.-Smt. Grandhi Madhavi (Vishakhapatnam):—Will the Minister for Transport be pleased to state:

(a) whether it is a fact that the previous Government proposed to run Buses to every village;

(b) whether the present Government will implement the said proposal; and

(c) if co, when?

రవాణాశాఖ మంత్రి (శ్రీ ఎస్. సత్యనారాయణ):—(ఎ) (బి) (సి) 1978 లో గ్రామాలను కలిపే రవాణా సర్వీసు పథకాన్ని పూర్వపు ప్రభుత్వం ప్రారంభించింది. రాష్ట్రంలో వున్న 32 వేల 460 గ్రామాలలో 23 వేల 896 గ్రామాలకు రవాణా సౌకర్యం ఏర్పాటు చేశారు. మెట్ట, పల్లాలు ఎక్కువగా వుండి బస్సు పోవడానికి దారి సరిగా లేనందుననూ, కొన్ని గ్రామాల రోడ్లు బాగా దెబ్బ తిన్నందుననూ కొన్ని సర్వీసులను నిలిపివేయ వలసి వచ్చింది. సర్వీసు నడపడం వల్ల నష్టం వస్తూవుంది. అయినా, రాష్ట్రీ రోడ్డు రవాణా సంస్థ సర్వీసులు నడపడానికి వీలుగావున్న రూట్లను గుర్తించి ఇంకా వంద బస్సులను ప్రవేశ పెట్టాలని ప్రస్తుతం ఒక కార్యక్రమాన్ని చేపట్టింది.

శ్రీమతి గ్రంధి మాధవి :—కొన్ని బస్సు రూట్సులో అవకాశం లేని చోట్ల వేయడానికి నష్టం వస్తుంది. వేయము అని మంత్రిగారు అంటున్నారు. ప్రజా సౌకర్యాల దృష్ట్యా ప్రతి గ్రామానికి బస్సు వసతి కల్పించవలసిన అవసరం వుంది. అందుకని బస్సులు లేనిచోట రూట్సును వేయడానికి అవకాశం కల్పించుకొని ఆ రూట్సులో బస్సులు వేసే ఆలోచన ప్రభుత్వానికి వుందా? ఇంకొకటి, అనకాపల్లి తాలూకాలోని సీతానగరం, తగరంపూడి చుట్టు ప్రక్కల తాలూకాల్లో యిప్పటివరకు బస్సు రూట్సు లేవు. అందువల్ల ప్రజలు చాలా యిబ్బంది పడుతున్నారు. అక్కడ వెంటనే బస్సులు వేసే ఆలోచన ప్రభుత్వానికి వుందా?

శ్రీ ఎస్. సత్యనారాయణ :—రోడ్సు బాగా లేక విత్‌డ్రా చేశాము అన్నాను గాని నష్టం వస్తుందని కాదు. నష్టం వస్తున్నా చేస్తున్నాము. ఇప్పటికి మూడు కోట్ల 58 లక్షల నష్టం వస్తున్నప్పటికి కూడ నడుపుతున్నాము. అయినా యీసారి అదనంగా వంద బస్సులను అటువంటి రూట్సు మీద వేయాలనే సంకల్పం ఆర్.టి.సి.కి వుంది. అది పోను, వారు చెప్పింది ఏదో నాకు వివరంగా యిస్తే పరిశీలిస్తాను.

శ్రీమతి గ్రంధి మాధవి :— ఇప్పటి వరకు యీ ప్రభుత్వం వచ్చిన తరువాత ఎన్ని బస్సులు వేశారు? అసలు ఎన్ని గ్రామాలకు బస్సులు లేవనేది ప్రభుత్వం ఎస్టిమేటు చేసిందా?

శ్రీ ఎస్. సత్యనారాయణ :— వర్షా కాలము వెళ్లిన తరువాత వేయడం జరుగుతుంది. వారు చెప్పినవి నాకు వ్రాసి యిస్తే తప్పకుండా చూస్తాను.

కుమారి టి. వెంకటరత్నం :—ఆర్.టి.సి. బస్సు రూట్సు బాగా లేనందున బస్సులు నడపడం లేదని మంత్రిగారు చెబుతున్నారు. కాని ప్రైవేటు బస్సులు ఆ రోడ్స్ మీద బాగా నడుస్తున్నవి, కొన్ని చోట్ల. అటువంటి రూట్సు మీద ఆర్.టి.సి. బస్సులకే రోడ్సు బాగుండడం లేదా అని అడుగుతున్నాను. రోడ్సుకు బస్సులకు లింక్ పెడితే ఆర్ టి సి, అండ్ ఆర్ అండ్ బి శాఖలను కలిపి ఒకే శాఖగా పెడితే గాని యీ సమస్య పరిష్కారం కాదని అనిపిస్తున్నది. ఈ విషయములో మంత్రిగారు ఏమైనా చెప్పగలరా ?

శ్రీ ఎస్. సత్యనారాయణ :—రోడ్స్ బాగా లేనందువల్ల అంతే ప్రైవేటు వారికి మన ట్రాన్స్‌పోర్ట్‌కు కాస్త తేడా వుంటుంది. ఇదివరకే 8 కోట్ల 58 లక్షలు యీ సర్వీసెస్‌లో నష్టం అయిందని చెప్పాను, ఇంకా ఎక్కడైనా రోడ్స్ బాగుంటే నడిపించడానికి ప్రయత్నం చేస్తాను.

కుమారి టి. వెంకటరత్నం (చీపురుపల్లి):—ఈ నష్టం అనేది రోడ్స్ బాగా లేక బస్సులు నడిపినందువల్ల కాదు. అక్కడ వున్నటువంటి వుద్యోగస్తులు చేసినటువంటి మిస్‌మేనేజ్‌మెంటువల్ల నష్టం వస్తున్నది. దానికి రోడ్స్‌కు లింక్ పెట్టకుండా అక్కడ జరిగే మిస్ మేనేజ్ మెంటు గురించి ఎంక్వయిరీ చేసి రెక్టిఫై చేయండి. కాని రోడ్స్ బాగా లేవని బస్సులు నడపకపోవడం అనేది భావ్యం కాదు. దయచేసి మంత్రిగారు పరిశీలించాలని కోరుతున్నాను.

శ్రీ ఎస్. సత్యనారాయణ :—తప్పకుండా.

ఒక గౌరవ సభ్యులు :— ఆర్. టి. సి. వారికి రూట్సు బస్సులు సరిపోవడం లేదని రిప్రజంటు చేస్తే వర్షా కాలం తరువాత కొత్త బస్సులు వేస్తామంటున్నారు. కాన్ని బస్సుల కొరత వల్ల ప్రైవేటు బస్సులను రెంటల్ బేసిస్ మీద తీసుకొని నడుపుతున్నారని. చెబుతున్నారు. అది వాస్తవమా ? అది వాస్తవం అయితే యితర జిల్లాల్లో కూడ-పశ్చిమ గోదావరి జిల్లా అప్‌ల్యాండ్ ఏరియాలో కొత్తగా వేసిన రూట్సులో బస్సుల కొరత వుందని మేనేజర్సు చెబుతున్నారు. అక్కడ కూడ ప్రైవేటు బస్సులను లీజుకు తిసుకొని ఆర్. టి. సి, వారు నడుపుతారా ?

శ్రీ ఎస్. సత్యనారాయణ :— శ్రీకాకుళం జిల్లాలో నేషనలైజేషను 10-00 a.m.
సమస్య అడ్డం వస్తున్నది. ఆ ప్రాసెసింగు జరుపుతున్నాము. మొన్ననే చెప్పాను. 1200 బస్సులను యీసంవత్సరం మార్చి లోపల పెట్టే పథకం ఉంది, ఆర్డర్సు యివ్వడం జరిగింది. ఈ సెప్టెంబరు నుండి వస్తాయి.

శ్రీ డి.కె. సమరసింహారెడ్డి:—ఆర్.టి.సి, వారి వ్యవహారం మాకు అర్థం కావడం లేదు, బస్సులు ఎక్కడ చూచినా ఫుల్‌గా పోతున్నాయి. విలేజ్ బస్సుల్లో టాప్ మీద కూర్చుని పోతున్నారు. వారేమోనష్టం వస్తుందని చెబుతున్నారు. ఆ నష్టాలు ఎందుకు వస్తున్నాయి ? ఎవరి వల్ల వస్తున్నవి ?

మాకు అర్థం కావడం లేదు. మరొక విషయం, యింతకు ముందు గత ప్రభుత్వములో వి.ఎల్.టి. స్కీం అని ఒకటి యింటర్‌డ్యూస్ చేయడం జరిగింది. ఆ స్కీము ఒక ఫోర్‌సైట్‌తో తీసుకోవడం జరిగింది. రోడ్స్ యింప్రూవ్‌మెంటు కొరకు వి.ఎల్.టి. స్కీం క్రింద తీసుకున్న రోడ్స్‌కు కొంత డబ్బును ఎలోకేట్ చేస్తూ మారుమూల గ్రామాలకు బస్సు సౌకర్యం కలగజేయాలనే వుద్దేశముతో తీసుకోబడినది. ఆ స్కీమును పూర్తిగా నిర్లక్ష్యం చేసి ఆపివేసినట్లుగా మాకు తెలుస్తున్నది. ఎందుకంటే నానియోజకవర్గములో వి.ఎల్.టి. స్కీం క్రింద ఏ ఏ గ్రామాలనైతే తీసుకున్నారో యిప్పుడు అక్కడ బస్సులు అన్ని ఆగిపోయినవి, ఎందుకంటే డబ్బు లేదంటున్నారు. నష్టాలు అంటున్నారు, పైనుండి వుత్తర్వులు అంటారు. ఈ స్కీమును ఆపుదల చేయడానికి నిర్ణయం తీసుకున్న విషయం వాస్తవమా, ఒకవేళ మీరు నడపకపోతే లిబరల్‌గా ప్రైవేటు ఆపరేటర్సుకు యివ్వండి, వారు నడపడానికి సిద్ధంగా వున్నారు. అమ్మా పెట్టదు, అడుక్కోనివ్వదు అన్నట్లుగా మీరు నడపరు, వేరే వారిని నడవనివ్వరు. కనుక మీకు చేతకాకపోతే వేరే వారికి-యివ్వండి. ఆ విధంగా చర్య తీసుకోడానికి ప్రభుత్వ ఆలోచనలో వుందా ?

శ్రీ ఎస్. సత్యనారాయణ :—వి.ఎల్.టి. స్కీం క్రింద నష్టం వస్తున్నది ఎందుకంటే, ఒకటి అనుకున్న మేరకు మైలేజ్ అది కవరు చేయదు. రెండవది, ఒక రూటు మీద పోయేప్పుడు రద్దిగా వుండి వచ్చేప్పుడు వుండదు. వచ్చేప్పుడు రద్ది వుంటే పోయేప్పుడు వుండదు. వారు గ్రామానికి పోయేప్పుడు రద్దీగా వున్నది చూచి వుంటారు, పోయేటప్పుడు రద్దీగా పోతుంది, వచ్చేప్పుడు ఖాళీగా వస్తుంది ఆర్.టి.సి. పెట్టలేనప్పుడు తప్పకుండా ప్రైవేటుగా ప్రజా సౌకర్యాలు కల్పించడానికి ప్రభుత్వం సిద్ధమే.

శ్రీ కె. వెంకటేశ్వరరావు :— విలేజ్ లింక్ ట్రాన్స్‌పోర్టు స్కీములో ఆర్.టి.సి. వారు ఆర్ అండ్ బి వారు పరస్పరం కోఆర్డినేషనుతో ఒక కమిటీని వేసుకుని జిల్లా స్థాయిలో యినేయాక్సెస్‌బుల్‌గా వున్నటువంటి ప్రాంతాలలో రోడ్స్ గురించి ఎంత డబ్బు అవసరమో ఎసెస్‌మెంట్ చేసి ఎస్టిమేటు తయారు చేసి దానికి అనుగుణంగా ఆర్ అండ్ బి శాఖ వారు డబ్బులు వీరికి విడుదల చేయడం, పంచాయతీరాజ్ డిపార్టుమెంటు వారు వాటిని ఎగ్జిక్యూట్ చేయడం జరిగింది. రోడ్స్ కంప్లీటు అయిన చోట కూడా వారు నడిపించడం లేదు. దానికి గల కారణాలు ఏమిటి? ఆర్.టి.సి. వారు వి.ఎల్.టి. స్కీంకు స్వస్తి చెప్పారా?

శ్రీ ఎస్. సత్యనారాయణ:—స్వస్తి చెప్పడం సుతారం లేదు. ఫలానా చోట రోడ్ బాగా వుండి బస్సులు నడవడం లేదంటే తప్పకుండా చర్య తీసుకుంటాము.

ఒక గౌరవ సభ్యులు :— అనంతపురం జిల్లాలో జాతీయం చేయబడిన రూట్సులో చాలా బస్సులు నడవడం లేదు. కారణం ఏమిటంటే, బస్సుల కొరత ఆర్థిక యిబ్బంది. ప్రభుత్వం స్వశక్తితో బస్సులు నడిపేవరకు ప్రజా యిబ్బందులను గుర్తించి తాత్కాలికంగా ఆల్టర్‌నేటివ్ ఏర్పాట్లుగా ప్రైవేటు ఓనర్సుకు 6 నెలలకు గాని సంవత్సరానికి గాని పర్మిషన్ యిచ్చే ఆలోచన ప్రభుత్వానికి వుందా?

శ్రీ ఎస్. సత్యనారాయణ :— ఆర్.టి.సి. నడవలేనప్పుడు తప్పకుండా ప్రైవేటు వారికి యివ్వడానికి అభ్యంతరం వుండదు యీ ప్రభుత్వానికి.

శ్రీ సంజీవరెడ్డి (నంద్యాల) :—ఆర్ అండ్ బి వారు వేసిన రోడ్సులో డిపో మేనేజర్లు, డివిజనల్ మేనేజర్లు ప్రైవేటు ఆపరేటర్లతో కుమ్మక్కయి బస్సులు నడపడం లేదు, అటువంటి రోడ్సును సర్వే చేసి ఆర్. టి. సి. వారు బస్సులు నడప గలరా ?

శ్రీ ఎస్. సత్యనారాయణ :— గౌరవ సభ్యులు అవి ఏవో ప్రత్యేకించి నాకు తెలియజేస్తే తప్పకుండా నడిపించడానికి ప్రయత్నం చేస్తాము.

శ్రీ కె. లక్ష్మారెడ్డి :— మంత్రిగారు కొత్తగా ట్రాన్స్పోర్టు శాఖను చేపట్టగానే చేవెళ్ళ, వికారాబాదులకు వారు స్వయంగా వచ్చి పాసింజర్సుతో పోతున్న లారీలను ఆపి చలాన్ చేయించారు. మంచి పని చేశారు. కాని దాని బదలు బస్సులను వేయలేదు, ఇప్పటికైనా అవసరం వున్నన్ని బస్సులను వేస్తారా? రెండవది, రోడ్సు బాగున్న గ్రామాలకు బస్సులను వేస్తారా ? వేస్తే ఎప్పటిలోగా వేస్తారు ?

శ్రీ ఎస్. సత్యనారాయణ :—వారు చెప్పినట్లు తప్పకుండా చేస్తాము, నెల రోజుల్లో వేయిస్తాము.

ఒక గౌరవ సభ్యులు :— గ్రామీణ బస్సులను యీ ప్రభుత్వం రద్దు చేయ లేదు, కాంగ్రెస్ ప్రభుత్వం రద్దు చేసింది. దాదాపు 50 కోట్ల నష్టం నుండి 9 కోట్ల నష్టానికి తెచ్చింది మన ప్రభుత్వం. సంతోషం. కాని ఒకటి మాత్రం జరుగు తున్నది, ప్రైవేటు బస్సులు ఓవర్ లోడ్‌గా పోతున్నవి. దానిని అరికడితే 9 కోట్ల నష్టాన్ని పూర్తి చేసుకోవచ్చని మంత్రిగారికి ఎన్నోసార్లు చెప్పాను. తిరుపతి-చిత్తూరు బస్సులు ఓవర్ లోడ్ గా పోతున్నవి. స్క్వాడ్‌ను వేసి చెకప్ చేయండి అంటే ఇంతవరకు చర్య తీసుకోలేదు. ప్రైవేటు బస్సులేమో ఓవర్ లోడ్‌గా పోతున్నవి. ఆర్.టి.సి. బస్సులు ఖాళీగా పోతున్నాయి. సీటింగు కెపాసిటీకి మించి ప్రైవేటు బస్సులు ప్రయాణం చేయకుండా ఏమి చర్య తీసుకుంటున్నారు? ఆర్.టి.ఓ. లకు బ్రేక్ ఇన్‌స్పెక్టర్లకు ప్రైవేటు ఆపరేటర్సు కార్లు కొని యిస్తున్నారు. అందుకని వారిని పట్టుకోరు. ప్రతి నెల హైదరాబాదు నుండి స్క్వాడ్‌ను పంపించి చెక్ చేస్తే తప్ప ఆర్.టి.సి. నష్టాలు తీరవు.

శ్రీ ఎస్. సత్యనారాయణ:— ఈ లోపాలు వున్న మాట కొంతవరకు వాస్తవం. వాటి గురించి కట్టుదిట్టమైన చర్యలు తీసుకోవడం జరుగుతుంది.

ట్రాన్స్‌పోర్టు అధికారులను మందలించడం జరిగింది. చురుగ్గా పని చేయాలని అధికారులను హెచ్చరిక చేయడం జరిగింది.

శ్రీ టి. సీతారాం (ఆముదాలవలస) :— 83-84 వ సంవత్సరానికి ఎన్ని ఆర్. టి. సి. రూట్సు వేయడానికి ప్రతిపాదనలు వున్నవి? రోడ్స్ మరమత్తు చేయడానికిగాని బాగు చేయడానికి గాని ఎన్ని ప్రతిపాదనలు వున్నవి? కొత్త రూట్స్ ఎన్ని వేయదలచుకున్నారు? శ్రీకాకుళం జిల్లాలో యీ సంవత్సరము ఎన్ని వేయాలని ప్రతిపాదనలు వున్నవి?

శ్రీ ఎస్. సత్యనారాయణ:— సెపరేట్ క్వశ్చన్ వేయమనండి.

శ్రీమతి ఉమా వెంకట్రామరెడ్డి :— ఆర్. టి. సి. వారిని బస్సులకొరకు అడిగితే రోడ్ బాగా లేదంటారు, రోడ్ బాగుంటే కలక్షన్సు రావడం లేదంటారు, కలక్షన్స్ నిరూపిస్తే బసెస్ షార్టేజ్ అంటారు. దాని గురించి మంత్రిగారు ఆలోచిస్తే బాగుంటుంది.

శ్రీ ఎస్. సత్యనారాయణ :—బస్సుల షార్టేజ్ వుండదని చెప్పగలను. కలక్షన్సు సంగతి గౌరవ సభ్యులు ఆలోచించాలి. అది వ్యాపార సంస్థ. సర్వీస్ మోటో వున్నా నష్టం రాకుంటే తప్పకుండా ఆ విషయం కూడా ఆలోచిస్తాము. రోడ్ ఎక్కడైనా వుంటే మాత్రం వారిని చెప్పమనండి, నేను ఆలోచిస్తాను. అటువంటిది వుంటే గౌరవసభ్యులను పంపించుమనండి.

శ్రీ ఎస్. జయపాల్ రెడ్డి:—వి ఎల్ టి స్కీము యింటర్ డ్యూస్ చేసినప్పుడు దాని కొరకు ఎన్ని బస్సులను ఎలోకేట్ చేశారు? వాటిలో యిప్పుడు ఎన్ని పని చేస్తున్నవి?

శ్రీ ఎస్. సత్యనారాయణ:— అప్పుడు 578 బస్సులు పెట్టారు, యిప్పుడు 392 బస్సులు మాత్రం నడుస్తున్నాయి.

శ్రీ ఎస్. జయపాల్ రెడ్డి:— మీరు ఒక స్కీం యింటర్‌డ్యూస్ చేసిన తరువాత ప్రతి సంవత్సరం ఆ స్కీం పై నడపబడే బస్సుల సంఖ్య పెరుగాలి, 5 సంవత్సరాల తరువాత ఒరిజినల్ సంఖ్య కూడ తగ్గింది, అందుచేత వి ఎల్ టి స్కీం విషయములో ప్రభుత్వానికి ఎలాంటి శ్రద్ధ లేదని అర్థమా?

శ్రీ ఎస్. సత్యనారాయణ:—అది గతం, తప్పకుండా శ్రద్ధతో యీ సంవత్సరం 100 బస్సులను అదనంగా పెట్టాలని నిర్ణయం తీసుకున్నాము.

SHORT NOTICE QUESTIONS AND ANSWERS

Proposal To Implement Promise for formation of The Minorities Finance Corporation

90-A—

S.N.Q.No.2580-F: Sarvasri Sultan Salahuddin Owaisi (Charminar), Mohd, Amanullah Khan (Chandrayanagutta) Syed Baqar Agha (Karwan) Afzal Shareef (Asifnagar) and Khaja Abu Sayeed (Yakutpura):—Will the Chief Minister be pleased to state:

(a) whether the Government propose to implement its repeated promises for the formation of the Minorities Financial Corporation in the State: and

(b) if so, when it will be constituted?

శ్రీ ఎన్. టి. రామారావు :—(ఎ) (బి) ఒక్కొక్క వ్యక్తి లేదా కుటుంబ సంవత్సర ఆదాయం రు. 8000-ం కు మించని అన్ని కులాల బీద ప్రజలకు సహాయం చేయటం కోసం ఆర్థిక సహాయ సంస్థను ఏర్పాటు చేసే విషయాన్ని ప్రభుత్వం తీవ్రంగా పరిశీలిస్తున్నది.

شری سلطان صلاح الدین اویسی :— جناب اسپیکر صاحب جب کے دیگر ریاستوں میں جیسے بہار اسٹیٹ میں ۱۶ کروڑ روپیہ سے ایک اقلیتی فینانس کارپوریشن قائم کیا گیا میں نہیں سمجھتا کہ زیر غور ہے آخیر کتنے دن تک ۔ جب کے آپکی حکومت آکر ۸ مہینہ گذر چکے ہیں ایک معمولی سا کام کرنے کیلئے زیر غور ہے اسکا کیاا مطلب ۔ آپ تاریخ کا تعین کیجئے ۔

శ్రీ మహమ్మద్ అమానుల్లా ఖాన్ :— అధ్యక్షా, గౌరవ సి.యం. గారు బాగానే చెప్పారు. కాని యాక్షను తీసుకుంటున్నారా? ఇది యింపార్టెంటు యిస్యూ మైనారిటీస్‌కు ఫైనాన్షియల్ కార్పొరేషను అనేది, పరిశీలిస్తామంటే ఏమన్న మాట? టైము ఫిక్స్ చేయండి, ఒక నెల, రెండు నెలలు అని. ఎప్పటివరకు చేస్తారు? పరిశీలిస్తామంటే నాలుగు నెలల తరువాత చేస్తారా? నాలుగు సంవత్సరాల తరువాత చేస్తారా? ఎప్పుడు చేస్తారు? టైము ఫిక్స్ చేయండి. చాలా యింపార్టెంటు యిస్యూ మైనారిటీస్ గురించి.

శ్రీ ఎన్. టి. రామారావు :—దీని విషయంలో ఆపడం అనే ప్రశ్న లేదు. 10-10 a.m. త్వరగా పరిశీలన చేస్తామని మనవి చేస్తున్నాను.

శ్రీ మహమ్మద్ అమానుల్లా ఖాన్ :—ఇది ఎప్పుడు చేస్తారు?

శ్రీ ఎన్. టి. రామారావు :—అధ్యక్షా, 8000 ఆదాయం తక్కువ ఉన్న వారు అందరిని కూడా బ్యాక్‌వర్డు క్లాసెస్ లిస్టులో చేర్చాలి అనే నిర్ణయం ఒకటి వారు ఇచ్చారు. కాబట్టి ఈ విషయాన్ని ఏ విధంగా నిర్ణయం తీసుకోవాలో

చూస్తున్నాము. ఇది జటిల సమస్య. మీకు తెలుసు. ఆర్థిక పరమైనటువంటి నిర్ణయం తీసుకోవాలి. లేకపోతే ఈ నాడు అల్పసంఖ్యాక వర్గాల వారు ఉన్నటువంటి కులాలవారి విషయంలో కొంచెము శ్రద్ధగా ప్రభుత్వము పరిశీలించవలసి ఉంది. కాబట్టి త్వరలోనే ఈ విషయం పరిశీలిస్తామని మనవి చేస్తున్నాను.

شری این-ٹی - راما راؤ :-- بہار کا بل لا کر میں pursue کرونگا کہہ کر بول رہا ہوں -

شری مدن موہن :-- ابھی جو گفتگو ہوئی ہے چیف منسٹر اور ممبر کے درمیان وزیر خصوصی اردو سیکھنے کی کوشش کررہے ہیں یا ممبر کو سمجھانے کے لئے انہوں نے جواب دیا ہے -

شری این - ٹی - راما راؤ-- ہم کو اردو نہیں آتی میرے بھاشن میں کچھ غلطیاں بھی رہتی ہیں میں ضرور ہندی سیکھنے کی کوشش کررہا ہوں -

శ్రీ మహమ్మద్ అమానుల్లా ఖాన్ :— ఇది ఇంపార్టెంటు విషయం. ఇప్పటికి 8 నెలలు అయింది. మైనారిటీస్ కార్పొరేషన్ విషయం ఏమీ చేయలేదు. బడ్జెటు లేదు. అది అయిపోయింది. ఓల్డు సిటీ డెవలప్‌మెంటు కూడా ఏమీ చేయలేదు. ఇప్పటి వరకు మైనారిటీస్ గురించి ఏమైనా చేశారా?

శ్రీ ఎన్.టి. రామారావు :—అధ్యక్షా, ఇది మైనారిటీస్ విషయం. వారి సంక్షేమాన్ని చూడడం కూడా ప్రభుత్వం ధర్మంగా ఉండాలి కాబట్టి తప్పకుండా వారికి ఫైనాన్షియల్ కార్పొరేషను ద్వారా ఏ విధమైనటువంటి సహాయం అందచేయడానికి వీలు అవుతుంది, దీనియొక్క విషయం ఏ విధంగా ఉండాలో ఈ సంస్థ యొక్క స్థాపితం ఏ విధంగా జరగాలో పూర్తిగా పరిశీలిస్తామని మనవి చేస్తున్నాను.

శ్రీ ఎం. ఓంకార్ :—ముఖ్యమంత్రిగారు చెప్పిన దాంట్లో రెండు అంశాలు ఉన్నాయి. మైనారిటీలో కొన్ని సెక్షన్లను వెనుకబడిన తరగతుల క్రింద పరిగణించడం, రెండవది ఈ ముస్లిమ్ మైనారిటీలకు అందరికి సంబంధించిన ఒక ఫైనాన్షియల్ కార్పొరేషన్ ఏర్పాటు చేయడానికి ఇదివరకు చేసిన వాగ్దానం అమలు జరపడం అనేది. ఈ రెంటిని కలగాపులగం చేయకుండా ఇవి ఏయే స్టేజిలలో ఉన్నాయో తెలియజేస్తారా?

శ్రీ ఎన్.టి. రామారావు :—అధ్యక్షా, జస్టిస్ అన్వారిగారి అధ్యక్షతన ఏర్పాటు చేసిన కమిటీ, వారు 15 పాయింట్సు ప్రభుత్వానికి రికమెండు చేశారు. వాటిలో 14 పాయింట్సు మీద పక్షను తీసుకోవడం జరిగింది: 15 వది ఇప్పుడు మనవి చేశాను. ఆర్థిక పరముగా సంవత్సరానికి 8000 లు ఆదాయానికి తక్కువ ఉంటున్న వారందరినికూడా బ్యాక్‌వర్డు క్లాసు లిస్టులోకి తీసుకునివారి సహాయానికిగాను ఆర్థిక పరంగా ఒక కార్పొరేషను ఏర్పాటు చేయమని అనే సూచన వారు ఇవ్వడం జరిగింది. ఆ సూచన విషయంలోనే ఇప్పుడు పరిశీలిస్తున్నాము.

తప్పకుండా సహాయము చేయడానికి యత్నిస్తామని మీ ద్వారా గౌరవనీయులైన సభ్యులకు మనవి చేస్తున్నాను.

90–B

Representation by 'Aravalu' of Srikakulam District for Inclusion In B. Cs. List

S.N.Q No. 2580-N:—Sri Vasantha Nageswararao:—Will the Minister for Social Welfare be pleased to state:

(a) whether any representation on behalf of 'Aravalu' community of Srikakulam District for inclusion among backward classes was made to the Chief Minister and the Minister for Social Welfare in April, 1983;

(b) whether it is also a fact that similar representation was made to Sri Muralidhar Rao Committee; and

(c) if so, the action taken or proposed to be taken by the Government in the matter?

శ్రీమతి కె. ప్రతిభా భారతి :—

(ఎ) లేదండి. 1982, జులైలో వెనుకటి ముఖ్యమంత్రికి శ్రీకాకుళం జిల్లా, గారజిగ్రామ సర్పంచి నుండి ఒక విన్నపము వచ్చింది.

(బి) ఆ విన్నపాన్ని మురళీధరరావు కమీషనుకు తగుచర్యకై పంపారు.

(సి) కమీషను రిపోర్టు అంది ప్రభుత్వ పరిశీలనలో ఉంది.

శ్రీ వసంత నాగేశ్వరరావు :— అధ్యక్షా, ఈ కులము వారు మొత్తం శ్రీకాకుళం జిల్లాలో రెండు తాలూకాలలో కేవలం 11 గ్రామాలలోనే, శ్రీకాకుళం, నర్సన్నపేట తాలూకాలలో వంశధారకు అటు ఇటు వైపున, ఇది ఈ జిల్లాలోనే కాదు. రాష్ట్రంలోనే కాదు, దేశంలోనే కాదు, కేవలం ఈ 11 గ్రామాలలోనే ఉన్నారు. పైపెచ్చు ఆ 11 గ్రామాలలో కూడా కాయకష్టం చేసుకుని శ్రమ చేసుకునే జీవులు వారు. కనీసం వారిలో ఎస్. ఎస్. ఎల్. సి. దాకా చదువుకున్న వారు కూడా లేరు. ఈ పరిస్థితిలో వాళ్ళని కూడా బలహీన వర్గాల లిస్టులోకి చేర్చకపోతే వాళ్ళకు అసలు ఐడెంటిటీ లేదు. వాళ్ళకు రక్షణ కలిగించడానికి ప్రభుత్వం సత్వర చర్య తీసుకోడానికి ఏమి పరిశీలన చేస్తున్నది?

శ్రీమతి కె. ప్రతిభా భారతి :— అధ్యక్షా, నేను గౌరవనీయులైన సభ్యులకు ఇంతకు ముందే తెలియజేశాను. ఈ రిప్రజెంటేషను వారు గత ప్రభుత్వములో వార్డు చిన్న తరహా శాఖకి సంబంధించినటువంటి మంత్రిగారికి వారు ఇవ్వడం జరిగింది. వారేమో కలెక్టరుగారికి పంపించి దానిమీద ఎంక్వయిరీ చేయమని చెప్పడం జరిగింది. ఇప్పుడు వారి ఎంక్వయిరీలో 2000 నుండి 2500 జనాభా ఉంది. వారు చాలవరకు పేద కుటుంబానికి సంబంధించినటువంటి వారు కాదని వారు చెప్పడం జరిగింది. ఈ కులమును వెనుకబడిన తరగతుల

జాబితాలో చేర్చవలసిన అవసరం లేదని కలెక్టరుగారు అభిప్రాయ పడ్డారు. అయినా కూడా వారు ఇచ్చిన రిమార్కుతోను ఇది కూడా మురళీధరరావు గారి కమిషన్ కి పంపించడం జరిగింది. ఎవరైతే రిప్రజెంటు చేశారో వారిది కూడా పరిశీలనలో ఉంది. ఇప్పుడు మురళీధరరావుగారి కమిషన్ రిపోర్టు ప్రభుత్వ పరిశీలనలో ఉంది.

శ్రీ వసంత నాగేశ్వరరావు :— ఇప్పుడు మురళీధరరావు గారి కమిషన్ రిపోర్టు వివరాలు ఏమిటి? ఆ రిపోర్టు సభలో పెడతారా?

శ్రీమతి కె. ప్రతిభా భారతి :— సాధ్యమైనంత త్వరలో పెట్టడం జరుగుతుంది. వారు వివరాలు అడుగుతున్నారు. సభ ముందు పెట్టకుండా దానిలోని వివరాలు గౌరవనీయులైనటువంటి సభ్యులకు తెలియజేయడం మంచిది కాదు.

శ్రీ వసంత నాగేశ్వరరావు :— ఈ బడ్జెట్ సమావేశములో పెడతారా ?

శ్రీమతి కె. ప్రతిభా భారతి :— ఆ రిపోర్టుని మొదట క్యాబినెట్ లో పెట్టి తరువాత సభ ముందు పెట్టవలసిన అవసరం ఉంది.

శ్రీ టి. శీతారాం :— అసలు ఈ మురళీధరరావు కమిషను పరిధిలోనికి ఈ అరవలు కుటుం వచ్చిందా? దానిని వారు పరిశీలించడం జరిగిందా?

శ్రీమతి కె. ప్రతిభా భారతి :— కమిషనుకి వారు ఇచ్చిన రిపోర్టును పంపడం జరిగింది.

శ్రీ టి. శీతారాం :— గారం సర్ పంచిగారి పేరు తెలియజేస్తారా?

శ్రీమతి కె. ప్రతిభా భారతి :— శ్రీ కాంతారావు.

శ్రీ టి. శీతారాం :— గార సర్ పంచి పేరు అది కాదు.

MATTERS UNDER RULE 329

re: Death of Sri Yella Narasaiah, Freedom Fighter in P.H.C., Narasing due to alleged beating by the Police.

శ్రీ ఎన్. టి. రామారావు :— మెదక్ జిల్లా, రామాయంపేట తాలూకాలోని పాలిపేట్ మద్దూరు గ్రామానికి శివారు గ్రామం. ఆ గ్రామంలో నల్ల చెరువు అనే ఒక చెరువు వుంది. అందులో చేపలు పట్టుకొనే హక్కును మద్దూరు గ్రామానికి మరో శివారు గ్రామమైన వెంకట్రావుపల్లికి చెందిన బెస్త సహకార సంఘానికి 1980 నుండి 1983 వరకు మూడేండ్ల పాటు కౌలుకిచ్చారు. మొదటి సంవత్సరానికి రూ.160 లు మిగతా

రెండు సంవత్సరాలకు ఏడాదికి రూ. 165 లు కౌలు మొత్తం 1983 జూన్ 30వ తేదీతో ఆ కౌలు ముగిసింది. వెంకట్రావుపల్లి బెస్తల సహకార సంఘంలో ఆ గ్రామానికి చెందిన బెస్తలే ఎక్కువ మంది వున్నారు. ఆ చెరువు షాలిపేట గ్రామ పరిధుల్లో వుండడం వల్ల షాలిపేట గ్రామ ప్రజలు తమ కోసం ఆ సంఘాన్నుండి కొంత శాతం చేపలను తీసుకోవడంగత కొన్ని సంవత్సరాల నుండి ఆచారంగా వస్తున్నది. ఆ చెరువులో పట్టుకొన్న చేపల వల్ల మంచి లాభాలు వస్తున్నాయని షాలిపేట గ్రామస్థులు అంచనా వేసి 1983 లో తమకు ఎక్కువ శాతం చేపలను ఇవ్వాలని వారు సహకార సంఘాన్ని కోరారు. కౌలు ఇంకో మూడు నెలల్లో ముగియ వస్తుండగా షాలిపేట గ్రామస్థులు వెంకట్రావుపల్లి సహకార సంఘంలో సభ్యత్వం కోరుతూ దరఖాస్తు పెట్టారు; కాని మత్స్య శాఖ అసిస్టెంటు డైరెక్టరు వారి సభ్యత్వాన్ని అనుమతించ లేదు. మెదక్‌లోని జిల్లా మున్సిఫ్ మేజిస్ట్రేటు నుండి తాత్కాలిక ఇంజక్షను ఉత్తరువులను తాను పొంది యున్నప్పటికి, షాలిపేట గ్రామానికి చెందిన నర్రా కృష్ణయ్య తదితరులు ఆ చెరువులో చేపలను పట్టుకోవడానికి వీల్లేదని తమను బెదిరిస్తున్నారని ఆరోపిస్తూ ఆ బెస్తలసహకార సంఘం అధ్యక్షుడు, కార్యదర్శి 18-3-1983 తేదీన పోలీసు సూపరింటెండెంటుగారికి ఒక పిటీషను ఇచ్చారు. సహకార సంఘానికి రక్షణ కల్పించవలసిందిగా మెదక్ పోలీసు సూపరింటెండెంటు చేగుంట సబ్ ఇన్‌స్పెక్టరుకు ఆదేశాలిచ్చారు. మెదక్ జిల్లా బెస్తల సంఘం అధ్యక్షుడు శ్రీ చిక్కయ్య కోరికపై సహకార సంఘ సభ్యులు చేపలు పట్టుకొనేందుకు వీలుగా వారికి రక్షణ కల్పించేందుకై 10-4-1983న పోలీసు బలగాన్ని పంపించడం జరిగింది. పోలీసులు ఉన్నప్పటికీ, నర్రా కృష్ణయ్య ఆధ్వర్యంలో షాలిపేట గ్రామస్థులు బెస్తలపై దాడిచేసి, వలలు, చేపలు పాడు చేశారు. దీనివల్ల సుమారు రూ.70,000 ల నష్టం వాటిల్లింది. చేగుంట పోలీసు స్టేషన్‌లో ఐ.పి.సి. 148,324,427,341 సెక్షన్ల క్రింద నేరం నెం.19/83 గా కేసు నమోదు అయింది. అదే పోలీసు స్టేషనుకు చెందిన సబ్ ఇన్‌స్పెక్టరు ఆ కేసులో 395 (బందిపోటు) అన్న సెక్షన్ కూడా చేర్చారు. మెదక్ డి.ఎస్.పి. చేగుంట పోలీసు స్టేషనుకు వెళ్లి నిందితులను అదుపులోకి తీసుకునేందుకు ఎస్.ఐ.కి ఆదేశాలు యిచ్చారు. ఆ ఎస్.ఐ. 1983 ఏప్రిల్ 17, 18 తేదీలలో పెక్కు మంది నిందితులను అరెస్టు చేసి, జుడిషియల్ కస్టడీకి పంపారు. పై కేసులో సంబంధం ఉందో లేదో తెలుసుకొనడానికి గాను సబ్ ఇన్‌స్పెక్టరు, 17-4-83న గ్రామం నుండి చాలామందిని తీసుకొచ్చారు. సబ్ ఇన్‌స్పెక్టర్ ఈ పనులలో 10-20 a. m.
నిమగ్నులై ఉండగా స్వర్గీయ ఎల్లా నర్సయ్యగారు (60) ప్రభుత్వం నుండి పింఛను పొందుతున్న స్వాతంత్ర్యసమర యోధుడు ఇటీవరకటి సర్పంచ్ కాండా వెంటాగౌడు, కాంట్రాక్టరు పోచగౌడులతో పాటు చేగుంటకొచ్చి పోలిసు స్టేషనుకెళ్లి దర్యాప్తుకు తీసుకొచ్చిన మనుషులను వదిలిపెట్టాలని కోరారు.

ఎల్లా నరసయ్యగారు 19-4-1983 సాయంత్రం గ్రామానికి తిరిగొచ్చి కడుపు నొప్పిగా ఉందని చెప్పాడు. అయనను వైద్య సహాయం కోసం తీసికెళ్లారు. అయనకు అక్కడ చికిత్స చేశారు. 22-4-83 మధ్యాహ్నం ఆయన చనిపోయారు.

ఇదివరకటి సర్పంచ్ వెంటాగౌడు, పోచగౌడులతో ఎల్లా నరసయ్య పోలీసు స్టేషనుకు వెళ్లినప్పుడు, సబ్ ఇన్‌స్పెక్టర్, ఎల్లా నరసయ్యను కొట్టినారని ఆరోపించారు. నరసయ్యను స్టేషనులో రెండు రోజులు వుంచి, 19-4-83 సాయంత్రం మాత్రమే విడిచి పెట్టినారని కూడా ఆరోపించారు. హైదరాబాదు లోని డైరెక్టరు జనరలు ఆదేశాల ప్రకారం ఈ కేసును (క్రైం నెం.22/83 సెక్షను 174) దర్యాప్తు కోసం 25-4-83న సి.ఐ.డి నేర విభాగము వారికి అప్పగించారు. చేగుంట సబ్ ఇన్‌స్పెక్టరు డి. అంజయ్య, హెడ్ కానిస్టేబులు కలిసి, నరస య్యను కొట్టారని, ఈ సంఘటనను ఐదు, ఆరుగురు సాక్షులు అనగా వెంటాగౌడు, పోచగౌడు, ఉప్పరి మల్లయ్య మాద్దె సిదయ్య దాసరం బాలయ్యలు చూసారని సి.ఐ.డి. నేర విభాగం వారి దర్యాప్తులో తేలింది. స్వర్గీయ నరసయ్య ఒంటిమీద 33 గాయాలు ఉన్నాయని ఒక, రెండు ప్రక్క ఎముకలు విరిగిపోయాయని కూడా శవ పరీక్ష వల్ల తేలింది

కాని మెదక్ సబ్ డివిజనల్ మేజిస్ట్రేటు(ఎగ్జిక్యూటివ్) జరిపిన మెజిస్టీరియల్ విచారణ నివేదిక యింకా అందలేదు. విచారణ ప్రొసీడింగులు 29-8-83 తేదీకి వాయిదా వేశారు. ఆ నివేదిక అందిన వెంటనే ఈ కేసుకు తుది రూపం యివ్వబడుతుంది. చర్య తీసుకోబడుతుంది. అప్పుడు ఆరోపించబడిన సబ్ ఇన్‌స్పెక్టర్, హెడ్ కానిస్టేబుల్, అరుగురు కానిస్టేబుళ్లు కూడా యింకా సస్పెన్షన్‌లో ఉన్నారు.

శ్రీ ఎ మదన మోహన్ (సిద్ది పేట)—ఈ కేసులో తీవ్రమైన పరిస్థితి యేర్పడి ఉండె. అప్పుడు నేను డి.జి.పి. గారితో, మాట్లాడడం అంతకు ముందు ఎస్.పి. గారితో మాట్లాడడం నేనే కాకుండా మాజీ ముఖ్యమంత్రిగారు వారి నియోజక వర్గం కనుక వారు కూడా మాట్లాడడం జరిగింది. దీనిలో ఆ సబ్ యిన్స్పెక్టర్ ఆఫ్ పోలీసు చాలా ఎక్సెస్‌గా బిహేవ్ చేసిందనే విషయం యింక నేను చెప్ప వల్లసిన అవవరం లేదు. ఇంకా యిప్పుడు ఆ శవం విషయంలో వారే చెబుతున్నారు. అందువల్ల దీనికి తగు చర్య తీసుకొని దీనిలో నిందితులకు శిక్ష యిప్పించడానికి ప్రభుత్వం యే విధంగాను వెనుదీయదని ముఖ్యమంత్రిగారు హామీ యిస్తే నేను యీ విషయంలో ఇంతకన్నా మాట్లాడనని మనవిచేస్తున్నాను.

శ్రీ ఎన్. టి. రామారావు:—ఇప్పుడది విచారణలో ఉందనే సంగతి మనవిచేశాను. సరైనటువంటి న్యాయం జరుపుతామని మాత్రం వారికి మనవి చేస్తున్నాను.

(2) re : Five murders in Mallemdoddi village, Mahboobnagar District.

శ్రీ ఎన్.టి. రామారావు :— అధ్యక్షా, సుధాకర రెడ్డి, వెంకట్రామ్ రెడ్డి, బంధురీత్యా బావా, బావమరుదులు. 1979లో, వెంకట్రామ్ రెడ్డి అన్నగారైన విష్ణువర్ధన రెడ్డిని సుధాకర్ రెడ్డి, యింకా కొంతమంది కలిసి హత్య చేశారు. అప్పటి నుంచి ఏల్కూరు గ్రామంలో, వెంకట్రామ్ రెడ్డి, సుధాకర్ రెడ్డి వర్గాల మధ్య వైషమ్యం రాజుకుంటూ ఉంది. ఆ హత్య జరిగినప్పటి నుంచి సుధాకర్ రెడ్డి, ఆయన మద్దతుదార్లు గ్రామంలోని తమ ఇండ్లను వదిలిపెట్టి దాదాపు ప్రవాస జీవనం గడుపుతున్నారు. సేద్యం పనులు చూచుకోడానికి గాను సుధాకర్ రెడ్డి తన 30 మంది మద్దతుదార్లతో 20–8–83 ఉదయం 7–30 గంటలప్పుడు తన పొరుగు గ్రామమైన మల్లందొడ్డికి వెళ్లాడు. ఈ వార్త అందగానే, దొడ్డి వెంకట్రామ్ రెడ్డి మరి 150 మంది కలిసి, కె. కృష్ణా రెడ్డి అనే ఆయన ఇంట్లో తలదాచుకొంటున్న సుధాకర్ రెడ్డి ఆయన మద్దతుదార్ల మీద దాడి జరపడానికి, ఆ రోజు సాయంత్రం 5–30 గంటలకు ఏల్కూరు నుండి మల్లందొడ్డి వెళ్లారు. వెంకట్రామ్ రెడ్డి ఆయన వర్గం వాళ్లు కృష్ణా రెడ్డి ఇంటిమీద దాడి జరిపేందుకు ముందు నాటు బాంబులు విసిరి గ్రామంలో భయాందోళనలు సృష్టించారు. బోయ తిమ్మన్నతో పాటు సుధాకర్ రెడ్డి తలదాచుకుంటున్న ఇళ్లకు కూడా వారు నిప్పు పెట్టారు. దుండగులు, సుధాకర్ రెడ్డి అనుచరుల మీద బరిసెలు, కర్రలతో దాడీ జరిపి, వారిని మండుతున్న కృష్ణా రెడ్డి ఇంట్లోకి పారవేశారు. అయిదుగురు మంటలకు ఆహుతి అయిపోగా ఒకరు మాత్రం గాయాల మూలంగా చనిపోయారు. సమాచారం అందగానే గద్వాల్ పోలీసు ఇన్‌స్పెక్టరు హుటాహుటిన మల్లందొడ్డి గ్రామానికి వెళ్లి, కాలిపోతున్న ఇంటో చిక్కుకుపోయి ఉన్న సుధాకర్ రెడ్డిని, తిమ్మన్నను రక్షించారు. పోలీసు జీపులను చూచి నిందితులు పారిపోయారు, అయినా పోలీసు స్టేషనువారు ఐ.పి.సి. 147, 148, 302, 436, 149 సెక్షన్లు ప్రేలుడు పదార్థాల చట్టం (ఎక్స్‌ప్లోజివ్ సబ్‌స్టాన్‌సెస్ ఆక్టు) లోని 3,5 విభాగాల క్రింద, క్రయిం నెం. 86/83 కేసు రిజిస్టరు చేసి దర్యాప్తు చేస్తున్నారు. 30 మంది నిందితులను పట్టుకోనడం జరిగింది. ఏల్కూరు మల్లందొడ్డి గ్రామాల్లో తగినంత రిజర్వు పోలీసును ఉంచారు. భద్రతా చర్యలు కట్టుదిట్టం చేశారు. పోలీసు వారి అభ్యర్థన మేరకు ప్రభుత్వం ఏల్కూరు గ్రామంలో 22–8–83న "ప్యూనిటివ్ పోలీసు స్టేషనును" ఏర్పాటు చేశారు. పరిస్థితి అదుపులో ఉంది.

శ్రీ డి.కె. సమరసింహారెడ్డి :— ఈ దారుణ పైశాచిక సంఘటనల గురించి నిన్న ముఖ్యమంత్రిగారు కౌన్సిల్‌లో ఏ స్టేట్‌మెంటు చదివినారో యీ నాడు కూడా అదే స్టేట్‌మెంటు చదివినారు. నిన్నటికి యీ రోజుకు మధ్య జరిగినటువంటి డెవలప్‌మెంట్స్ గురించి వారికి యింతవరకు రిపోర్టు వచ్చినట్లు లేదు. నాకు వచ్చిన యిన్ఫర్మేషన్ ప్రకారం 6 మంది కాదు 7 మంది చనిపోయినారని. నిన్నటి

నుంచి యీరోజు మధ్య 80 మందితో అరెస్టు నిలబడిందా? ఇంకా యెక్కువమందిని అరెస్టు చేయడం జరిగిందా? దానితో పాటు యీ రోజు అక్కడున్నటు వంటి పరిస్థితి యెట్లా ఉందంటే ఈ ప్రభుత్వం యొక్క రిట్ it won't run there now. It is not the writ of the Police Department but it is only the writ of the village tyrant that runs in the village. That is what is happening now దానిని గురించి I am not trying to suport this faction or that faction. My only concern is that the law and order should be maintained and no body has got the business to disturb the peace and tranquility. What is happening there now? They have been subject to harassment and Victimisation. They have met theChief Minister and made representation. అక్కడికి దెబ్బలు తిన్న వారంతా పర్సనల్ గా హైదరాబాదుకు వచ్చి కాలు మొక్కి ముఖ్యమంత్రిగారికి రిప్రజంటేషన్ యిచ్చినారు. వారు దాదాపు 50 కుటుంబాలు యీ నాడు గ్రామము వదిలిపెట్టి ప్రక్క గ్రామములో భిక్షం అడుక్కుంటూ బ్రతుకున్నారు. వారి గ్రామములో 800 ఎకరముల పొలం యీ నాడు సేద్యం చేసుకోవడానికి వీలులేని పరిస్థితిలో ఉన్నారు. కారణం యేమిటంటే పోలీసు వారు ఒక విధమైన నిస్సహాయత వ్యక్తపరుస్తున్నారు. ఎప్పుడడిగినా "మాకు పోలీసులు లేరు, మాకు ఫోర్స్ తక్కువ ఉంది, మేము పోలేము" అని అంటున్నారు. ఈ పరిస్థితులలో శాంతి భద్రతల పరిస్థితి యెక్కడికి వచ్చిందంటే పోలీసు వారు మఫ్టిలో ఉన్నా కూడా కుపాకులు పెట్టుకొని తిరగవలసిందిగా ప్రభుత్వం ఉత్తర్వు యిచ్చేటటువంటిది యీ నాడు కూడా యేర్పడింది.

10-30 a. m. ఈ ప్రాంతములో నాటు బాంబులు విచ్చలవిడిగా ప్రయోగిస్తున్న విషయం పోలీసులకు తెలియదా? ప్రక్కనున్న కడప, కర్నూలు జిల్లాల్లో ఆ విధంగా నాటు బాంబుల వ్యవహారం జరుగుతూ వుంటే ఈ ప్రభుత్వము ఏమి చేస్తున్నది? దాని ఫలితమే ఈనాడు ఐదు మందిని సజీవ దహనము చేయడం, ఒకరు ఆటోలో చనిపోవడం, మరొకరు నిన్న చనిపోవడం జరిగింది. ప్రభుత్వము కట్టుదిట్టమైన చర్యలు తీసుకోవలెనని విజ్ఞప్తి చేస్తున్నాను. నిన్నటికి, ఈరోజుకు ఏమేమి డెవలప్ మెంట్స్ జరిగాయో చెప్పి వుంటే బాగుండేది. ఇంత నిర్లక్ష్యంగా ఈ ప్రాంతాన్ని చూస్తూ, చిన్నదిగా దీన్ని అంచనా వేయవద్దని మనవి చేస్తున్నాను. ప్యూనిటివ్ పోలీసును ఏర్పాటు చేయడంలో గట్టి అధికారాలను పోలీసులకు యిచ్చి, నేరస్తులు ఎవరయినా గాని, he should be dealt wtih firmly and seriously ఇది దృష్టిలో వుంచుకొని ముఖ్యమంత్రిగారు ఎలాంటి రాగద్వేషాలకు తావు ఇవ్వకుండా, ఎటువంటి వత్తిడులు వచ్చినా లొంగకుండా, నిందితులను తప్పకుండా శిక్షించాలని ప్రార్థిస్తున్నాను. జనవరి నెలనుండి ఆరు రిప్రజెంటేషన్స్ వచ్చాయి. ప్యూనిటివ్ పోలీసు స్టేషనును ఏర్పాటు చేయడంలో ఎందుకు ఆలస్యమైంది? ఈ ఆలస్యానికి కారకులు ఎవరు? ఇంతకంటే ఎక్కువ విషయాలు చెబితే బాధ కలుగవచ్చు. ఈ వ్యవహారము అంత చిన్నదిగా తీసుకోకూడదని మనవి చేస్తున్నాను. పోలీసులకు ఈ సమాచారము ముందుగా అందినా కూడా, వాళ్ళు

ఆలస్యంగా వెళ్లడంవల్ల ఇంతమంది చనిపోయారు. లేకపోతే ఇంకా ఎక్కువ మంది చనిపోయి వుండేవారు. ఇటువంటి ఎలిమెంట్స్ పోలీసులలో ఇకముందు జరగకుండా, క్రాండప్ చేయాలని తగువిధంగా కఠినమైన చర్యలు తీసుకోవాలని మనవి చేస్తున్నాను.

శ్రీ కె. వెంకటేశ్వరరావు:— అధ్యక్షా, సమర సింహారెడ్డి గారు చాలా ఆవేదనతో జరిగిన ఈ దుస్సంఘటనల విషయం గురించి చెప్పారు. ఇది నాకు ప్రత్యక్షంగా కాకపోయినా, పరోక్షంగా నాకు సంబంధముంది. ఇది గద్వాల్ కాన్స్టిట్యూయెన్సీకి సంబంధించిన వ్యవహారము. ఈ ప్రాంతానికి రాయలసీమ ప్రాంతంనుండి, పరిసర ప్రదేశాలనుండి నాటు బాంబులతో, మారణాయుధాలతో, తరచుగా దుండగులు ఎంతో మందిని గ్రామాలలో విచ్చలవిడిగా స్వైర విహారము చేస్తున్నారు. మర్డర్స్ ఆక్టివిటీస్ కు ఆ ఏరియా ప్రసిద్ధిగాంచినట్లు గుర్తించ బడుతున్నది వేల్పూరు గ్రామంలో విష్ణువర్ధన రెడ్డి హత్య 1979లో జరిగింది. నాటి నుండి నేటివరకు, ఈ హత్యతో సంబంధముందో లేదో నాకు తెలియదు గాని, సంబంధముందనే నెపంతో, గ్రామంలో వుండే దాదాపు సగభాగం జనాభాను కుటుంబాలతో సహా గ్రామాలనుండి బయటకు పంపించడం జరిగింది. చాలా సంవత్సరాలుగా వాళ్లు నానాయాతనలు పడుతూ, భయానక పరిస్థితులలో జీవితాలను గడుపుతూ వచ్చారు. పోలీసు శాఖ నుండి వాళ్ళకు ఎలాంటి రక్షణ దొరకలేదు. గ్రామంలోని వాళ్ల భూములు సేద్యములేక, బీడు భూములుగా తయారయినాయి. ఈ సందర్భములో వీరు పారిపోయారని, ఎక్కడో తిరుగుతున్నారని, యింకా ధైర్యం తెచ్చుకొని, ఆ విష్ణువర్ధనరెడ్డి గారి కుటుంబసభ్యులతో సంబంధమున్నవారు స్వయంగా సహచరులు, వెంకట్రామరెడ్డిగారు కూడా ఒక గాంగ్‌స్టర్‌గా తయారై, వారి గాంగ్‌స్టరిజంలో పేరు గడించిన అతని అనుచరుడైన 'పప్పురొట్టి సవారన్న' వున్నాడు. 'ఈ పప్పురొట్టి సవారన్న' పేరు చెబితేనే గజగజలాడుతూ వుంటారు ప్రజలు. గద్వాల్ పట్టణంలో బస్సు స్టాండు దగ్గరనే ఒక ముస్లిం పిల్లవాడు హోటల్లో వున్న సమయంలో ఈ పప్పురొట్టి సవారన్న వెళ్లి అతనిని హత్య చేయడం జరిగింది. హత్య చేసి, నిర్భయంగా మారణాయుధాలతో గద్వాల్ పట్టణంలో పోలీస్ స్టేషను ఎదుటనే, బజారులో ఊరేగింపు జరిగిన సంగతి బహుశః పోలీసు డిపార్టుమెంటుకు తెలిసికూడా, దాన్ని దాచి పెట్టారేమో సమరసింహా రెడ్డి గారు ఆ విషయం చెప్పలేదు, కాని రిపోర్ట్సు ముఖ్యమంత్రిగారికి అందాయి. ఈనాటికి కూడా ఆ పప్పురొట్టి సవారన్న విచ్చలవిడిగా తిరుగుతున్నాడు. వేల్పూరు గ్రామంలో వున్న భూములను గ్రామం వదలి వెళ్ళిపోయిన ప్రజలు ఏనాడో మరచినారు. ప్రక్కగున వున్న మల్లెందొడ్డి గ్రామంలోని తమ భూములను ఈ సంవత్సరమయినా చేసుకొందామని ధైర్యము తెచ్చుకొని వెళ్ళితే, ఈ విషయాన్ని తెలుసుకొని, వేల్పూరు గ్రామంనుండి 150 మంది ఒక ముఠాగా తయారై, వెంకట్రాంరెడ్డి నాయకత్వంలో పప్పురొట్టి సవారన్న కర్నూలు నుండి దిగుమతి అయిన గూండాలతో వెళ్ళి, వారిని తరిమి తరిమి కొట్టి, 24 ఇండ్లను దగ్ధం కూడా చేయడం జరిగింది. ఈ దగ్ధకాండంలో

ఐదుగురు చనిపోయారు, ఏడుగురు హత్య చేయబడినట్లు చెప్పబడుతున్నది. ఈ దుస్సంఘటనవల్ల మహబూబ్‌నగర్ జిల్లాలో లా అండ్ ఆర్డరు సిచ్యుయేషన్ అదుపు తప్పింది. హోం పోర్టు పోలియో ముఖ్యమంత్రిగారి చేతుల్లో వుంది. వారు చాలా ఆవేదనతో ఈ లా అండ్ ఆర్డరు సిచ్యుయేషన్ను ఎట్లా కంట్రోల్ చేయాలనే విషయంపై అహర్నిశలు ఆలోచిస్తున్నట్లు నాకు కూడా తెలుసు. దీనికి కరెక్టు స్టెప్స్ తీసుకోవాలి. ప్రమాదం ముందుకు వచ్చిన తరువాత ఆలోచన చేస్తే లాభముండదు. ముమ్ముందు ఈ వ్యవస్థలో ఏ మార్పులు తీసుకొని రాబోతున్నాము? ధన, మాన, ప్రాణరక్షణకు బాధ్యత వహించే ఈ ప్రభుత్వము ఆలోచనచేసి గట్టిగా చర్య తీసుకోవలెనని వేల్పూరు గ్రామ ప్రజలకు పోలీసు రక్షణ కల్పించి, ఆ గ్రామములో వాళ్ళు తిరిగి ప్రవేశించేందుకు తగు అవకాశము కల్పించాలని కోరుతున్నాను.

శ్రీ ఎం. ఓంకార్ :— అధ్యక్షా, ఇది మొత్తము పోలీసు డిపార్టుమెంటు యొక్క ప్రతిష్టకు సవాలులాంటిది. ఈ ప్రభుత్వము యొక్క ప్రతిష్టకు కూడా సవాలు లాంటిది. 25—2—83న ఆ గ్రామస్తులలో ఎవరయితే ఈ హత్యలకు గురయ్యారో వాళ్ళు ముఖ్యమంత్రి గారిని కలిసి ఒక మెమొరాండమును యిచ్చారు. వాళ్ళు ఏమి చెబుతున్నారంటే 148 మంది మగ ఆడ, పిల్లలతో సహా, 10 లక్షల రూపాయల ఆస్తులను వదలుకొని, 546 ఎకరాల భూములను వదిలిపెట్టి, 1979వ సంవత్సరము నుండి ఆ గ్రామంలోకి పోకుండా, ఇతర చోట్ల వుంటూ వచ్చారు. ఈ పప్పుగొట్టి సవారన్న అనే వ్యక్తి, వెంకట్రామరెడ్డి గ్రూపులో వుంటూ, లైసెన్సు లేని తుపాకులు, బాంబులు ఎలా కలిగి వున్నారు? వీరందరికి స్థానిక పోలీసుల యొక్క, అధికారుల యొక్క పూర్తి మద్దతు వుంది. హైదరాబాదుకు ఎవరయినా వెళ్ళి ఫలాని ఇంట్లో తుపాకులున్నాయి, అని అధికారులకు చెప్పగానే, ఆ అధికారులు అక్కడకు వెళ్ళేలోగానే, అంతకు ముందే ఈ వార్త అక్కడకు వెళ్ళడం, ఆయుధాలను వేరేచోటకు మార్చడం, వెళ్ళిన పోలీసు అధికారులు ఏమిలేదని వెనక్కి రావడం జరుగుచున్నది. దీనికి పోలీసుల మద్దతు పూర్తిగా వుంది. వాళ్ళు విచ్చలవిడిగా నెత్తురు కత్తులతో వీరవిహారము
10-40 a.m. చేస్తున్నారు. అలంపూర్ ప్రాంతంలో యీ రకంగా దుండగులు భీభత్సం సృష్టిస్తున్నట్లు వచ్చిన వార్తల తరువాతనే యీ సంఘటన జరిగింది అన్నపుడు యీ పోలీసులు నేరస్థులు కూడా కుమ్మక్కు అవడం అనేది మరచిపోతే యిక్కడ గవర్నమెంటుకు లింగు దొరకదు అనాడే పోలీసు డిపార్టుమెంటు జాగ్రత్తగా ఉంటే యీ సంఘటన జరిగి వుండేదికాదు. ఇట్లాంటి దారుణ సంఘటన జరుగుతుందని పోలీసువారికి, క్రియిమ్ బ్రాంచి వారికి తెలియదా ? వారికి తెలియదనడం చంటి పిల్లలు కూడా నమ్మరు. ఇది గ్రామాలలో లా అండ్ ఆర్డరుకు సంబంధించింది కాబట్టి ఎవరు నేరము చేసినా తగిన శిక్ష యివ్వండి. ఫలానా నేరము జరిగింది కాబట్టి యీ నేరం జరిగింది అని వారు చెప్పడం యీ ముఖ్యమంత్రిగారి చేత పోలీసు డిపార్టుమెంటువారు పల్లింప చేయడమే అవుతుంది. ఎందుకంటే పలికెడిది భాగవతమట పలికించేవాడు రామభద్రుండట అన్నట్లు యీ రామారావు గారిచేత పోలీసు డిపార్టుమెంటువారి

మాటలు పలికిస్తున్నారు. ఎందుకంటే ముఖ్యమంత్రిగారు ప్రకటన చూస్తే పరిస్థితి వారు తీవ్రంగా ఆలోచిస్తున్నట్లు ఏమీ లేదు. పోలీసులు, నేరస్థులు కుమ్మక్కు అయ్యారు అన్న అంశాన్ని మరచిపోతే ఏమి చేయలేము. ఇపుడు ముఖ్యమంత్రిగారు అదనపు బలగాన్ని అక్కడకు పంపించామని అంటున్నారు. కాని వారు దుర్మార్గానికి గురి అయిన వాడిని, దుర్మార్గం చేసిన వాడిని గూడా ఒకే రాటన రాజును రావప్పను కట్టినట్లు కడుతున్నారు. తరువాత యిపుడు ప్రభుత్వం ఒక ప్రమాదకరమైన నిర్ణయం ఒకటి తీసుకున్నది. సెన్సిటివ్ ప్రాంతాలలో ఉన్న పోలీసు బలగాన్ని ఉపసంహరించుకుంటున్నారు ఏదో సచివాలయంలోనో, యిళ్లలోనో కూర్చొని మంత్రులు నిర్ణయాలు చేయడం కాదు. దాని వల్ల మరిన్ని హత్యలు జరగడానికి అవకాశం కల్పించారు. కాబట్టి ప్రభుత్వం యీ విషయంలో కఠినంగా వ్యవహరించవలసిందిగా కోరుతున్నాను. పోలీసులు నేరస్థులను వదలిపెట్టి అమాయకులను కొట్టడానికి, పట్టుకోవడానికి ప్రయత్నం చేస్తున్నారు. ఇపుడు స్థానికంగా అక్కడ ఉన్న పోలీసులు ఎవరైతే యీ నేరాలు చేస్తున్నారో వారితో సంబంధాలు ఏర్పరచుకుంటున్నారని, వారు చేసిన దోపిడీలలో కూడా వాటాలు పంచుకుంటున్నారని కూడా యిక్కడ ఆరోపణ చేయడం జరిగింది. కాబట్టి యిది చాలా సీరియస్ అయిన విషయం. ఆ విధంగా కంప్లయింట్సు కూడా యిచ్చినపుడు వాటిమీద ఏమీ చర్య తీసుకోకుండా అన్ని కాగితాలతోపాటు అదీ ఒక కాగితమని తీసిపారవేస్తారా? కాబట్టి యిది ప్రభుత్వానికి, పోలీసు డిపార్టుమెంటువారికి కూడా ఒక సవాల్ వంటిది. కేవలం అక్కడ శాంతి భద్రతలు కాపాడడమే కాకుండ యిలాంటి సంఘటనలు యికముందు జరగకుండా రాష్ట్ర వ్యాప్తంగా యిటువంటివి జరగకుండా చూడవలసి ఉంది.

శ్రీ వి. వెంకటేశ్వరరావు (మెట్‌పల్లి):— అక్కడ పరిస్థితి యింకా తీవ్రరూపం దాల్చే ప్రమాదం ఉంది. మన లెజిస్లేటర్ సమరసింహారెడ్డిగారి సోదరుడు మునిసిపాలిటీ చైర్‌మెన్‌గా ఉన్న వారికి ప్రాణాలకు కూడా భయం ఏర్పడే ప్రమాదం ఉందని ముఖ్యమంత్రిగారికి హెచ్చరిక చేస్తున్నాను.

శ్రీ ఎన్. టి. రామారావు:—1978 లో రాజుకొన్న పొయ్యి యిప్పటి వరకూ ఉంది. ఆ రోజు వెంకట్రామరెడ్డిగారి అన్నగారు విష్ణువర్ధనరెడ్డిగారి కూనితో ప్రారంభం అయిన యీ ఉదంతు యింతవరకూ వచ్చిందని వారికి తెలుసు. దాని ఫలితంగానే 25-6-81 వ తేదీ తిప్పారెడ్డిని హత్యచేయడం జరిగింది. 3-11-82 వ గద్వాల్‌లో రహమతుల్లా గారనే ముస్లిమ్ సోదరుని హత్యచేయడం జరిగింది. ఈ విధంగా అపుడపుడు రాజుకున్న పగ యిది. ఈ వర్గాలమధ్య ఉన్న వైషమ్యాలవల్లనే యిది రాజుకుంది. నేను కౌన్సిల్ యీ విషయం మీద ప్రకటించిన తరువాత ఏమి జరిగిందని గౌరవ సభ్యులు కోరారు. నేను యీ విషయంలో ఏ తుదానికాతుణం సమాచారం తెప్పించుకుంటున్నాను.

కర్నూలు ఆసుపత్రిలో ఇద్దరు దెబ్బలతో చేర్చబడ్డారు. అందులో గడ్డన్న అనే ఒకతను మరణించాడు. దానితో మృతుల సంఖ్య యింకొకటి పెరిగింది. ఈనాటికి అక్కడ పరిస్థితి ఆందోళనకరంగా ఉంది. మండుతున్న మంటలలో 5 గురిని పడేసి సజీవ దహనం చేసారు అంటే అంత అమానుషమైన పని వేరొకటి ఉండదు. మానవత్వము మంటకలిపే దురదృష్టకరమైన సంఘటన యిది. ఈ విషయంలో ఎంతవరకూ కట్టుదిట్టాలు తీసుకోవాలో ఆ విధంగా చర్యలు తీసుకుంటున్నాను. నేను ప్రతీ క్షణం పోలీసు వారు తీసుకుంటున్న చర్యలను గమనిస్తున్నాను. ఇటువంటి దురదృష్టకరమైన సంఘటన జరిగినందుకు నా విచారాన్ని వ్యక్తం చేస్తున్నాను. అక్కడ శాంతిభద్రతలు కాపాడడానికి సర్వ విధాలా ప్రయత్నం చేస్తానని మనవిచేస్తున్నాను.

PAPERS LAID ON THE TABLE

re: Special Order made in G.O.Ms.No. 171, Irrigation dt. 20-4-1983.

Sri Nallapa Reddy Sreenivasul Reddi:—Sir, I beg to lay on the Table a copy of the Special Order made in G.O.Ms.No. 171, Irrigation dt. 20-4-1983, made by the Government under the proviso to clause (5) of article 371-D of the Constitution of India, as required by clause (6) of article 371-D of the Constitution of India.

re: Notifications issued under sub-section (2) of section 69 of A.P. Panchayat Samithis and Zilla Parishads Act, 1959.

S.No.	Reference to the G.O. and date	Date of Publication in the Gazette.
1.	G.O.Ms.No.620, P.R., dt. 3-12-1982	Published at pages 1–13
2.	G.O.Ms.No.621, P.R., dt. 3-12-1982	of Rules Supplement to
3.	G.O.Ms.No.622, P.R., dt. 2-12-1982	Part-I, Extraordinary of
4.	G.O.Ms.No.623, P.R., dt. 3-12-1982	A.P. Gazette, dt. 15-1-83
5.	G.O.Ms.No.624, P.R., dt. 3-12-1982	published at pages 1–5 of
6.	G.O.Ms.No.625, P.R., dt. 3-12-1982	Rules Supplement to part
7.	G.O.Ms.No.296, P.R., dt. 3-5-1983	VII, Extraordinary of A.P.
		Gazette, dt. 3-5-1983.

re: A.P. Excise (Levey of interest on Govt. dues) Rules, 1982 and an amendment to A.P. Excise (Arrack and Toddy Licences General Conditions) Rules, 1969.

Sri T. Jeevan Reddy :— Sir, I beg to lay on the Table a copy of the Andhra Pradesh Excise (Levey of interest on

Government dues) Rules, 1982 and an amendment to the Andhra Pradesh Excise (Arrack and Toddy Licences General Conditions) Rules, 1969, published at pages 401 and 402 in the rules supplement to part II Extraordinary of the Andhra Pradesh Gazette dated 27th January, 1983 as required under sub-section (4) of section 72 of the Andhra Pradesh Excise Act, 1968.

Mr. Speaker :—Papers Laid.

GOVERNMENT RESOLUTION :

re: Election of a Representative to serve on the Regional Postal Advisory Committee.

Sri Nallapareddy Sreenivasul Reddy :— Sir I beg to move:

"That as the Post Master General, Andhra Pradesh Circle requested the Government to communicate the name of the representative of present State' Legislature to serve on the Reg'onal Postal Advisory Committee, Andhra Pradesh Circle for the period ending 31.12.1983, the Assembly do recommend to the Government, the name of a member elected by this Assembly to serve on the aforesaid committee for the said period for being communicated to the Post Master General."

Mr. Speaker :— Resolution moved.

The question is:

"That as the Post Master General, Andhra Pradesh circle requested the Government to communicate the name of the representative of present state Legislature to serve on the Regional Postal Advisory Committee, Andhra Pradesh Circle for the period ending 31.12.1983, the Assembly do recommend to the Government, the name of a member elected by this Assembly to serve on the aforesaid Committee for the said period for being communicated to the Post Master General."

The Resolution was adopted.

ANNOUNCEMENT

re: Conduct of Election of a Representative to serve on the Regional Postal Advisory Committee.

Mr. Speaker :— I am to announce to the House that for the Conduct for Election of representatives to serve on the Regional Postal Advisory Committee, Andhra Pradesh Circle as mentioned in the resolution moved by the Minister concerned, I fix the following programme of dates:—

1)	Last date for making nominations	1.30 p.m.	29-8-1983
2)	Date of scrutiny of nominations	11.30 a.m.	30-8-1983
3)	Last date for withdrawal of candidature ..	1.30 p.m.	3-9-1983
4)	Date on which a poll if necessary, be taken ..	10.30 a.m. to 1.30 p.m.	6-9-1983
5)	Place of poll ..	Committee Room, Assembly Buildings, Hyderabad.	

శ్రీ మహమ్మద్ రజాబ్ అలీ :— పాయింట్ ఆఫ్ ఆర్డర్ అధ్యక్షా, ఎడ్యుకేషన్ డిమాండ్‌లో ఆంధ్ర ప్రదేశ్ సమైక్యతకు భిన్నమైన ఒక వాక్యం ముగింపులో "జై తెలుగు నాడు" అనే ఒక భిన్నమైన, అభ్యంతరకరమైన మాట ఉంది. ఇది ప్రాంతీయ మనస్తత్వానికి సంబంధించినది. కనుక దానిని తీసివేస్తే బాగుంటుంది.

శ్రీ ఎన్.టి. రామా రావు :— పొరబాటున జరిగింది. తీసివేయడం జరుగుతుందని మనవి చేస్తున్నాను.

GOVERNMENT BILL:

The Andhra Pradesh Highways (Prevention of Ribbon Development and Removal of Encroachments), 1983.

Sri Nallapa Reddy Sreenivasul Reddy:—Sir, I beg to move for leave to introduce the Andhra Pradesh High-ways (Prevention Ribbon Development and Removal of Encorachments) Bill, 1983.

Mr. Speaker:—Motion moved.

(Pause)

Mr. Speaker:— The question is:

That leave be granted to introduce the Andhra Pradesh Highways (Prevention of Ribbon Development and Removal of Encrochments) Bill, 1983.

The motion was adopted.

శ్రీ ఎం. వెంకయ్య నాయుడు:—ప్రివెన్షన్ ఆఫ్ రిబ్బన్ డెవలప్‌మెంట్ అంటే ఏమిటి?

శ్రీ నల్లపరెడ్డి శ్రీనివాసులు రెడ్డి:— దురాక్రమణ లేకుండా చూడడం. ఎంక్రోచ్‌మెంట్స్ అన్న అర్థమే వస్తుంది.

శ్రీమతి కె. ప్రతిభా భారతి:—నిజమాబాదు జిల్లా అర్మూరు తాలూకాలో కోడిచర్ల గ్రామం ఉంది. ఆ గ్రామ సర్పంచి హరిజనుడు అయిన శ్రీ లింగన్న

Calling Attention to Matter

re: Social boycot of Harijan Sarpanch of Kodicherla village in Armoor taluk Nizamabad District.

అదే గ్రామ పంచాయితీలో స్వీపరుగా పని చేస్తున్న శ్రీ ఉల్లెంగల పెద్దన్నను కుటుంబ కలహాల సాకుతో 6-2-1983 తేది రాత్రి సుమారు 9.00 గంటల సమయంలో కొట్టారు. కాలి బాటకు అడ్డంగా ఎందుకు కంచె వేశావు అని సర్పంచిని అడిగినందుకు పెద్దన్నను కొట్టడం జరిగింది. ఈ సంఘటనను సర్పంచి ఇరుగుపొరుగు వారు గంగారాం భార్య ఉల్లెంగుల రాజీ, దేవ పర్వాలు చూశారు. ఉల్లెంగుల పెద్దన్న తమ కుల పెద్దల వద్దకు పోయి ఈ సంగతి అంతా వారికి వివరించి ఈ వివాదాన్ని సమసిపోయేటట్లు చేయమని వేడుకున్నాడు. అందు మీదట కుల పెద్దలు హరిజనులు విచారణ నిమిత్తం సర్పంచిని పిలిపించారు. సర్పంచు ఆ సమావేశానికి హాజరు కాలేదు. అందుచేత పెద్దన్న గ్రామ పెద్దల వరకు పోయి తన గోడు వివరించుకొని సర్పంచుపై తగిన చర్య తీసుకోవలసిందిని వేడుకొన్నాడు. అందుకు కూడా సర్పంచి నిరాకరించారు. అందువల్ల గ్రామ పెద్దలు, హరిజనులు కలిసి ఆ సర్పంచిని సాంఘికంగా బహిష్కరించారు. ఈలోగా ఆ సర్పంచు 13-2-1983 తేదీన ఆర్మూరు పోలీసు స్టేషనులో ఒక ఫిర్యాదు దాఖలు చేశారు. దానిపై ఐ. పి. సి. 341, 384వ సెక్షన్ల క్రింద నేరం నెం. 19/83లో కేసు నమోదు చేశార. గ్రామ పెద్దలు చిక్రియాల (1) గంగారాం (2) వెలమ గంగయ్య (3) వెంకయ్య గారి వెంకయ్య (4) కోమల చిన్న దేవన్న (5) పెడిగల చిన్న రాజన్న (6) ఎర్రట్ల పెద్ద రాజన్న (7) ఎర్రట్ల చిన్న రాజన్న (8) బంగం బుచ్చన్న (9) దేవి ?రబన్న (10) గొల్ల పెద్దన్న (11) పల్లెపు శాయన్న (12) రాజగౌడ్‌లను 15-2-1983 తేదీన అరెస్టు చేసి జుడిషియల్ కస్టడీకి పంపారు. ఈ కేసును ఆర్మూరులోని జుడిషియల్ ఫస్టు క్లాసు మేజిస్ట్రేటు కోర్టులో దాఖలు చేశారు. అది విచారణలో ఉంది. ఉల్లెంగల పెద్దన్న చేసిన ఫిర్యాదుపై ఐ. పి. సి. 290, 323 వ సెక్షన్ల క్రింద నెం. 6/83లో ఆర్మూరు పోలీసు స్టేషనులో 15-2-83 తేదీన సర్పంచు శ్రీ లింగన్నపై ఒక పెట్టి కేసు రిజిష్టరయింది. అది విచారణలో ఉంది. దరిమిలా గ్రామ సర్పంచు 15-2-1983 తేదీన ఒక ఫిర్యాదు చేశారు. కొమ్ముల జంగయ్య మరో 7 గురు కోడిచర్ల బస్సు స్టాండులో తనను అవు చేసి, బూసాపూరు గ్రామం బస్సు స్టాండులో బస్సును ఆపివేసి తనను కొట్టినట్లుగా ఆయన ఆ ఫిర్యాదులో పేరు కొన్నారు. ఆయన చేసిన ఫిర్యాదుపై బయటికి కనిపించే గాయలేవీ లేనప్పటికి ఆర్మూరు పోలీసు సబు ఇన్‌స్పెక్టరు ఆ సర్పంచును ఆసుపత్రికి పంపించారు.

సర్పంచు ఋణాలు ఇచ్చేందుకు గాను పైన తెలిపిన వ్యక్తుల నుండి పట్టాధ్రువ పత్రాలను తీసుకొని, వాటిని తిరిగి వారికి అందజేయలేదని దర్యాప్తులో వెల్లడయింది. ఈ సందర్భంలో కొమ్ముల గంగయ్య అనే ఆయన ఘర్షణకు దిగాడు. సర్పంచి చేసిన ఆరోపణలు గోరంతలు కొండతలు చేసినవని, వాటి రుజువుకు తగిన సాక్ష్యాధారాలేవీ లేవని కనుగొన్నారు. సర్పంచు చాతీపై రెండు సెంటీమీటర్ల మేర స్వల్పంగా గీరుకు పోయినట్లు వైద్య ధ్రువ పత్రంలో తెలియవచ్చింది. కొమ్ముల గంగయ్యపై ఐ. పి. సి. 290, 323 వ సెక్షన్ల క్రింద ఆర్మూరు పోలీసు స్టేషనులో ఒక కేసు దాఖలయింది. జిల్లా పరిపాలనాధికారులకు ఆ సర్పంచు అనేక ఫిర్యాదులు చేసినందున, గ్రామంలో శాంతి భద్రతలకు భంగం వాటిల్లగలదని తలచి ఆ రెండు వర్గాల వారిపై క్రిమినలు ప్రోసీజరు కోడులోని 107 వ సెక్షను క్రింద నేరం నెం. 89/83 గా ఆర్మూరు పోలీసు స్టేషనులో ఒక కేసు నమోదు చేశారు. గ్రామంలో శాంతి భద్రతను కాపాడేందుకు ఇంటెరిం బాండ్లు తీసుకోనవసిందని నిజామాబాదు సబ్ డివిజనలు మేజిస్ట్రేటు, రెవిన్యూ డివిజనలు అధికారిని కోరడం జరిగింది. అవాంఛనీయ సంఘటనలు ఏవీ సంభవించకుండా ఉండేందుకుగాను క్రమ బద్ధమైన గస్తీ ఏర్పాట్లు చేశారు. సభ్యులు ఆరోపించినట్లు ప్రస్తుతం ఆ గ్రామంలో సాంఘిక బహిష్కరణగాని, గొడవలుగాని ఏమి లేవు. అందుచేత ఈ విషయంలో మరెట్టి చర్యగాని అవసరం లేదని భావించడం జరిగింది.

శ్రీ డి.మునుస్వామి:—ఈ స్టేట్ మెంటు చాలా అసహజవగా ఉంది. ఇది కట్టు కథ. ఈ కాల్ అటెన్షన్ అడ్రస్ చేసింది, పంచాయతీ రాజ్ మినిస్టర్ గారికి అయితే సోషల్ వెల్ ఫేర్ కి ఎట్లా వచ్చిందో తెలియదు. నాకు కూడా నోటీసు సోషల్ వెల్ ఫేరు అనే ఇచ్చారు. ఫరవాలేదు ఇది హరిజనుల తగాదా వల్ల జరిగిందనేది అబద్ధం. అక్కడి సర్పంచ్ చదువుకున్నవాడు. శాస్త్ర స్వతంత్రంగా వ్యవరించేవాడు. ఇది అక్కడి వారికి పడలేదు. అతడిని ఎట్లాగైనా వంచాలనే దురుద్దేశంతో ఈ కథలు చెప్పారు. సాంఘిక బహిష్కరణ ఎందుకు చేయవలసి వచ్చింది. దయచేసి ఇంకా చక్కగా విషయాలను తెలిసి కొనవలసిందిగా మంత్రిగారిని కోరుతున్నాను. అందుకై ఇద్దరు హరిజన సభ్యులను ఆ గ్రామంలోకి వంపించి జరిగిన విషయాన్ని గమనించాలి. పోలీసుల కేసులు చాలా రకాలుగా ఉంటాయి. ఈ రోజుకు కూడా లింగన్నకు సపోర్టు లేదు. అతని కుటుంబం ఆర్మూరులో ఉంది. హరిజన సర్పంచ్ అయినంత మాత్రాన ఈ తగాదాలు ఎందుకు రావాలి? అతనిని సంఘ బహిష్కరణ చేయడానికి ఏ చట్టం ప్రకారం అధికారం ఉంది. గ్రామ పెద్దలు హరిజనులు చెప్పినంత మాత్రాన కరెంటు సప్లయి చేయకుండా ఉంటారా? అతనితో ఎవరూ మాట్లాడరు. చాకలి అతనికి పని చేయడు. ఇదంతా ఎందుకు జరుగుతోంది. కాబట్టి ఈ విషయాలన్నిటిని జాగ్రత్తగా పరిశీలించి, తగిన చర్య తీసుకోవలసిందని కోరుతున్నాను.

re: Social Boycott of Harijan Sarpanch of Kodicherla Village in Armoor Taluk, Nizamabad District.

శ్రీమతి కె. ప్రతిభా భారతి:— కలెక్టరు రిపోర్టును ఎస్.పి. రిపోర్టును ఆధారంగా చేసుకొని తయారైన రిపోర్టునే నేను చదివాను. దీనికి సంబంధించి ప్రస్తుతం కోర్టులో ఉంది. కోర్టులో ఉన్న విషయం పై ఇప్పుడు ఇంక్వైరీ చేయించడం సాధ్యం కాదు.

శ్రీ డి. మునుస్వామి:— లింగన్న గారు కలెక్టరు వెళ్ళి ఎసెన్షియల్ కమోడిటీస్ సప్లయి చేయమని అడిగరు ఎస్.పి. వద్దకు వెళ్ళి ప్రొటెక్షన్ కావాలని అడిగారు. ఎవరూ పట్టించుకోలేదు. అటువంటి వారినుంచి వచ్చిన రిపోర్టులను మంత్రిగారు చదివారు. వాటి వలన ఎంతో గమనించండి.

శ్రీ ఎస్. సంతోషరెడ్డి:— ఇది ఆర్మూరు తాలూకాకు సంబంధించినది. కుడిచర్ల గ్రామంలో సర్పంచ్ కి జరిగిన అన్యాయం నిజామాబాద్ జిల్లాలో ఎంతో సంచలనం కలిగించింది. అక్కడ ఏమి జరగనట్లు మంత్రిగారు చదవడం శోచనీయమైన విషయం. కుడిచెర్ల సర్పంచ్, ఇతర గ్రామాలకు చెందిన హరిజనులు నా వద్దకు వచ్చినప్పుడు నేను స్వయంగా ఎస్.పి. గారి వద్దకు తీసుకువెళ్ళి ఏమి చేస్తారని అడిగితే చట్టప్రకారం కేసులు పెడతాము అన్నారు. 15 మందిపై కేసులు పెట్టమని చెప్పారు కాని అక్కడకి పోలీసులు వెళ్లడం జరగ లేదు. పోలీసు స్టేషనులో కేసులు రిజిష్టర్ చేసుకున్నారు. కాని అంత కంటే ఏమి చేయలేదు. ఆయన చిత్ర హింసలకు గురిఅవుతున్నాడు కారణం ఏమి టంటే ఆయన మెట్రిక్యులేటు వరకు చదువుకున్నాడు. ఆర్మూరు తాలూకాలో ప్రతి గ్రామంలోను గ్రామ కమిటీలున్నాయి. అందులో మోతుబరులు సర్వాధి కారాలు చెలాయిస్తుంటారు. వారే సుప్రీం కోర్టు, వారే హైకోర్టు, అక్కడి ఏ పోలీసులను పంపినా ఏరైనా సమాచారం రాదు. రక్షణ కల్పిస్తామని అంటు న్నారు కాని రక్షణ కలగదని మనవిచేస్తున్నాను. ఒక్కరు కూడా అక్కడ ఈ రోజున లింగన్న గారితో మాట్లాడడానికి సిద్ధంగా లేరు. చాకలి బట్టలు ఉతకడు. మంగలి క్షవరం చేయడు, నిత్యావసర వస్తువులు లభించవు. ఎవరూ ఆయనతో మాట్లాడడానికి ముందుకు రాని పరిస్థితి ఉన్న తరువాత ఏ విధంగా అక్కడ సర్పంచ్ గా ఉండగలుగుతాడు. ఒక్క హరిజనులకు సంబంధించిన సమస్యకాదు ఇది. మానవత్వానికి సంబందించిన సమస్య. అవసరమైతే ఏగులను పంపి లేదా ప్రత్యేక కమిటీని వేసి ఇంక్వైరీ చేయించండి. పంచాయతి రాజ్ మంత్రిగారికి తెలుసు, ఇద్ది సోషల్ వెల్ఫేర్ కు సంబంధించినది కాదు. శాంతి భద్రతలకు చెందిన సమస్య కనుక దీనిపై సమగ్రంగా విచారణజరిపించి న్యాయం చేయడానికి హౌస్ కమిటీని వేయాలి. నిజామాబాదు జిల్లాలోని గ్రామాలలోని హరిజన సోదరులు, ప్రజాస్వామ్యం మీద విశ్వాసం ఉన్నవారు ఇలాంటి పరిస్థితులు కూడవు అనుకునే వారు ఎంతో బాధతో ఉన్నారు.

బెల్చిలో జరిగినా, పదిరి కుప్పంలో జరిగినా ఇటువంటి సంఘటనలు ఖండించాం కనుక దీనిపై హౌస్ కమిటీ వేయాలని కోరుతున్నాను.

శ్రీమతి ప్రతిభాభారతి:— ఈ విషయం కోర్టులో ఉంది కనుక ఇప్పుడే ఇంక్వైరీ చేయడం వీలుండదు.

శ్రీ వెంకయ్యనాయుడు:—కోర్టులో ఉన్నది ఏ విషయం?

మంత్రిగారు కలెక్టరుతో మాట్లాడి వారికి కావలసిన సౌకర్యం తీసుకునేట్లు చూడాలి.

శ్రీమతి కె. ప్రతిభా భారతి: —తప్పకుండా తీసుకొంటాం.

శ్రీ ఎస్. సంతోషరెడ్డి:—ఒక ప్రక్క సోషల్ బాయికాట్ చేసారు కేసు శాంతిభద్రతలకు సంబంధించి పెట్టారు. సోషల్ బాయికాట్ చేసిన సందర్భంలో గ్రామంలో సర్పంచ్ గ్రామ సభను పిలువ లేద నే నెపంతో ఆయనపై తప్పుడు కంప్లయింట్ ఇచ్చి డివిజనల్ పంచాయతీ ఆఫీసరు సస్పెండ్ చేసారు స్థానిక శాసన సభ్యులను తీసుకువస్తే దాని పై స్టే ఇస్తాం అన్నారు. పత్రికలలో కూడా వచ్చింది. దీనిని బట్టి ఇందులో రాజకీయాలున్నట్లు మనకు అర్థం అయింది. ఇండియన్ ఎక్స్‌ప్రెస్‌లో, ఆంధ్ర ప్రభలో పెద్ద అక్షరాలతో వచ్చిన తరువాత మంత్రిగారు స్టే ఇచ్చారు. ఎనిమిది రోజుల క్రితం ఆయనతో మాట్లాడడానికి నలుగురు ముందుకు వస్తే వారికి మంత్రాలు వచ్చునని చేతబడులు చేస్తున్నారని ఆరోపించి సోషల్ బాయికాట్ చేసారు. వారిలో ఇద్దరు హరిజనులు, ఒక నాయక్, ఒకరు దూదేకుల సాయెబు ఉన్నారు. హౌస్ కమిటీని వేస్తేనే న్యాయం అవుతుందని మనవి చేస్తున్నాను.

శ్రీమతి కె. ప్రతిభా భారతి:—ఇదివరకే చెప్పాను కోర్టులో విచారణలో ఉంది. ఇంటర్‌ఫియర్ కావడానికి లేదని.

శ్రీ ఎం. వెంకయ్యనాయుడు: —ఏ సెక్షను క్రింద వేశారో వాటి సంబంధం లేని విషయాలపై ఇంక్వైరీ చేయించవచ్చును కదా.

శ్రీమతి కె. ప్రతిభా భారతి:—అట్లాగే.

శ్రీ ఎం. కిషన్‌రావు (సికింద్రాబాద్):—బలహీనవర్గాలపైన జరి అత్యాచారాల విషయంలో ప్రభుత్వం చాల శ్రద్ధ వహించవలసిన అవసర వుందనేది గుర్తించాలి. దీనికి సంబంధించి జిల్లాల్లో ఒక కమిటీ వుంది. కమిటీలు పటిష్టముగా పని చేయాలని మరల ఆదేశాలిస్తారా?

శ్రీమతి కె. ప్రతిభా భారతి:—మరలా ఆదేశాలిస్తాం.

Annual Financial Statement (Budget) - 1983-84 Damands for Grants—Education.

Sri A. Madan Mohan:—Yesterday there was a lot of controvers in the Legislative Council regarding Telugu Naidu. I do not want t create a controversy; yesterday the Chief Minister expressed unqual fied regrets. It is better the same is done here by the Education Minist

(మిస్టర్ డెప్యూటీ స్పీకర్ ఇన్ ది చైర్)

శ్రీ ఎం. వి. కృష్ణారావు (అవనిగడ్డ) :—అధ్యక్షా, వ్యక్తి వికాసానికి, సమాజ శ్రేయస్సుకు దేశ ప్రగతికి ముఖ్యమైనది విద్య. విద్య అమూల్యము. ఈ పద్దుపైన 400 కోట్లు ఖర్చు పెడుతున్నాము, 500 కోట్లు ఖర్చు పెడుతున్నామనే భావనతో ఆలోచించకూడదు. మంచి పౌరుడిగా తయారు కావడానికి విద్య చాల ముఖ్యము. దానికి మంచి విద్యావిధానము అవసరం. నూటికి 70 మంది అజ్ఞానులు వున్నారు. తెలుగు దేశం పార్టీ తెలుగు ప్రజలలో ఒక ఆవేశాన్ని రెచ్చగొట్టి, ఆ ఆవేశానికి కాంగ్రెస్‌పార్టీపైన వ్యతిరేకతను ఉపయోగించుకొని ఎన్నికలలో గెలిచారు. తెలుగుదేశంపార్టీ అప్పటికప్పుడు ఎన్నికలకోసము తయారైనది. నేటి విద్యా విధానము వ్యక్తి తన కాళ్ల మీద నిలబడటానికి అనువైనది కాదు. ప్రజల నైతిక ప్రమాణాలను పెంపొందించటానికి విద్యా విధానమును పునర్వ్యవస్థీకరిస్తామని, వృత్తి విద్యలకు అత్యంత ప్రాధాన్యతను యిస్తామని వారిపార్టీ ఎన్నికల ప్రణాళికలో చెప్పారు. మన జనాభా 6 కోట్లు. విద్యామంత్రిగారు తమ పద్దులో కోటిమంది నిరక్షరాస్యులువున్నట్లు చెప్పారు. ఈ కోటిమంది కాకుండా మరొక కోటిమంది బాలబాలికలు చదువుకొనవలసినవారు వున్నారు. జాతీయస్థాయిలో అక్షరాస్యుల శాతము 36 మన రాష్ట్ర స్థాయిలో 30 శాతము లోవున వుంది. అంటే 6 శాతము వెనుకపడివున్నాం. జాతీయ స్థాయి కంటే కేరళ చాలా ముందుగా వుంది. ఇంకా అనేక రాష్ట్రాలు మనకంటే ముందు వున్నాయి. మన రాష్ట్రములో 70 శాతం నిరక్షరాస్యులున్నారు. పేదరికము పోవాలంటే అజ్ఞానము పోవాలి. అజ్ఞానము పోవాలంటే విద్యా విధానమును రూపొందించుకొని విజ్ఞానాన్ని పెంచుకొనడానికి ప్రయత్నం చేయాలి. దానికి 440 కోట్ల విద్యా పద్దును ప్రవేశపెట్టారు. ఎడ్యుకేషన్ బడ్జెటు ఒక వైట్ ఎలిఫెంట్‌గా వుందన్నారు నిన్న ఆర్థికమంత్రిగారు సమాధానమిస్తూ. ఇది వైట్ ఎలిఫెంట్ కాదు. దీనివల్ల రాబడి రాకపోవచ్చు. మనము ఖర్చు పెట్టిన దానికి వేల రెట్లు లాభము కలుగుతుంది. ఒక ఇంజనీరుపైన ఖర్చు పెడుతున్నాం. ఒక డాక్టరుపైన ఖర్చు పెడుతున్నాము. ఇంజనీరు కాని, డాక్టరు కాని తయారైతే దేశప్రగతి పెంపు కావడానికి వీలవుతుంది. దీనిని డబ్బుతో కొలమానము చేయడం చాల పొరపాటు. ఏ దేశమైనా విద్యకు ప్రాధాన్యత యిస్తుంది. రష్యా కాని, జపాన్ కాని ఆ దేశాలలో విద్యావిధానము ఎలా వుందో చూస్తే తెలుస్తుంది. మన దేశములోని పేదప్రజల దారిద్ర్యాన్ని పోగొట్టడానికి సంక్షేమకార్యక్రమాలకు ప్రాధాన్యతనిస్తూ విద్యకు చాల తక్కువ ప్రాధాన్యత యిచ్చామని మనవిచేస్తున్నాను. మన విద్యావిధానములో లోటుపాట్లు వున్నాయి. అనేక కమీషన్స్‌ని వేశారు. వాటి రిపోర్టులున్నాయి, వాటిని అమలు జరపలేకపోయాం. కాంగ్రెస్ ప్రభుత్వాలు ఏమి చేశాయని అడగవచ్చు. మేము చేయలేకపోయాం. ఈ ప్రభుత్వం ఏదో చేస్తుందని చూస్తే ఈ బడ్జెటులో కొత్తదనము ఏమీ కన్పించడం లేదు. మేము పెట్టిన బడ్జెటు మాదిరే వుంది. కొంచెము కేటాయింపులు ఎక్కువ

అయినవి. అన్నింటికంటె జీతాలకు ఎక్కువ అయినది. 80 శాతం జీతాలపైన పోతుంది. విద్యా సంస్థలలో వైజ్ఞానిక వికాసానికి కావలసిన సాధన సామగ్రిని అందించలేకపోతున్నాము. విద్యమీద మన పెట్టుబడి 14 శాతం మాత్రమే. ఇక అనేక రకాలైన మేనేజిమెంటులు. డిగ్రీ కళాశాలలు, యూనివర్శిటీలువున్నాయి. ఆంధ్ర, నాగార్జున, ఎస్.వి. కృష్ణదేవరాయ, ఉస్మానియా, కాకతీయ యూనివర్శిటీలు వున్నాయి. క్రింది లెవెల్‌లో రెండున్నర లక్షలమంది ఇంటర్ మీడియట్ చదువుతున్నారు. వారికి పరీక్షలు నిర్వహించాలన్నా, పాఠ్యాంశాలను పరిశీలించాలన్నా ఒక్క ఇంటర్ మీడియట్ బోర్డుకు సాధ్యము కాదు. ఇంటర్ మీడియట్ బోర్డు మీద ఒక కమిటీని వేయడం, అది ఒక రిపోర్టును యివ్వడం జరిగింది. ఇంటర్ మీడియట్ బోర్డును వికేంద్రీకరణ చేయడమే కాకుండా పటిష్టము కూడ చేయాలి. ఒక ఎడ్యుకేషనిస్టుని హోల్ టైమ్ చైర్మన్‌గా వేస్తే బాగుంటుంది. నేను విద్యామంత్రిగా వున్నపుడు ఏదో మీటింగులకు వెళ్లడమే సరిపోయేది. రాష్ట్రాన్ని 3 మండలాలుగా చేయాలి. ఆంధ్ర, నాగార్జున యూనివర్శిటీలు ఒకటి, ఎస్.వి. క్రిష్ణదేవరాయ యూనివర్శిటీలు ఒకటి, ఉస్మానియా కాకతీయ యూనివర్శిటీలు ఒక యూనిట్‌గా చేసి 3 మండలాలుగా చేయాలి. దానితో అక్కడ జరిగే అవకతవకలను అరికట్టడానికి అవకాశం వుంటుంది. 10 క్లాస్ పరీక్షలకు 4.5 లక్షల విద్యార్థులు హాజరవుతున్నారు. వీటిని కమీషనర్ గవర్నమెంట్ ఎగ్జామినేషన్స్ నడిపించాలంటే సాధ్యమయ్యే పని కాదు. ఇంటర్ మీడియట్ బోర్డును వికేంద్రీకరించినట్లుగానే కమీషనర్ ఫర్ గవర్నమెంట్ ఎగ్జామినేషన్స్ ఆఫీసును కూడా రెండు యూనివర్శిటీ ఏరియాలకు ఒక మండలముగా ఏర్పాటు చేస్తే పటిష్టముగా పరీక్షలను నిర్వహించటానికి, విద్యావిధానమును ప్రోత్సహించటానికి వీలవుతుంది. బడ్జెటులో సింగిల్ టీచర్ స్కూల్స్ వున్నచోట యింకో టీచర్‌ను వేస్తామని చెప్పారు. సంతోషం. ఎంతమంది టీచర్స్ వున్నా వారు సరిగా పని చేస్తున్నారా, విద్యావిధానం చేస్తున్నారా అంటే మారుమూల వున్న గ్రామాలలో వారు పని చేయడం లేదు. అక్కడున్న వారు తాలూకా హెడ్ క్వార్టర్స్‌లోనో, బ్లాక్ హెడ్ క్వార్టర్స్‌లోనో తమ పిల్లలను చదివించుకుంటున్నారు తప్ప మారుమూల గ్రామంలో వున్న పాఠశాలలకు పంపడం లేదు. అక్కడ ఉపాధ్యాయులు కూడ అక్కడ నివాసం వుండటం లేదు. అందువల్ల వారు సరిగా పాఠశాలలకు వెళ్ళి పని చేయడం లేదే.

ఇక డ్రాపౌట్స్ చూస్తే ఎలమెంటరి పాఠశాలల్లో ఒకటవ తరగతిలో చేరినప్పుడు వున్న పిల్లల సంఖ్య అయిదవ తరగతికి వచ్చేసరికి వుండడం లేదు. 60 శాతం పిల్లలు మాత్రమే వుంటున్నారు. ఆ విధంగా యూనివర్శిటీ లెవెల్‌తో చాలామంది డ్రాప్ అయిపోతున్నారు. మొత్తం విద్యార్థులలో చాలా తక్కువ పర్సెంటు ఇంటర్మీడియట్ లేవెల్, కాలేజి లెవెల్ వరకూ మాత్రమే వెడుతున్నారు. దాని గురించి కూడా ఆలోచించి డ్రాప్ అవుట్స్ లేకుండా చూడాలి.

ఇన్స్పెక్షన్ గురించి చెప్పాలంటే డైరెక్టరేట్ పని చేస్తున్న తీరును పరిశీలించి రిపోర్టు ఇవ్వవలసినదని ఎడ్మినిస్ట్రేటివ్ స్టాఫ్ కాలేజిని కోరడం జరిగితే వారు కొన్ని మార్పులు చేయాలంటూ ఒక రిపోర్టు ఇచ్చారు. ఆ రిపోర్టును పరిశీలించి అమలు చేయడం అవసరమని మనవి చేస్తున్నాను. క్రింది స్థాయిలో చూస్తే జిల్లా పరిషత్తులు, మునిసిపాలిటీలు, గవర్నమెంటు, ప్రైవేటు ఇలా రకరకాల మేనేజిమెంట్ల క్రింద పాఠశాలలు వున్నాయి. వాటిని కోఆర్డినేట్ ఉపాధ్యాయులు రాజకీయాలలో పాల్గొనటం వల్ల విద్యా దెబ్బతింటున్నది. వారు రాజకీయాలపట్ల కాన్సన్ట్రేట్ చేయడం వల్ల విద్య సరిగా చెప్పడం లేదనే అభిప్రాయం ప్రజలలో వుంది. ఉపాధ్యాయులను స్థానిక సంస్థలతో, రాజకీయాలతో సంబంధం లేకుండా దూరంగా వుంచాలి. బ్లాక్ లెవెల్లో జిల్లా లెవెల్‌లో జిల్లా ఎడ్యుకేషన్ బోర్డు, బ్లాక్ ఎడ్యుకేషన్ బోర్డు అని, స్థానిక అనధికారులతో, అధికారులతో, విద్యా వేత్తలతో బోర్డులు ఏర్పాటు చేయండి. విద్యా వేత్తల సలహాలు తీసుకోండి. వాటి వల్ల స్థానిక సంస్థల జోక్యం తగ్గడానికి అవకాశం వుండేందుకు ప్రయత్నాలు చేయండి, డైరెక్టరేట్ ఎడ్మినిస్ట్రేటివ్ సైడ్ చూడాలి కాని ప్రతి స్కూలు విషయం చూడటం సమంజసం కాదు. విద్యను వికేంద్రీకరణ చేసి నడిపిస్తే ఎక్కువగా అభివృద్ధి చేయటానికి అవకాశం వుంటుందని మనవి చేస్తున్నాను. ప్రగతిపథంలో పేదరికం కంటే నిరక్షరాశ్యత దుర్భరం అయినది, విద్య లేనివాడు వింత పశువు. ఓనమాలతో పాటు ఆరోగ్యం, పోషకాహారం, పారిశుధ్యం, పది మందితో సహపంక్తి భోజనం వంటివి చిన్నప్పటి నుండి అవసరం అని ఎన్. టి. రామారావుగారు చెప్పారు. దానిని అమలు చేయండి. ఫెయిల్ అయిన వారు అటు వ్యవసాయానికి, ఇటు వ్యాపారానికి కూడా పనికిరాకుండా వున్నారు. బి.ఎ. తప్పినవారు ఇంట్లో కూర్చుని తల్లిదండ్రులకు భారంగా వుంటున్నారు తప్ప కష్టపడి పని చేద్దాం అనే అభిప్రాయంలో లేరు. ప్రభుత్వం ఎన్నికల ప్రణాళికలో వృత్తి విద్యకు, సాంకేతిక విద్యకు ప్రాధాన్యం ఇవ్వాలని చెప్పారు. కాని మీ ఆశయం నెరవేర్చటానికి మీరు బడ్జెటులో కేటాయించిన పది కోట్ల రూపాయలు చాలుతుందా? టెక్నికల్ సబ్జెక్ట్స్. టెక్నికల్ స్కూల్స్ పెంచండి. జాబ్ ఓరియంటెడ్ కోర్సులు పెట్టండి. అప్పుడే పిల్లలకు ఉపాధి కల్పించటానికి అవకాశం వుంటుంది. 15 డిగ్రీ కాలేజీలు, 20 జూనియర్ కాలేజీలు శాంక్షన్ చేశారు కాని ఇంతవరకూ ఓపెన్ చేయలేదు. ఆడపడుచులు అని చెప్పి రామారావుగారు ఆడవారి ఓట్లు వేయించుకున్నారు. వుమెన్ యూనివర్శిటీ ఏర్పాటు చేశారు. కాని అది ఎంతమందికి పనికి వస్తుంది? 6 కోట్ల జనాభాలో 51 పర్సెంటు అంటే దాదాపు 3 కోట్లకు పైన ఆడవారు వున్నారు. పేదవారు, మధ్య తరగతి స్త్రీలు చదువుకునే అవకాశం వున్నదా అని అడుగుతున్నాను. వారి సంగతి ఏమి ఆలోచించారు? ఈనాడు కాలేజీలలో, స్కూల్స్‌లో పిల్లలకు సీట్స్ దొరకడం లేదు. ఆ డబ్బుతో కాలేజీలు, స్కూల్స్ తెరవండి. విశ్వవిద్యాలయం అంటే మామూలు విషయం కాదు, 20 కోట్లకు పైన అవుతుంది. రామారావు గారి వూహ ఏమిటో మాకు అర్థం కావడం లేదు. నాకు తోచినంతవరకూ

కొంతమంది తీవ్రంగా ఆలోచించి నిర్ణయాలు చేస్తారు, కొంతమంది తీవ్రంగా ఆలోచించి నిర్ణయాలు చేస్తారు, కొంతమంది మిత్రులతో సంప్రదించి నిర్ణయాలు చేస్తారు. కొంతమంది కామన్ సెన్స్‌తో పరిస్థితుల పరిస్థితుల బట్టి చేస్తారు. కాని ఈ ముఖ్యమంత్రిగారు బాక్స్ ఆఫీసును దృష్టితో చేస్తున్నారా లేక నాచారం కుటీరంలో రాత్రి కల వచ్చి దానిగురించి ఉదయం యాబిడ్స్ గృహంలో ఆలోచించి చేస్తున్నారా ?......

కుమారి టి. వెంకటరత్నం :— పాయింట్ ఆఫ్ ఆర్డర్ సర్. ఎడ్యుకేషన్ డిమాండుకు నాచారంలోని ముఖ్యమంత్రిగారి ఇంటికి సంబంధం ఏమిటి ?

11-30 a.m. శ్రీ మండలి వెంకట కృష్ణారావు :— నేను ఆలోచించే చెబుతున్నాను కాని పొరబాటుగా మాట్లాడం లేదు. నేను ఏమి పొరపాటు చెప్పడం లేదు. అయితే వారికంటే త్వరగా నిర్ణయాలు చేస్తున్నారు. రాత్రి 2 గంటల నుండి మధ్యాహ్నం 2 గంటల లోపుల అంటే 12 గంటలలో 4 స్టేజిలలో ఆయన ఉత్తర్వులు యిస్తున్నారు. ఇవాళ ఉత్తర్వు యిచ్చినటువంటి దానిలో మాత్రం ముఖ్యమైనటువంటిది, ఏమంటే, తెలుగు యూనివర్శిటి. విమెన్ యూనివర్శిటి యింకా స్టబిలైజ్ కాలేదు. దానికి యు.జి.సి. ఒప్పుకోలేదు, మేము వున్నప్పుడే విమెన్ యూనివర్శిటి, సంస్కృత యూనివర్శిటి, రెండు కూడ ప్రయత్నం చేశాము, వారితో డిస్కస్ చేశాము, వాడు డబ్బు యివ్వము అన్నారు, ఇవాళ హైదరాబాదులో 5 యూనివర్శిటీలు వున్నవి, తిరుపతిలో యిదివరకే ఒకటి వుంది. యూనివర్శిటీలు పెట్టేప్పుడు ఒకటి మాత్రం ఆలోచించాలి. ఎక్కడ యూనివర్శిటి వుందో అక్కడ పెట్టకండి, యింకొక యూనివర్శిటీని యింకొక చోటపెట్టండి. మహిళా యూనివర్శిటీని మేము బందరులో పెట్టాలని ఆలోచన చేశాము. సంస్కృత యూనివర్శిటీని మరోచోట పెట్టాలని ఆలోచన చేశాము. అక్కడక్కడ పెడితే దానివల్ల అక్కడ డెవలప్‌మెంటు జరుగుతుంది. కాస్ట్ ఆఫ్ లివింగ్ తక్కువ అవుతుంది, అక్కడి విద్యార్థులు చదువుకోడానికి అవకాశం వుంటుంది. అన్నీ ఒకే చోట పెడితే, విద్యార్థులకు మిగతా ప్రజలకు కూడ కాస్ట్ ఆఫ్ లివింగ్ పెరిగి యిబ్బంది అవుతుంది. అందుచేత దీనిని తిరుపతిలో పెట్టకుండా యింకొక చోట పెడితే బాగుండేది. తిరుపతిలో మాకు అభ్యంతరంలేదు, దేముడి డబ్బు ఖర్చు పెడుతున్నామనే వుద్దేశముతో పెట్టి వుండవచ్చు, అభ్యంతరంలేదు, విమెన్ ఎడ్యుకేషను చాలా యింపార్టెంటు. నూటికి 51 మంది వున్న ఆడపడచులను చదివించాలంటే ఎక్కువ ప్రయారిటి యివ్వవలసి వుంటుంది. విమెన్ యూనివర్శిటి ప్రాపర్ ప్రయారిటి కాదు. జూనియర్ కాలేజీలు, డిగ్రీ కాలేజీలు, హైస్కూల్స్ పెట్టండి, వృత్తి కళాశాలలు వారి కొరకు పెట్టండి, ఐ.టి.ఐ. కోర్సులను పెట్టండి అట్లా ఎక్కువగా వృత్తి విద్యాలయాలు పెట్టేది పోయి విమెన్ యూనివర్శిటి పెట్టామంటే ఆడపడుచులు సంతృప్తి పడుతారు. అల్ప సంతోషులు. ఎన్.టి. రామారావుగారు పెట్టారని వారు చప్పట్లు కొట్టారు, అయిపోయింది, కాని దానివల్ల లాభం లేదు, మీకు లాభమల్లా, క్రింది నుండి ఆడ పిల్లలను పెట్టి

తీసుకురావాలి. ఆడపిల్లల్లో చాలా డ్రాపుట్సు వున్నవి, 50 పర్సెంటు కంటే ఎక్కువ వున్నవి, అవి లేకుండా చూడాలి. కోచింగ్ సెంటర్సు పెట్టమనండి, ప్రైవేటుగా యింటర్మీడియేటు, బి.ఎ. ఎం. ఎ. లకు వెళ్లవచ్చు, ఓపెన్ యూనివర్శిటి పెట్టారు. అట్లా కోచింగ్ సెంటర్సు పెట్టి చదివించండి వారిని విద్యావంతులు చేయండి. అంతే కాని యూనివర్శిటి పెట్టడం వల్ల గాదు. తెలుగు యూనివర్శిటి దేనికి పెట్టారు ? తెలుగు డిపార్టుమెంటు అన్ని చోట్ల వున్నవి, మనకున్న జనరల్ యూనివర్శిటీలో తెలుగురీసర్చి వుంది, డిపార్టుమెంట్సు వుంది, యూనివర్శిటీస్‌లో తెలుగు మీడియం పెట్టాలనుకున్న రోజుల్లో తెలుగు యూనివర్శిటి పెట్టవలసిన అవసరం ఏమిటి ? అయితే దానికి ఒకటి వుంది. ఇప్పుడున్న ఎకాడమీస్‌ను రద్దు చేసి దానిలో కలిపివేస్తే బాగుంటుందనే ఉద్దేశముతో బహుశః దీనిని పెట్టడానికి ప్రయత్నం చేసి వుండవచ్చు. అయితే తెలుగు సంస్కృతి. వైభవం కొరకే పుట్టాము, దానిని డెవలప్ చేయడానికి కంకణం కట్టుకున్నామని; తెలుగు అంటేనే మేము, తెలుగు సంస్కృతి అంటేనే మేము అని చెప్పేవారికి ఎకాడమీల మీద అంత కోపం వుండవలసిన అవసరం లేదు. ఎకాడమీలలో ఎటువంటి వారు వున్నారు, ఎడ్యుకేషన్ మినిష్టరుగారు అన్నారు. ఏమి చేసింది, గాడిద గుడ్డు అని తొందరపాటుగా అన్నారు అనుకుంటాను, కాని ఆ మాట అనకూడదు. బెజవాడ గోపాలరెడ్డి గారు సాహిత్య ఎకాడమీ ప్రెసిడెంటు. ఆయన గవర్నరుగా చేశారు. ముఖ్యమంత్రిగా చేశారు. ఆయనకు సాహిత్యం మీద అభిమానం వుంది గాబట్టి దానిని అంగీకరించారు, 25 సంవత్సరాలుగా సాహిత్య ఎకాడమీలో వుండి ఎంతో అభివృద్ధి చేసారు. చేయలేదంటే ఒప్పుకోము. మీకు యింకొకరు కావాలంటే వేయండి, డబ్బు ఎక్కువ ఇవ్వండి రామానుజరావు గారిని కాదంటే వేరే ఒకరిని తీసుకువచ్చి పెట్టండి, అంతేగాని అది చేస్తున్న కార్యక్రమానికి డబ్బు ఎక్కువ ఖర్చు అవుతుందనే వాదనతో చేయడం మంచిది కాదు. ఎకాడమీలలో నిష్ణాతులైన వారు వున్నారు. బాలమురళీకృష్ణ గారు ఆస్థాన పండితుడు, ఆస్థాన పండితులను కూడ తీసివేశారు. ఎటువంటి నిష్ణాతులు వున్నారు కాదంటే వుత్తములు వుంటే వేయండి. ఎందుకంటే కళలను ప్రోత్సహించడానికి వారిలో చైతన్యం తీసుకురావడానికి వుద్దేశించిన ఎకాడమీలను యీనాడు రద్దు చేయాలనే ఆలోచన ఎకాడమీల ఆశలను తెలుగు యూనివర్శిటీలో పెట్టడం హాస్యాస్పదంగా వుందని మనవి చేస్తున్నాను. ఎందుకంటే యీనాడు దేశములో చాలా మంది కళాకారులు వున్నారు. వారందరిని ప్రోత్సహించాలి. ఎకాడమీలో మెంబర్ షిప్ అంటె ఆ కార్యక్రమాల్లో యిన్‌వాల్వ్ చేయడానికి పెట్టారు తప్ప వేరే వుద్దేశముతో కాదు. అంతర్జాతీయ తెలుగు సంస్థ, ప్రపంచ తెలుగు మహాసభలు జరిగినప్పుడు ఆ తీర్మానముల మీద ఏర్పడినటువంటి సంస్థ. దాని వుద్దేశం ఏమంటే, విదేశాలలో యితర రాష్ట్రాలలో వున్నటువంటి తెలుగు వారిలో భాష, విద్య, సాహిత్యం, సంస్కృతిని ప్రోత్సహించడానికి చేసినటువంటిది. అటువంటి అంతర్జాతీయ తెలుగు సంస్థకు యిదివరకు అయిదున్నర లక్షల గ్రాంటు వుంటే రెండున్నర లక్షల కంటె ఎక్కువ యివ్వడం లేదు. ఇతర రాష్ట్రాలలో వున్న

వారికి మనం సహాయం చేయడం లేదు. అది ఆపివేశారు. మీకు తెలుసు. ఎడవల్లి సూర్యనారాయణగారు తోలుబొమ్మల ఆటలలో చాలా నిష్ణాతులు. ఆయన ఆత్మహత్య చేసుకున్నాడు. ఇంతవరకు 15 సంవత్సరాల నుండి ఆయనకు పెన్షన్ యిస్తూ వుంటే 4 నెలల నుండి ఆయనకు పింఛను రావడం లేదని. దానిని రెన్యూవల్ చేయక స్క్రూటినీ చేస్తున్నామని, ఏదో పొదుపు చేస్తున్నామని దానిని అమలు చేయకుండాపోవడం వల్ల యీనాడు కళాకారులు ఎంత బాధపడుతున్నారో గ్రహించాలని మనవి చేస్తున్నాను. వెంటనే పెన్షన్స్ యిప్పించండి. అప్పుడే ఒక కళాకారుడు ఆత్మహత్య చేసుకున్నాడు. ఎంతో మంది నిర్భాగ్యులు బాధపడుతున్నారు. వారికి పెన్షన్ యివ్వడం అవసరమని మనవి చేస్తున్నాను. పోతే యితర రాష్ట్రాలలోని వారికి యిదివరకు యిచ్చినట్లుగా మీరు సహాయం చేయడం లేదు. నేను మైసూరు వెళ్ళినప్పుడు అన్నారు. మేము సాంస్కృతిక కార్యక్రమాలు జరుపుతున్నాము. యిదివరకు సహాయం చేస్తూ వుండేవారు. యిప్పుడు ఎందుకు చేయడం లేదంటే నేను చెప్పాను. యిదివరకు సహాయం చేసిన మాట నిజము, యిప్పుడు అసలు మేము ఎంత వుదారులం అంటే రాష్ట్రేతర ఆంధ్రుని ముఖ్యమంత్రిగా చేశాము, యింకేమి కావాలి అని. రామారావుగారు మద్రాసులో 30 సంవత్సరాలు వున్నాడు. అక్కడి నుండి ఆయన వస్తే, మేమందరం చేతులు ఎత్తి ఆయనకు ముఖ్యమంత్రి పదవిని యిచ్చాము. నెక్స్ట్ స్టెప్ ఏమంటే, విదేశాలలో వున్న ఆంధ్రులకు యిచ్చే ఉదారత తెలుగు వారికి వుంది. అందుచేత మీఎడల సానుభూతితో వున్నాము. మీకు కావలసిన సహాయం చేయాలనే వుద్దేశముతో వున్నామని చెప్పాను. మదరాసులో వున్న తెలుగు వారి పరిస్థితి వారికి తెలుసు, మదరాసులో వున్న విద్యా సంస్థల గతి ఏమిటో వారికి తెలుసు. మదరాసులోని సాంస్కృతిక సంస్థల సంగతి తెలుసు. కాబట్టి రాష్ట్రేతర ఆంధ్రుడిగా కూడ ఆలోచన చేసి యితర రాష్ట్రాలలో వున్న తెలుగు వారికి, విదేశాలలో వున్న తెలుగు వారికి ప్రోత్సహించాలని మనవి చేస్తున్నాను. నిన్న ఒక వుత్తరం వచ్చింది. సౌత్ ఆఫ్రికా నుండి. వారు వ్రాశారు.

This year there were 60 students who enrolled at our University for Telugu but were turned away because, the University failed to get a lecturer. తెలుగు టీచర్సు లేక విద్యార్థులు చేరి తిరిగి వెళ్లిపోయారు, మూసివేశారు అనివ్రాశారు. అక్కడ ప్రీస్ట్ కూడ కావాలని వ్రాశారు-ఆంధ్ర ఎసోసియేషను ప్రెసిడెంటు ఆర్.ఎస్. నాయుడుగారు. అట్లాగే మారిషస్ నుండివుత్తరాలు వచ్చాయి. ఈ విషయములో విద్యామంత్రిగారు శ్రద్ధ వహించి యితర దేశాలకు పంపించే ఏర్పాటుచేయాలని కోరుతున్నాను. ఇక టెక్నికల్ ఎడ్యుకేషను. సాంకేతి విద్యకు, వృత్తివిద్యకు ప్రోత్సాహం యివ్వాలని నడుము కట్టారు తెలుగు దేశము వారు, సంతోషం అయితే దానికి పది కోట్లు మాత్రం కేటాయించారు. వాగ్దానాలకు అమలుకు ఎంత తేడా వుందో ఆలోచించండి. లాస్ట్ యియర్ కంటే ఒక కోటిన్నర

ఎక్కువ కనబడుతున్నది. కేపిటేషను ఫీజు తీసివేస్తామన్నారు. సంతోషమే. కాని ఆ కాలేజీలు రన్ కావాలిగదా. ఇవాళ ఎంతో మంది యింజనీరింగు కాలేజి విద్యార్థులు కర్నాటకకు వెళ్లారు. ఇంజనీరింగు కాలేజిల్లో కేపిటేషను ఫీజు తీసివేశామని ఎప్పుడైతే మీరు నిర్ణయం చేశారో ఆ మరనాటి నుండి విద్యార్థులు కర్నాటకకు వెళ్లారు, మొదట 30,40 వేలు తీసుకునేవారు, యిప్పుడు లక్ష రూపాయలు అయినా సీటు లేదంటున్నారు. మీరు నిర్ణయం చేశారు, మంచిదే. కాని ఆ కాలేజీలు రన్ చేయడానికి ఏమి ప్రయత్నం చేస్తున్నారు ?

గ్రాంటు ఇన్ ఎయిడ్ ఇవ్వము అని అన్నారు. ఒక కమిటీ వేసారు. శ్రీ కోటేశ్వరరావుగారితో వేసారు. ఆయన మీద నాకు చాలా గౌరవం ఉంచి. నేను చైర్మన్‌గా ఉన్నప్పుడు ఆయన ప్రిన్సిపాల్‌గా ఉన్నారు. చాలా పెద్ద మనిషి. ఆయన అధ్యక్షతన వేసారు. 13 ప్రయివేటు ఇంజనీరింగు కాలేజీలు ఆయన తిరిగి వచ్చారు. అందంలో 8 కాలేజిలు నిర్ణయించారు. 1. మచిలీ పట్టణంలోని ఇంజనీరింగు కాలేజీ, 2. వాసవి, 3. మాతృశ్రీ. మిగిలిన రెండు కాలేజీల సంగతి నాకు తెలియదు. మచిలీపట్టణం ఇంజనీరింగు కాలేజీ గురించి చెబుతాను. ఆ విద్యా సంస్థ 100 సంవత్సరాలు చరిత్ర కలిగినటు వంటిది. ఆయన ఎక్స్ పార్లమెంటు మెంబరు. ఆయన మూడు సార్లు పి.పి. చేసారు. రాజాజీగారి రాజ్యంలో ఆయన ఎమ్.ఎల్.సి.గా పనిచేసి కాన్‌స్టిట్యూషనల్ లాయరుగా పేరుపొందిన వ్యక్తి దీనికి అధ్యక్షుడు. అటువంటి వారికి కాలేజీ ఇచ్చి ఆ కాలేజీని తీసివేసారు. మాకు అర్థం కాలేదు. నేను, తెలుగుదేశం శాసనసభ్యులు - వెంకటస్వామిగారు, ప్రభాకర రావుగారు - మేమంతా వెళ్లి చూసాము. 50 వేల అడుగులు ప్లింత్ ఏరియా గలిగిన భవనాలు ఉన్నాయి. టెంపరరీగా కట్టినవి. 30 లక్షల విలువచేసే ఎక్విప్‌మెంటు ఉంది. పర్మనెంటుగా 42 ఎకరాల భూమి కొన్నారు. వారు 70 లక్షల రు. లు బిల్డింగ్సుకు నిలువ చేసారు. ఏ ఇంజనీరింగు కాలేజీ వారు అంత డబ్బు నిలువచేయలేదు. 10 లక్షల ఎక్విప్‌మెంటు కోసం పెట్టారు. అటువంటి కాలేజీకి గ్రాంటు ఇన్ ఎయిడ్ తీసివేసారు. మీ ఎక్స్‌పర్ట్సు కమిటి రిపోర్టు తీసుకొని అక్కడికి ఎవరినైనా పంపించండి. అక్కడ వసతులు లేవని అంటే నేను నా శాసనసభ సభ్యత్వానికి రాజీనామా చేస్తానని మనవిచేస్తున్నాను. వసతులు ఉండి వ్యక్తిగత విషయాలతో దానిని తీసివేసారంటే మన ఎడ్యుకేషను ఎక్కడికి వెళుతుందో ఆలోచించండి. దానిని ఈ విధంగా చేయడం న్యాయం కాదని మనవిచేస్తున్నాను. అన్ని కాలేజీ లకు ఒక్కటే పద్ధతి ఆలోచించి చేయాలి. కాబట్టి వెంటనే ఆ 8 కాలేజీలకు గ్రాంటు ఇన్ ఎయిడ్ ఎడ్మిట్ చేయాలి. యూనివర్సిటి గ్రాంట్సు కమీషను రిపోర్టులో అన్ని బాగానే ఉన్నాయని అన్నారు. ఎక్స్‌పర్ట్సు కమిటి వాళ్లు బాగా లేదని అన్నారు. ఇది దురదృష్టకరమైన విషయమని మనవిచేస్తున్నాను. శ్రీ కోటేశ్వరరావు గారిలాంటి పెద్దలు దానికి చైర్మన్‌గా ఉండి ఆ విధంగా చేయవలసింది కాదు. ఆయన ఏ అభిప్రాయాలతో చేసారో తెలియదు. ఇది

న్యాయమైన పనికాదని మనవిచేస్తున్నాను. విద్యావిధానం బాగుపడాలంటే విద్యా వ్యవస్థను మార్చవలసి ఉంది. అడ్మినిస్ట్రేటివ్ స్టాఫ్ కాలేజీవారు ఇచ్చిన రిపోర్టును వెంటనే అమలుచేయాలి. ఈ సంవత్సరం ప్రతి జిల్లాకు రెండు రెసిడెన్షియల్ స్కూల్సు చొప్పున మొత్తం 40 రెసిడెన్షియల్ స్కూల్సు పెడతామని చెప్పారు. కాని ఇంతవరకు ఉపాధ్యాయులను రిక్రూట్ చేయలేదు. విద్యార్థులను సెలక్టు చేయలేదు. ఎప్పుడు పెడతారో, ఎక్కడ పెడతారో తెలియదు. పెడతామని చెప్పి పెట్టకపోవడం దురదృష్టకరం. వెంటనే ఆ రెసిడెన్షియల్ స్కూల్సును పెట్టాలి, ఈ కాలేజీలను ప్రారంభించాలి, హైస్కూల్సు పెట్టాలి. మన ఆడ పడుచులకు విద్యావకాశాలు కలుగజేయాలని మనవిచేస్తూ సెలవు తీసుకొంటు న్నాను.

కుమారి కె. ప్రసూన (సనత్‌నగర్) :— అధ్యక్షా, ఆంధ్రప్రదేశ్ విద్యా శాఖా మాత్యులు సమర్పించినటువంటి డిమాండును మనస్ఫూర్తిగా బలపరుస్తు న్నాను. ఇంతకుముందు ప్రవేశపెట్టిన విద్యా శాఖ పద్దులకన్నా ఈ సంవత్సరం ఇప్పుడు ప్రవేశపెట్టిన డిమాండు చాలా మెరుగుగా ఉన్నదని మనవిచేస్తున్నాను. ప్రాథమిక విద్యా స్థాయిని మెరుగుపరచడానికి కావలసిన వనరులను కేటా యించడం జరిగింది. కాని ఎన్ని వనరులు పెంచినా ఒకేసారి మార్పు రాదేమో ననుకొంటున్నాను. దానిలో మౌలికమైన మార్పులు ప్రవేశపెట్టినప్పుడే ఏ వ్యవస్థనైనా మార్చడానికి వీలుంటుందని నేను అనుకొంటున్నాను. నేను శాసన సభ సభ్యురాలిని కాకముందు విద్యారంగంలో పని చేసాను కనుక, ఒక ఉపా ధ్యాయినిగా ఉన్నాను కనుక అక్కడున్నటువంటి సాధక బాధకాలు తెలుసు. ఎప్పుడైతే ఎడ్యుకేషనులో ఉన్న ఓరియంటేషన్ ఆఫ్ ఎడ్యుకేషను సిష్టమును మార్చగలుగుతామో అప్పుడే మంచి సమాజాన్ని ఏర్పాటు చేయగలమని నేను విశ్వసిస్తున్నాను. ఈనాడు హైదరాబాద్, సికిందారాబాద్‌లలో ఉన్న పరిస్థితిని తెలియజేస్తాను. ఇక్కడ కాన్వెంటు స్కూల్సు, పబ్లిక్ స్కూల్సు ఉన్నాయి. వీటిలో చదువుకొనడానికి పోటీ పడుతూ సీట్లకోసం ఎగబడడం మనం చూస్తూనే ఉన్నాము. చిన్నచిన్న బస్తీలలో, సామాన్య ప్రజలు జీవించేచోట స్కూల్సు స్థాపించడం జరగడం లేదు. కాన్వెంటు స్కూల్సుకు పర్మిషన్సు ఇస్తూ వచ్చారు. వాటిని విస్తృతం చేస్తూ వచ్చారు. ఇది ఆర్థిక వ్యత్యాసాలకు కారణం అవు తుంది. సమ సమాజ స్థాపన మనకు కావాలంటే విద్యార్థి దశనుంచి మౌలిక మైన మార్పులు తీసుకొని రావాలి. ధనిక, పేద తారతమ్యాలు లేకుండా, ఆర్థిక వ్యత్యాసాలు అనేవి తెలియకుండా అందరూ ఒకే చోట బ్రతుకుతున్నాము అనేవిధంగా వారిలో మౌలికమైన మార్పు తీసుకొని రావలసిన అవసరం ఎంతైనా ఉందని మనవిచేస్తున్నాను. నా నియోజక వర్గంలో పబ్లిక్ స్కూలు ఉంది. అక్కడికి వెళ్ళి చదువుకొనడానికి పోటీ పడుతున్నారు. అక్కడ డొనేషన్సు కూడా వసూలు చేస్తున్నారు. కాపిటేషను ఫీజు రద్దు చేసామని చెబుతున్నాము కాని అది రద్దు కాలేదని నాకు అనిపిస్తున్నది. నా స్నేహితురాలి కూడా నేను చైతన్య కళాశాలకు వెళ్లడం జరిగింది. వారు 6 వేలు డొనేషను డిమాండు

వేయడం జరిగింది. నేను కాననసభ్యురాలినని వారికి తెలియదు. నేను ఒక వ్యక్తిగా అక్కడికి వెళ్ళినప్పుడు 6 వేలు డొనేషను అడిగితే మనం కాపిటేషను ఫీజు ఎక్కడ రద్దుచేస్తున్నామని మనవిచేస్తున్నాను. ఈ విషయాన్ని నేను ఎడ్యుకేషను మినిష్టరు పి. ఏ. గారి దృష్టికి తీసుకొని రావడం జరిగింది. అయినా ఇంత వరకు ఎటువంటి చర్య తీసుకోలేదు. ప్రభుత్వ గ్రాంటు పొందుతున్నటువంటి కళాశాల మీద ఎందుకు చర్య తీసుకోరు? ఒక చోట చర్య తీసుకుంటే మిగిలిన చోట్ల కాపిటేషను ఫీజు తీసుకోరని మనవిచేస్తున్నాను. పబ్లిక్ స్కూలులో ఒక్కొక్క సీటు ఖరీదు 15 వేలు, అక్కడ 15 వేలు ఎవరైతే కడతారో వారే చదువుకోగలుగుతున్నారు. అక్కడ ఎన్విరాన్‌మెంట్సు బాగా ఉంటాయి, అక్కడ టీచింగు సిస్టం బాగా ఉంటుంది కనుక అక్కడ చదువుకున్నటువంటివారు ముందుకు రావడానికి అవకాశం ఉంది. కాంపిటేటివ్ ఎగ్జామినేషన్సులో వారు వస్తున్నారు. ఈ వ్యత్యాసాలను రూపుమాపాలంటే, సమ మాజాన్ని నెలకొల్పాలంటే, ఆర్థిక వ్యవస్థలో మార్పు రావాలంటే ఈ ఎడ్యుకేషనులో ప్రయిమరీ సిస్టంనుంచి తారతమ్యం లేకుండా ఉండేవిధంగా మార్పు తీసుకొని రావాలని కోరుతున్నాను. ఉదాహరణకు నా నియోజక వర్గం తీసుకోండి. నా నియోజక వర్గం పారిశ్రామిక కార్మికులు నివశించేది. నా నియోజక వర్గంలో ఎక్కువగా కాన్‌వెంటు స్కూల్సు ఉన్నాయి కాని మామూలు స్కూల్సు లేవు. కనుక అటువంటి స్థాయిలో ప్రాథమిక విద్యను అభివృద్ధి చేసే విధంగా చర్య తీసుకోవాలని మనవిచేస్తున్నాను. 1990 సంవత్సరం వరకు నిర్బంధ ప్రాథమిక విద్యను కొనసాగించాలని నిర్ణయం తీసుకున్నారు. 6 సంవత్సరాల నుంచి 14 సంవత్సరాల లోపల ఉన్నవారికి సరైన విద్యా వసతులు లేకపోవడం వల్ల కార్మికులుగా మారిపోయే అవకాశం ఉంది. బలవంతంగా పని చేయించే పరిస్థితి లేకుండా వుండాలి. అందుకు వారు చదువుకోవాలి. తరువాత వారిలో మార్పు తీసుకొని రావాలి. అందుకే నిర్బంధ ప్రాథమిక విద్యకు చర్యలు తీసుకొనడం జరిగింది. ఇది చాలా హర్షించవలసిన విషయం దానిని 1990 వరకు కూడా పొడిగించడం చాల హర్షించ తగినటువంటి విషయం. ఇలా కేవలం మనం పుస్తకాల రూపములో గాని లేకపోతే వాగ్దానాల రూపములో గాని పొడిగించడం కాకుండా నిజంగా ఎంతవరకు అమలు జరుగుతాయి అన్న విషయాన్ని కూడా పరిశీలించాలని విద్యాశాఖ మంత్రిగారిని కోరుతున్నాను. అలా కోరుకోవడంతో బాటు ముఖ్యంగా కళాశాల యజమాన్యం విషయం లోనికి వస్తే ఈరోజున ప్రయివేటు కళాశాలలు ఎంత అస్తవ్యస్తంగా తయారు అవుతున్నాయి అంటే ఏ రోజు చూసినా సెక్రటేరియట్ ముందు గాని సెక్రటేరియట్ ప్రక్కన గాని ఉపాధ్యాయులు కానివ్వండి అక్కడ ఉన్నటువంటి విద్యార్థులు కానివ్వండి తమకు న్యాయం జరగాలి అని తమకు కావలసినటువంటి విధానాలను అమలు చేయడంలో ప్రభుత్వం జాప్యం గురించి కానివ్వండి లేకపోతే అది ఏదో అక్కడ ఉన్న మేనేజిమెంటు యొక్క అవకతవకల గురించి వాటి మీద దర్యాప్తు చేయమని చెప్పి మనకు ఏవో ఒకటి కనిపిస్తూ ఉంటాయి. ఈ విషయాన్ని విద్యాశాఖ మంత్రిగారు ప్రత్యేకముగా పరిగణన లోనికి తీసుకుని అట్లాంటి సమస్యలు

1-50 a.m.

ఉత్పన్నం కాకుండా మనం చక్కటి ధ్యేయంతో చేసినటువంటి ప్రణాళిక కానివ్వండి ఈ బడ్జెట్ సక్రమంగా అమలు జరగాలి అంటే ఆడ్మినిస్ట్రేటివ్ సిస్టమ్‌లో కూడా మార్పు రావాలి. చక్కటి సిస్టమేటిక్ వేలో వీటిని రన్ చేసే విధంగా తగిన చర్యలు తీసుకుంటారని ఆశిస్తున్నాను. ముఖ్యంగా నేను నగరంలో ఒక కళాశాలలో లెక్చరర్‌గా పని చేశాను కనుక నాకు తెలుసు. బాపు జగ్జీవన్ రాం కాలేజిని చూస్తే అక్కడ ఎన్నో అవకతవకలు జరిగాయని చెప్పి స్పెషల్ ఆఫీసరుని అప్పాయింటు చేయడం జరిగింది. కాని స్పెషల్ ఆఫీసరుని అప్పాయింటు చేసిన తరువాత కూడా ఇంతకు ముందు ఉన్న, ఎక్స్ మినిస్టరు అయినటువంటి ఆయన ఎందుకు అక్కడికి వెళ్ళుతూ ఉండడం జరుగుతోంది? ఆయన అక్కడికి వెళ్ళి అక్కడ ఉన్న ఉపాధ్యాయులను కొట్టించడానికి వాళ్ళని అన్యాయంగా హతమార్చడానికి కూడా ప్రయత్నాలు జరుగుతూ ఉంటే వారు ఎన్నో సార్లు ప్రభుత్వ దృష్టికి తీసుకువచ్చారు. దాని మీద ఆ స్పెషల్ ఆఫీసర్ నియామకం కానివ్వండి ఆ తరువాత ఈ కాలేజిని ప్రభుత్వం స్వాధీనం చేసుకునే విషయంలో గానివ్వండి కొన్ని అవకతవకలు జరిగాయని చెప్పి స్పెషల్ ఆఫీసరు కూడా నివేదికలు సమర్పించారు. కాని ఇంత వరకు మనం చర్య తీసుకోలేదు కనుక ఇలాగ కళాశాలలు మేనేజిమెంటు అక్రమంగా వచ్చి మేనేజిమెంటు వారు అవకతవకలు జరపకుండా, వారు అమానుషంగా వాళ్ళను హింసించకుండే విధంగా చర్యలు తీసుకోమని అంటున్నాను. పోయిన సారి ఎసెంబ్లిలో నేను నా నియోజక వర్గానికి సంబంధించిన ప్రశ్నకి విద్యాశాఖ మంత్రి గారిని అడిగాను. టాగూరు న్యూ హైస్కూల్ హోం అని నా కాన్‌స్టిట్యూయన్సీలో ఒకటి ఉంది. అక్కడ లేడి టీచర్సుకి మెటర్నిటీ లీవు ఇవ్వకుండా ఎందుకు ఇవ్వాలి అని గరిహించారు. ఒక మహిళా సభ్యురాలిగా నేను ఆ విధానాన్ని విమర్శిస్తూ నేను విద్యాశాఖ మంత్రిగారిని అడిగితే ఆయన ఒక స్పెషల్ ఆఫీసర్‌ని అప్పాయింటుమెంటు కూడా చేయడం జరిగింది. కాని ఇప్పుడు ఉన్నటువంటి అక్కడ టీచర్సుని తీసి వేస్తూ ఉన్నారు. విద్యావిధానం మార్చి మళ్ళీ బడ్జెటులు పెంచినంత మాత్రాన సరిపోదు. ఈ విద్యావిధానంలో జరుగుతున్నటువంటి అవకతవకలను వెంటనే పరిగణనలోనికి తీసుకుని విప్లవాత్మకంగా ఈ విద్యాసంస్థలలో ఒక విధమైనటువంటి మార్పు తీసుకువచ్చిన రోజున సమస్య పరిష్కారం అవడానికి వీలు ఉంటుంది కనుక అలాంటి మార్పును ప్రవేశ పెట్టమని చెప్పి అవకతవకల మీద వారు దర్యాప్తు చేయడమే కాకుండా ఆ దర్యాప్తు చేసిన తరువాత వాళ్ళు సమర్పించినటువంటి నివేదికలు ఆధారము చేసుకుని ప్రత్యక్షమైన చర్యలు తీసుకున్న రోజున ఈ విద్యాసంస్థలలో మార్పులు తీసుకురావడానికి వీలు అవుతుందని మనవిచేస్తున్నాను.

Mrs. Godfrey:—Sir, I should say that I have no complaints against the education system in the State and I think it is good as in any State or anywhere else in the country. But I see a large portion of our children is being admitted into private schools. Why? I asked some of the Headmasters and principals of the private

school as to the reasons why the children want to be admitted into our schools. We have the same educated teachers. We have the same syllabus and everything. I think the only problem is that our schools are not well housed. Our children are sitting in the schools for five to six hours. I have seen a school, where the roof may fall down in any minute. So we cannot sacrifice our children by putting them in these unwanted buildings. I have been pleading all the time to say that the Government should put up a few government buildings so that they may feel safe and all amenities are provided for them. Now the Government schools don't have proper amenities. They don't have toilets, water facilities or play-grounds etc. Then how do you expect our children to stay for five to six hours. They are in such insanitary conditions. That is why most of the parents are rushing their children to private schools to get admissions. The education in our schools is the same. If you go with a certificate. you are admitted into any Government college or a private college. I request the Government to see that certain buildings are put to house our children. I read that Rs. 55.66 lakhs have been sanctioned by the Government for secondary school buildings. I don't see any school buildings coming up. This is my great sorrow and this is my complaint to make to the Government. They should put up their own schools. In the private school they have all the amenities for the children. I think it is rightly so. We have have to educate our children and we have to educate all the citizens to make them a whole man or a whole woman. The environment and descipline are necessary from early childhood rightly upto 14 to 15 years, not in the college life. So, I request the Government to take cognisance of the buildings for our children to house them. Last time, when I was an M. L. A. I just toured for inspection. After I came out of the school, the beam of the school fell down. It is very good that the children were outside. Or else, at least five to six deaths would have taken place. We are not prepared to send our children to such schools having such bad conditions and having such risky conditions.

Regarding Mid-day Meals, if you want to give, see that it is not a substandard one. Our children are not going to take it. I request that special inspectors should be sent to see that our children are given perfectly good food. If not, don't give at all It is very very surprising and really unfair to see that the meals that is being given to the poor children is substandard. That aspect should be looked into, carefully because it concerns to the life of the children. About the colleges, it is causing so much agitation in the minds of the people. I request that all the private managed professional colleges should be taken over by the Government. We are really selling our education. Actually if I have Rs. 1 lakh or Rs. 2 lakhs I

can get one admitted into any medical college though he is incapable or fit for it. We are sacrificing the lives of the citizens or the people in the hands of those Doctors who are not qualified. They don't have the potential for it. They just paid and got the degrees and are practising on the other people. That is why we find such a poor calibre in the Government hospitals and people prefer to go to private doctors and private nursing homes. The engineers are turned out from some of the engineering colleges. You see that the old people of years and years ago, are still alright. Now the engineers are constructing the roads, and in a few years you find pit-falls. The bridges are going down. Dams are breaking down. It is all because they are paying and getting their degrees and certificates. It is very very wrong, particularly in education. The supreme and meritorious students should get into these professional colleges. So, a very serious action should be taken against the private colleges which are taking so much donations. I request the Government very firmly to take over these colleges or else, close them down and open your own professional colleges where the students get in through their merit. We want people who have the real aptitude in the profession and who will really shine in that profession and do good for the citizens of our country. Thanking you.

12-00 noon శ్రీ ఉమరుఖాను పఠాను (గుంటూరు-1) :—అధ్యక్షా, నేను గుంటూరు జిల్లాకు సంబంధించిన వానిని. గుంటూరు, ప్రకాశం, నెల్లూరు, కృష్ణాజిల్లా, కోస్తా ప్రాంతాలకు సోదర ఎం. ఎల్. సిను కూడాను. మన తెలుగుదేశం ప్రభుత్వం, మా ప్రియతమ నాయకుడు చెప్పినట్లు, ఉరుదు సెకండ్ లాంగ్వేజ్ యిస్తామన్నది ప్రతి వారు నన్ను అడుగుతున్నారన్నది - మంత్రిగారికి తమ ద్వారా తెలియపరచాలని కోరుతున్నాను. ప్రతి చిన్న గ్రామములో కూడా ఉరుదు భాషను మరచిపోయారు. కనుక చిన్న చిన్న గ్రామాలలో ఉరుదు పాఠశాలను పెట్టి ఉరుదుకు ప్రాధాన్యం యివ్వాలని కోరుతున్నాను. అక్కడ ఉర్దూ టీచరును కూడా వేయాలని కోరుతున్నాను. రెండవది గుంటూరు జిల్లా జడ్. పి. లో టీచర్స్‌ను అతి తక్కువగా తీసుకోవడం జరిగింది. ఉర్దూ టీచర్స్ లేక కొన్ని ఉర్దూ పాఠశాలను మూసివేసి ఉన్నారు. కనుక ఉర్దూ టీచర్స్‌కు ప్రాధాన్యం యిచ్చి వారిని తీసుకోవాలని కోరుతున్నాను. ఏలూరులో 1979 ఉర్దూ ట్రయినింగ్ కోర్సు ఉండేది. అది యీ సంవత్సరం మూసివేశారు. దీనికి 100 అప్లికేషన్స్ దాఖలు చేశారు. ఉర్దూ ప్రయిమరీ స్కూలు మూసివేయడానికి కారణం యేమిటని మంత్రివర్యులను అడుగుతున్నాను. ఎస్. టి. వారికి యెంత ప్రాముఖ్యం యిచ్చినారో మా మైనారిటీకి బడ్జెటు ద్వారా యివ్వలేదు. మా మీద కూడా దయ చూపాలని మంత్రిగారిని కోరుతూ నాకు యీ అవకాశం యిచ్చినందుకు నమస్కారం తెలుపుతూ సెలవు తీసుకుంటున్నాను.

శ్రీ జి. వెంకటేశ్వరరావు (వినుకొండ) :—అధ్యక్షా, ఇప్పుడు ప్రధానంగా యీ కార్యక్రమాలన్నీ కూడా కేవలం ఆదర్శవంతంగా ఉండడానికి రూపొందించేటట్లుగా కనపడుతున్నది కాని ప్రాక్టికల్‌గా కనపడడం లేదు. ముఖ్యంగా తెలుగు యూనివర్సిటీ, మహిళా యూనివర్సిటీ ఇవి చూస్తున్నాము. తెలుగు యూనివర్సిటీ అంటే ప్రధానంగా ఆర్యభాషను ప్రవేశ పెట్టడం అనేది. తెలుగు రాకుండా ఉన్నవారు, చదవడానికి రానటువంటి వారు 100 కి 85 మంది దాకా ఉన్నారు. మన దగ్గర లెక్కలు కూడా చాలా పొరపాటుతో నిండి ఉన్నాయి, అందువల్ల యీ యూనివర్సిటీలోకి వెళ్ళాలి అంటే క్రింది స్థాయిలో విద్య యెంత వరకు ప్రతి వాని దగ్గరగా ఉన్నదనేది ప్రధానమైన విషయం. ఈనాడు గ్రామాలలో స్కూల్స్ లేవు. ప్రయిమరీ స్కూల్స్‌కు భవనాలు లేవు. 3, 4 మంది ఉపాధ్యాయులు ఉండడానికి అవసరమైన పాఠశాలల్లో అక్కడ కూడా కావలసిన ఉపాధ్యాయులు లేరు. ఆ పాఠశాలలో కావలసిన వసతి సౌకర్యాలు లేవు. ప్రధానంగా మనము తీసుకొనే పాలసీలు క్రింది స్థాయి మీద రుద్దే దాని కంటే క్రింది స్థాయి నుంచి ప్రతిది కూడా యేది అవసరమో తెలుసుకొని దానిని బట్టి ప్రధానంగా పాలసీలు నిర్ణయించడం అవసరం అని మనవి చేస్తున్నాను. ఈ మధ్యాహ్న భోజన పథకం విషయం చూస్తే యిది చాలా అవాస్తకాలతో కూడుకున్నది. ఏదో పట్టుదల కోసం, ప్రతిష్ట కోసం నడుపుతున్నట్లు ఉంది కాని యదార్థానికి నేను 2, 3 పంచాయతీ సమితులలో చూస్తున్నాను. నా కాన్‌స్టిట్యుయన్సీకి సంబంధించి యీపూర్, ఇనుముకొండ పంచాయతీ సమితిలో యిది మొత్తం ఫైల్యూర్‌గా ఉన్నదని మనవిచేస్తున్నాను. దేనికి అయినా ఒక కౌంటర్ చెక్ ఉండాలి. ఇంతకు ముందు దీనిని ఉపాధ్యాయులు చూస్తూ ఉంటే విద్యార్థులకు కొంత నష్టం జరుగుతూ ఉన్నా కొంత వరకు అయినా భోజన సదుపాయం ఉండేది. ఎందుచేతనంటే వారికి బి. డి. ఒ., సమితి ప్రెసిడెంటు, గవర్నమెంటు భయం, ఉండేది. కాని యీనాడు దీనిని సర్పంచ్‌లకు అప్పగించినారు. అందువల్ల యిది సక్రమంగా అమలు జరగడానికి అవకాశం లేదు కారణం యేమిటంటే సర్పంచ్ దీనిని సక్రమంగా జరపడం లేదని అతని మీద చర్య తీసుకోవడానికి బి. డి. ఒ., తహశీల్దార్ యెవరికీ కూడా అధికారం లేదు. రెండవది, దీనిని సర్పంచ్‌లకు యివ్వడం అంటే అక్కడ పంచాయతీలలో హరిజనులు, గిరిజనులు, బి. సి. లే యెక్కువగా ఉన్నారు. వారికి యిళ్లు లేవు. ఈ విధంగా అక్కడ యిళ్ళు లేనప్పుడు ఈ వంట పదార్థాలు ఆ సర్పంచుకు అప్పగించినట్లయితే వాటిని యెక్కడ ఉంచడానికి అవకాశం ఉంటుంది. అందువల్ల ప్రధానంగా ఆలోచించి ప్రభుత్వం యిప్పటికయినా పరువు కోసం యిది యెట్లా అయినా జరుగుతుందని గారడీ లెక్కలు వేసుకోకుండా దీనిని ప్రభుత్వం అజమాయిషి క్రింద ఉండే నిపుణులు లేక మరొక రకం అయిన ఉద్యోగస్థులకు అప్పగిస్తే వారి మీద చెక్ ఉంచడానికి వీలవుతుంది. అది కూడా కాకపోతే ప్రతి విద్యార్థికి రూ. 70, 50 మీరు యిస్తే ఆ డబ్బు తల్లిదండ్రులకు వచ్చి, ఆ పిల్లలను మన కంటే వారు ఆ పిల్లలను ప్రేమతో చూసుకోగల్గుతాడు, ఆ పిల్లవాడు పుట్టగానే సంపాదించుకుంటున్నాడు, వానిని చదివించుకుంటే

అభివృద్ధిలోకి వస్తాడు అనే నమ్మకం వారికి ఉంటుంది. మధ్యాహ్న పథకం మిద్యా పథకం ప్రజలు అనుకుంటున్నారు. ఇది పెద్ద ఎగతాళి అయిపోయింది. ఇది అనేక రాజకీయ స్పర్థలకు కారణం అవుతున్నది ముఖ్యంగా దీనిని సర్పంచ్‌కు అప్పగించడం వల్ల, సర్పంచ్ అంటే 25, 50 ఓట్లు మెజారిటీతో గెలిచిన వాడు అని అర్థం. సగం మంది అతనికి వ్యతిరేకంగా ఉంటారు. అతను కరెక్ట్‌గా చేసిన సక్రమంగా చేయడం లేదని నిత్యాం అంటూ ఉంటారు. ఒక వేళ అతను సక్రమంగా చేయకపోతే అతని మీద చర్య తీసుకోవడానికి లేదు. అతని మీద కౌంటర్ చెక్ లేదు. కనుక యీ కార్యక్రమం యీ పద్ధతిలో 100 కి 90 పాళ్ళు అభాష్ పాల్ అయి సక్రమంగా నడవడం లేదని మనవి చేస్తున్నాను. ఈనాడు 30,000 టీచర్స్‌ను క్రొత్తగా ఇచ్చినామంటున్నారు. మనకు దాదాపు 60,000 మంది దాకా ఇప్పుడు ట్రెయినింగ్ పాస్ అయి సెకండ్రీగ్రేడ్ వారు ఉంటే వారికి బదులుగా సెకండ్రీగ్రేడ్ టీచర్స్‌గా బి.ఎస్.సి., బి.ఎ. చదివిన వారికే మీరు యిస్తున్నారు. ఈ సెకండ్రీగ్రేడు వారికి యెప్పుడు యివ్వడానికి వీలవుతుందో ఆలోచించండి. తర్వాత స్కూల్స్‌లోను, కాలేజిల లోను సీట్స్ లేకుండా ఉన్నాయి. ఈ నాడు కమ్మ కాలేజీలు, రెడ్డి కాలేజీలు, వైశ్య కాలేజీలు యీ విధంగా ఉన్నాయి. మా ప్రక్క నర్సరావుపేటలో చూస్తే కమ్మవారిని ఒక కాలేజీలో చేర్చుకుంటారు, రెడ్ల పిల్లలను ఒక కాలేజీలో చేర్చుకుంటారు; వైశ్య పిల్లలను ఒక కాలేజీలో చేర్చుకుంటారు. తర్వాత గుంటూరులో పరిస్థితి కూడా అదే. మరొక చోట కూడా అదే. కనుక కాలేజీలు తతిమ్మా అనేక కులాలకు లేకుండా ఉన్నాయి. వారి పరిస్థితి యేమిటో ఆలోచించాలి. ఆ కాలేజీలలో కూడా మేగ్జిమమ్ యెక్కువ మార్కులు వచ్చిన వారికే సీట్స్ యిస్తున్నారు. ఈ నాడు కాలేజీలలో సీట్స్ విషయంలో విద్యార్థులకు, విద్యార్థుల తల్లిదండ్రులకు చాలా అసంతృప్తి ఉంది. కనుక యెక్కువ కాలేజీలు రావాలి. ఈనాడు కాలేజీలు రావాలంటే యేమంటున్నారంటే 10 ఎకరముల పొలం కావాలి 5 లక్షల రూపాయలు కట్టాలంటున్నారు. దీనికి యెవరూ ముందుకు వచ్చే పరిస్థితి రాకుండా చేయడమే అవుతుంది. 10 ఎకరముల భూమి కొనాలంటే చిన్న చిన్న పట్టణాలలో కూడా రూ. 20 లక్షలు అవుతుంది. ఎవరు యిస్తారు, ఎవరూ యిచ్చేవారు లేరు. కాబట్టి క్రొత్త కాలేజీలు లేకుండా పోతాయి. చదువుకొనే వారు లేకుండా పోతారని మరొక రూపంలో చెప్పడం జరుగుతోంది. కనుక గవర్నమెంటు కాలేజీలు పెట్టి, యెవరయినా వచ్చే దాత ఉండి రూ. 2 లక్షలు యిస్తే మీ పేరు పెడతామని చెప్పండి. అప్పుడు అటువంటి కొంతమంది ముందుకు రావడానికి వీలవుతుంది. కనుక క్రింది స్థాయిలో ప్రతి గ్రామములో ఎలిమెంటరీ స్కూల్స్ అవసరం అని, అట్లాగే అప్పర్ ప్రయిమరీస్కూల్స్ అందులో ఎక్కువమంది టీచర్స్ అని, ఎక్కువ హైస్కూల్స్ అవసరం అనీ, యెక్కువ కాలేజీలు అవసరం అని యిది ప్రధాన ధ్యేయంగా ఉండాలి కాని అక్కడ విద్యార్థులు లేకుండా మనము యూనివర్శిటీలు ఉండాలని ఆలోచించడం భావ్యం కాదని మనవిచేస్తున్నాను. రెసిడెన్షియల్

12-00 p.m. కాలేజెస్, రెసిడెన్షియల్ స్కూల్స్ గురించి చెబుతున్నారు. ఇవి బ్యాక్‌వర్డ్ ఏరియాలలో ఎక్కువగా వుండాలి. వినుకొండ, వీపూరి ప్రాంతములో హాకు

ట్రయిబల్స్ ఎక్కువగా వున్నారు. ఒక రెసిడెన్షియల్ స్కూలు కూడా లేదు. వాగ్దానాలు చేసినా, పత్రికా ముఖంగా వచ్చినా కూడా లాభము లేదు. ఎందుకంటే జిల్లా కలెక్టర్లు, "వున్నవారు వున్నవారికే పెడతారు, లేని వాడు కూడా వున్నవాడికే పెడతారు" అన్నరీతిగా, తెనాలి, గుంటూరులలో అక్కడే స్కూల్సు యివ్వడం జరిగింది. పాఠశాలలో చెప్పేటటువంటి పుస్తకాలు చూస్తే అవి ఎవరికీ వుపయోగపడవు. విద్యార్థులు వాళ్ల కాళ్లమీద వాళు నిలబడగలిగే విధంగా మన పుస్తకాలుండాలి. దేశాన్ని గురించి ఆలోచించే విధంగా, మన దేశనాయకుల పట్ల, దేశంపట్ల భక్తి, శ్రద్ధ గౌరవము వుండే విధంగా మన గ్రంథాలలో ఎక్కడా లేవు. దీనిని గురించి ప్రత్యేకమైన ఆలోచన చేయాలని కోరుతున్నాను. మనము క్రొత్త మార్పులు తేవాలి. నిరుద్యోగం వల్లగాని, లేదా ఇతర అనేక కారణాలవల్లగాని, దొంగలుకావడం, ఈనాటి సినిమాలు కూడా అందుకు సహాయపడడం అంటే-ఈనాటి సినిమాలు హత్యలకు సంబంధించినవి, నీతి బాహ్యమైన పనుల గురించి, దౌర్జన్యం గురించినవి రావడం మరొక కారణం. వీటికి భిన్నమైన సంస్కృతిని మీరు చిన్నప్పటి నుండే ప్రభోదం చేయాలి. ఇంగ్లీషుకు కూడా ప్రాధాన్యత యివ్వాలి. వున్నవాళ్లంతా ఇంగ్లీషు స్కూళ్లలో చదువుతున్నారు. లేనివాళ్లు తెలుగు చదివితే వుద్యోగము వచ్చే గ్యారెంటి లేదు. తెలుగు చదివితే ఉద్యోగ గ్యారెంటీ యివ్వాలని కోరుతున్నాను.

శ్రీ ఎం. కాశిరెడ్డి (కనిగిరి):—అధ్యక్షా, విద్యాశాఖ మంత్రిగారు ప్రవేశపెట్టిన 1983-84 సంవత్సరపు డిమాండును నేను సమర్థిస్తున్నాను. ఈ బడ్జెటు మీద కొన్ని కామెంట్స్ చేయదలచుకొన్నాను. ఈ డిమాండులో మహిళా విశ్వవిద్యాలయం, ఇంకనూ ఎన్నో పథకాలు చెప్పారు. ఇది హర్షించతగిన విషయం. రూరల్ ఎడ్యుకేషన్ చాలా దెబ్బతిని పోయింది. అక్కడ పాఠశాలలు వున్నా పిల్లలు స్కూళ్లకు వెళ్లడం లేదు. కారణం, పల్లెటూరులో ఉపాధ్యాయులు పాత అలవాట్లకు లోనై, రాజకీయ నాయకులతో కుమ్మక్కయి, వాళ్లకు అనుచరులుగా మారి, గ్రామ ప్రాంతాలలో పిల్లలకు చదువు లేకుండా చేస్తున్నారు. సరిగా స్కూళ్లకు రావడం లేదు, అందువల్ల తల్లిదండ్రులు తమ పిల్లలను పట్టణ ప్రాంతాలకు ఎంతో వ్యయప్రయాసలకు ఓర్చి, పంపవలసి వస్తున్నది. ఇదే పరిస్థితి కొనసాగినట్లయితే ప్రమాదకర పరిస్థితి ఏర్పడుతుందని మనవి చేస్తున్నాను. గ్రామాలలో జాతి నిర్వీర్యమయ్యే ప్రమాదముంది. మాజీ విద్యా శాఖ మాత్యులు, మండలి కృష్ణారావు గారు చెప్పారు. స్థానిక సమితి ప్రెశిడెంట్లు గాని, వీరికి టీచర్లు తొత్తులుగా మారి, ఒక వర్గం, ఒక గ్రూపుగా మారి బడికి పోకుండా, జీతాలు తీసుకోవడం జరుగుచున్నదని వారన్నారు. చాలా వరకు అది వాస్తవము. స్కూలుకు పోకుండా, ఓపెన్ చేయకుండా, అక్కడ స్కూళ్లు రన్ అవుతున్నట్లు వారు రిజిష్టర్లలో సంతకాలు పెట్టడం, జీతాలు తీసుకోవడం జరుగుచున్నది. గ్రామీణ ప్రాంతాలలో ఇది కేవలం దారుణంగా సాగుచున్నది. దీనిమీద ప్రభుత్వము గట్టి చర్య తీసుకోవలెనని కోరుతున్నాను. మాజీ విద్యాశాఖ మాత్యులు వారికి పదవిపోయినా

ఈ విషయం జ్ఞాపకం వచ్చిందంటే సంతోషకరమైన విషయం. గ్రామాలలో చాలా స్కూళ్ళకు పక్కా బిల్డింగులు లేవు. చెట్ల క్రింద చదువుకోవలసి వస్తున్నది. ఇపుడు బిల్డింగులకు కేటాయించిన డబ్బు చాలదు. ఇంకా ఎక్కువ గ్రాంట్ కేటాయించాలని కోరుతున్నాను. మధ్యాహ్న భోజన పథకాన్నయినా రద్దుచేసి, ఆ డబ్బును ఈ బిల్డింగ్సుకు పెట్టాలి. భోజన పథకము చాలావరకు సక్సెస్ కావడం లేదు. పేద ప్రజలకు మేలు చేకూరుతుందనే ఆశ కూడా లేదు. వాటికి కేటాయించిన డబ్బును, బిల్డింగులకు, పిల్లల బట్టలకు డయివర్టు చేయాలి. కాపిటేషన్ ఫీజు రద్దు చేసినందుకు అభినందనలు తెలియజేస్తున్నాను. ఎందుకనగా మహారాష్ట్రకు, కర్ణాటకకు విద్యార్థులు వెళ్ళి, మెడికల్ సీటుకు 4–6 వేలు డొనేషన్ కడుతున్నారు. టెక్నికల్ ఎడ్యుకేషన్‌లో సీట్ల అవసరము ఎంతయినా వుంది. ఎక్కువ కాలేజీలు చేయాలి. మా నియోజక వర్గములో 15 డిగ్రీ కాలేజీలు మంజూరు చేసినట్లు విద్యాశాఖ మంత్రిగారు చెప్పారు. అక్కడ బ్యాక్ వర్డు ఏరియా అయినందున ఎవరూ విరాళాలు కట్టడానికి ముందుకు రావడం లేదు. ఎన్నో నిధులు దుర్వినియోగం అవుతున్నాయి. అటువంటి ఏరియాలలో డొనేషన్ కట్టకుండా ప్రభుత్వమే గ్రాంటు యివ్వాలి. నిరక్షరాస్యత ఎక్కువగా వుంది. ఇది ప్రజల అజ్ఞానాన్ని, అమాయకత్వాన్ని, వెనుకబడినతనాన్ని గుర్తుచేస్తుంది. వయోజన విద్య ఎంతయినా అవసరము. ఈ అవకాశమిచ్చినందుకు ధన్యవాదాలు తెలుపుతూ సెలవు తీసుకొంటున్నాను.

శ్రీ డి. సత్యనారాయణ :— అధ్యక్షా, సాధారణ విద్య, సాంకేతిక విద్య, కళా సంస్కృతి వాటి అవసరాలకు సంబంధించిన బడ్జెటును విద్యాశాఖ మంత్రిగారు ప్రవేశపెట్టారు. దాన్ని నిండుగా సమర్థిస్తున్నాను. ఇంతవరకు మన దేశములో, ఈ రాష్ట్రములో విద్యావంతులు 12 పర్సెంటు వున్నారని గౌరవ సభ్యులు తెలిపారు. అది మన ప్రభుత్వ హయాములోనైనా తప్పకుండా పెరిగే అవకాశమున్నట్లు ఈ బడ్జెటు ద్వారా కనబడుతున్నది. సింగిల్ టీచర్ల స్కూళ్ళున్నాయి. అందులో అనేకమంది విద్యార్థులున్నప్పుడు ఒక ఉపాధ్యాయుడు సరియైన బోధన చేయలేడు. ఇపుడు సింగిల్ టీచర్ స్కూళ్లను ఇద్దరు టీచర్ల స్కూళ్ళుగా చేశారు. ప్రయిమరీ స్కూళ్ళను అప్పర్ ప్రయిమరీ స్కూళ్ళగా చేశారు. దానికి సంబంధించిన ఉపాధ్యాయులను, పండిట్స్, బి.ఇడి. అసిస్టెంట్స్, కాలేజీ లెక్చరర్స్ యావత్తు 80 వేల మందికి ఉద్యోగము లభించే అవకాశము కల్పించారు. అందుకు అభినందిస్తున్నాను. మన హయాములో స్కూళ్లు, కాలేజిలు సకాలంలో తెరవడం, పరీక్షలలో కాపీలకు తావులేకుండా తప్పుత్రోవన వెళ్ళే వారిని అరికట్టడానికి మంచి కార్యక్రమాలు పెట్టడం జరిగింది. కాపిటేషన్ ఫీజు ఇంజనీరింగు, మిగతా కాలేజిలలో రద్దు చేశారు. అయినా ఇంకా కొన్ని ప్రయివేటు కాలేజీలలో ఇది నడుస్తున్నది. వాటిమీద నిఘావుంచాలని కోరుతున్నాను. గ్రామ ప్రాంతాలలో బాలబాలికలు చదివేస్కూళ్లకు భవననిర్మాణం క్రింద 9 కోట్లు కేటాయించారు. అర్బన్ ప్రాంతాలకు డబ్బేమీ కేటాయించలేదు. ఈ అర్బన్ ఏరియాకు భవన నిర్మాణమునకు

తప్పనిసరిగా డబ్బు కేటాయించాలి. ప్రభుత్వ పాఠశాలలో బిల్డింగు వసతి లేదు. సౌకర్యాలు లేవు మధ్యాహ్న భోజన విషయంలో ప్రభుత్వము శ్రద్ధ వహించింది. ఈ భోజన పథకాన్ని సర్పంచులకు అప్పగించారు. చాలా మంది సర్పంచులు ముందుకు రావడం లేదు. వాళ్లు పట్టించుకోవడం లేదు. డబ్బు దుర్వినియోగం అవుతున్నది. అది పకడ్బందిగా సక్రమంగా జరిగేలా చూడండి. లేకపోతే మొత్తము తీసైనా వేయండి.

స్పోర్ట్సుకు గాను ప్రతి జిల్లాలో ఒక స్టేడియంను ఏర్పాటు చేయాలని కోరుతున్నాను. విద్యార్థులకు ఆడుకొనుటకు సరియైన స్థలాలు లేవు.

స్కూళ్లలో పిల్లలకు యూనిఫారం యిస్తే బాగుంటుంది, డ్రెస్ మేకింగ్ క్రింద ఎక్కువ డబ్బు కేటాయించాలని కోరుతూ సెలవు తీసుకొంటున్నాను.

శ్రీమతి ఎన్. రాజకుమారి (సత్తెనపల్లి) :— అధ్యక్షా, విద్యాశాఖామంత్రి గారికి నేను ఒక సూచన చేయదలచుతున్నాను. ఇప్పుడు ఆడపిల్లలు బాగా చదువుకుంటున్నారు. మగవారికంటే కూడా ఎక్కువ క్రమశిక్షణతో వారు స్కూల్సులో, కాలేజీలలో చదువుకుంటున్నారు. కాని కాలేజీలలో కాని, స్కూల్సులో గాని ఆడపిల్లలకు ఎక్కువ సీట్లు లేకపోవడంవల్ల వారికి సీట్లు దొరకడంలేదు కాబట్టి వాటిని పెంచాలని కోరుతున్నాను ఆదేవిధంగా ఆడపిల్లలకు ఇంటర్ మీడియట్ వరకూ యిప్పుడు ఫీజు గవర్నమెంటు కాలేజీలలో లేదు. ఆ కన్సెషన్‌ను డిగ్రీవరకూ కూడా ఆడపిల్లలకు పొడిగించాలని విద్యాశాఖామంత్రి గారిని కోరుతూ శలవు తీసుకుంటున్నాను

శ్రీ ఎం. రామకృష్ణారావు :— అధ్యక్షా, విద్యామంత్రిగారు అందరూ కూడా ఒప్పుకున్నది ఏమిటంటే ఆంధ్రరాష్ట్రంలో చదువుకున్నవారు 100 మందికి 40 మంది మాత్రమే అని. అందులో చదువుకున్న ఆ 40 మందిలో సంతకం మాత్రమే చేసేవారు 100 కి 20 మందిని తీసివేస్తే రాష్ట్రంలో చదువుకున్న వారి సంఖ్య 100 కి 20 మంది అవుతుంది. అంటే వాస్తవంగా రాష్ట్రంలో చదువు రానివారు 100 కు 80 మంది ఉన్నారు. ఇటువంటి పరిస్థితులలో ఆర్థికశాఖా మంత్రిగారు తమ ఉపన్యాసంలో మన రాష్ట్రంలో యీ విద్యకు 818 కోట్ల రూపాయలు కేటాయించినట్లు అమెరికాలో అయితే యీ విద్యను అక్కడ స్టేటు గవర్నమెంటు వదలివేసినట్లు కూడా ఆయన యీ విద్యకు చాలా ఉదారంగా కేటాయించినట్లు అన్నారు. కాని అమెరికా వంటి పెద్ద పెట్టుబడిదారీ దేశంతో మనం పోల్చుకోకూడదు. వాస్తవంగా గ్రామాలలో విద్యాభివృద్ధికిగాను మనము కేటాయించిన డబ్బు చాలా తక్కువ. గ్రామాలలో స్కూల్సుకు 8, 9, 10 తరగతులు రావాలంటే 52,000 రూపాయలు గ్రామస్థులు కడితేగాని ఆ తరగతులు రావడంలేదు. నేను యీ విషయం వోట్ ఆన్ ఎకౌంటు స్పీచ్ లో కూడా చెప్పాను. జూనియర్ కాలేజీ ఒక గ్రామానికి రావాలంటే 10 ఎకరాల భూమి, బిల్డింగు, 5 లక్షల రూపాయలు యిస్తేనే ప్రభుత్వం జూనియర్ కాలేజీ యిస్తామంటున్నారు. కనీసం వెనుకబడిన, ట్రయిబల్ ఏరియాలలో కూడా

కన్సెషన్ లేకుండా కంట్రిబ్యూషన్ కట్టమంటున్నారు. కాబట్టి ప్రభుత్వము యొక్క యీ విధానం విద్యను అరికట్టడమే అవుతుంది. ముఖ్యంగా ఖమ్మం జిల్లాలో ఉరుదూ మీడియం స్కూలు లేదు. ఈ స్కూల్సు అన్ని జిల్లా హెడ్ క్వార్టర్సులోనూ ఉన్నవి. మిగతా చోట్ల మాదిరిగా మా ఖమ్మం జిల్లాలో కూడా హెడ్ క్వార్టర్సులో అయినా ఉరుదూ మీడియమ్ స్కూలు ఏర్పాటు చేయాలని కోరుతున్నాను. తరువాత ప్రభుత్వం కాపిటేషన్ ఫీజు రద్దుచేసామన్నారు కాని ఆచరణలో అది జరగలేదు. పరోక్షంగా ఇంజనీరింగు కాలేజీలో 3000 రూపాయలు పోలిటెక్నిక్ కాలేజీలో 2000 రూపాయలు ఐ. టి. ఐ. లో 1200 రూపాయలు, మెడికల్ కాలేజీలో 7,500 రూపాయలు కాపిటేషన్ ఫీజు వసూలు చేస్తున్నారు. ప్రభుత్వ మెడికల్ కాలేజీలో కూడా 350 రూపాయలు ఫీజు ఉండేది 1000 రూపాయలు వసూలుచేస్తామంటున్నారు. ఇంజనీరింగు కాలేజీలో 280 రూపాయలు ప్రభుత్వ ఫీజు ఉంటే దానిని కూడా పెంచాలని చూస్తున్నారు. కాబట్టి మంత్రిగారు యీ ఫీజు పెంచడం విషయంలో పునరాలోచన చేయవలసిందిగా కోరుతున్నారు. పాఠ్యపుస్తకాల ధరలు తగ్గించామని ఆర్థికమంత్రి గారు అంటున్నారు. కాని వాస్తవంగా 9వ క్లాసు లెక్కల పుస్తకం గత సంవత్సరం 2—20 పైసలు ఉంటే యీ సంవత్సరం 6—00 రూపాయలు, బేసిక్ సైన్సు 1—80 పైసలు ఉండేది 6—00 రూపాయలు అయింది. కాలేజీ పుస్తకాల ధరలు కూడా రెట్టింపు పెరిగాయి. ఇంటర్ మీడియట్‌కు సంబంధించిన వివిధ పుస్తకాలు 21 పుస్తకాల ధర గత సంవత్సరం 151—45 పైసలు అయితే యీ సంవత్సరం 225—60 పైసలు, డిగ్రీ పుస్తకాలు 25, పుస్తకాలు గత సంవత్సరం 310 రూపాయలు అయితే యీ సంవత్సరం 492—25 పైసలకు పెరిగాయి. అంతే కాకుండా 10వ తరగతి పుస్తకాలు వచ్చే సంవత్సరం మారతాయనీ, పుస్తకాలు ప్రింట్ కావడం ఆలస్యం అవుతుందనీ కూడా ఆ పుస్తకాలు ధరలు పెరిగి అసలు అవి దొరకడంలేదు. తరువాత ఆర్థికమంత్రిగారు మధ్యాహ్న భోజనపథకం ద్వారా విద్యార్థులు హాజరు సంఖ్య పెరిగిందన్నారు. కాని యీ సంఖ్య వాస్తవంగా పెరిగిందా లేక కాగితాలమీద పెరిగిందా అనేది చూడాలి. ఈ విషయం విద్యామంత్రిగారు ఆలోచించాలి. ఇప్పుడు యీ విద్యారంగం కూడా బ్లాక్‌మార్కెటు చేయడానికి ఉపయోగించుకుంటున్నారు. ఈ మధ్యాహ్న భోజన పథకం ద్వారా బియ్యాన్ని బ్లాకు మార్కెటు చేసుకోవడానికి వీలు అవుతున్నది. సర్‌పంచులు క్లాసులో 25, 30 మంది విద్యార్థులు ఉన్నచోట 70 మంది దాకా ఉన్నట్లు లెక్కలు చూపించి డబ్బు ఫ్రాడ్ చేస్తున్నారు. అందువల్ల యీ మధ్యాహ్న భోజన పథకానికి ఒక వార్డెనును పెట్టి అతని ద్వారా ప్రత్యేక ఏర్పాట్లు చేసి భోజన సరఫరా జరుగుతేనే యీ పథకం అమలు బాగా జరుగుతుంది. తరువాత యీ విద్యావిధానంలో కొత్త మార్పులు తీసుకు వస్తున్నామని చెప్పి పెద్దబాలశిక్షను పాఠ్య గ్రంథంగా నిర్ణయించినప్పుడు అందులో బల్లి పడితే ఏ ప్రమాదం జరుగుతుంది అనేటువంటి మూఢనమ్మకాలు విద్యార్థులలో వ్యాప్తి అవుతాయి కాని వేరే విధంగా అటువంటి పుస్తకాలు ఉపయోగ పడవు. తరువాత 30 మందికి ఒక టీచరు ఉండాలని ప్రభుత్వం నిర్ణయించినా

యిపుడు 60 మంది విద్యార్థులు క్లాసులో ఉన్నారు. కాలేజీలలో అయితే ఒక క్లాసులో ఒక్కొక్క లెక్చరర్ క్రింద 110 మంది విద్యార్థులు ఉంటున్నారు. కాబట్టి యీ రేషియో వల్ల విద్యార్థులకు చదువు రాదు కాబట్టి ఉపాధ్యాయుల, విద్యార్థుల సంఖ్య పెంచాలి. అంతే కాకుండా యీ టీచర్సును, లెక్చరర్సును ట్రాన్స్‌ఫర్స్ మీద అప్పాయింటుమెంటు చేసినపుడు వారు మరల ట్రాన్స్‌ఫర్ అయినపుడు విద్యార్థులకు యిబ్బంది కలుగుతున్నది. ఈ ఉపాధ్యాయుల, లెక్చరర్స్ పోస్టులు ఖాళీగా ఉంటున్నాయి. అందువల్ల యు. జి. సి. వారు యిచ్చే మాచింగ్ గ్రాంట్స్ కూడా రాకుండా పోయే అవకాశం ఉంది. అది ముఖ్య మంత్రిగారు విద్యామంత్రిగారు గమనించాలి. ఇక విద్యార్థులకు యిచ్చే స్కాలర్ షిప్పులకు క్రిందటి సంవత్సరం 2,93,44 వేలు రూపాలు యిస్తే యీ సంవత్సరం 2,77,49 వేల రూపాయలు మాత్రమే యిచ్చారు. తరువాత విద్యావంతులు కాబోతున్న స్త్రీల, పురుషులు సంఖ్య విడివిడిగా మంత్రిగారు చెప్పలేదు. విద్య తక్కువ ఉన్నవారు స్త్రీలలో ఎక్కువమంది ఉంటారు. అందువల్ల పురుషులకంటే స్త్రీలకు విద్యావ్యాప్తి విషయంలో ఎక్కువ ప్రాముఖ్యత యివ్వాలని కోరుతున్నాను. ఈ విద్యారంగానికి 1982-83 లో 264 కోట్ల రూపాయలు ఉంటే దానిని 318 కోట్లు చేసినా కాని అందులో 55 కోట్లు యీ మధ్యాహ్న భోజన పథకానికి పోతున్నది దానివల్ల ఏమి ఉపయోగం, అందువల్ల ప్రజాసామాన్యానికి ఉపయోగపడే పథకాలు ఆలోచించాలని కోరుతూ శలవు తీసుకుంటున్నాను.

Sri Ahmed Sheriff:—Sir, I have gone through the entire Budget. Nothing has been said in regard to minorities, particularly Muslims. Muslims are very much worried about their problems. Where there are Urdu Schools, there are no Teachers. We have represented constantly to the Department. But the Government is not appointing the Teachers. Urdu Training Scheme was there which was running successfully earlier. But now, there are no Teachers to appoint. Who is responsible for these vacancies? With this, our children are suffering. Once upon a time, in the University, we used to have 80% of the students belonging to Muslim community and now they are only 8% or even less. Therefore, I request the Government through you, Sir, to look into the miserable conditions of the minorities and provide all fecilities like other communities.

Then, Sir, with regard to the burning point of capitation fee, there should be exemption for minority institutions. I request the Minister to go through the particular piece of legislation from the Karnataka Government, where they have given exemption for the minority institutions, which come under the Constitution. I will refer a sentence of that Legislation, which reads as follows:—"Application of the Ordinance to the Minority Institutions—Nothing in this

Ordinance or Rules made there under shall apply to minority educational institutions to the extent to which they are inconsistent with the rights guaranted under Article 30 of the Constitution of India. Under this provision, the minority institutions are protected. Whereas in Andhra Pradesh, all the Minority Institutions are closed and we have gone to High Court and got stay orders. I request the Hon'ble Minister to look into this matter and protect the Minority institutions. He must come to the rescue of these institutions and pass orders to see that these institutions run well. Particularly, the Engineering College, Sultan-Ul-Uloom Engineering College is suffering. There is National I. T. I. It is also suffering.

With regard to Oriental Language School, which is having aid from the Central Government as well as from the State Government there is one Officer by name Mr. Shanker Rao, who is there for the last 15 years. he is simply ruining the institution. There is lot of corruption and I request the Education Minister to look into these affairs. It is in a very bad state of affairs and it should be looked into for rectification.

Then, there is Urdu Academy. It was a separate entity. The Urdu language was also official language. We have to improve the language and we have to adopt progress methods. We have also given representations in regard to the sentiments of the minorities. I request the Hon'ble Minister to see that this Academy should be maintained separately as a saparate entity and it should be given a proper allotment as in Utter Pradesh. There, the Government have allotted Rs. 20 to 25 lakhs whereas this Government has not allotted any thing and the Academy is now an insignificant one. I request the Hon'ble Minister to retain the Urdu Academy as it was and let its glory and significance be brought again.

శ్రీ జి. ముద్దు కృష్ణమ నాయుడు (పుత్తూరు): — అధ్యక్షా, ఈ సంవత్సరం విద్యకై ఎక్కువ మొత్తాన్ని కేటాయించి, విద్యను డెవలప్ చేస్తామన్నారు, సంతోషించవలసిన సంగతే. కానీ డైరెక్టర్ ఆఫ్ హాయ్యర్ ఎడ్యుకేషన్, కమిషనర్ ఆఫ్ స్కూల్ ఎడ్యుకేషన్, కమిషనర్ ఆఫ్ ఎగ్జామినేషన్స్, మూడిటికి ఒకే వ్యక్తి అధికారిగా ఉన్నారు. అంతే కాకుండా తెలుగు తెలియని వ్యక్తిని అధికారిగా వేశారు. ఆంధ్రప్రదేశ్ లో ఎంతో తెలుగు తెలిసిన అధికారులు ఉంటే, తెలుగురాని వారిని అధికారిగా వేసి, తెలుగు భాషను అమలు చేస్తామనీ, ఏదో యూనివర్సిటీ పెడతామని చెప్పటం విచారకరం. ఆఫీసర్స్ లేకపోతే ఆ రకంగా చేసినా అర్థం ఉంది. టీచర్స్‌కు బ్యాంకుల ద్వారా డైరెక్టు పేమెంట్ ఇస్తామని అన్నారు. కానీ 8 నెలలు అయినా జీతాలే లేవు. కనుక నాన్ బడ్జెటరీ ప్లాన్‌గా పెడితేనే కాని జీతాలు సరిగ్గా రావు. వారికి ఎల్.టి.సి. కాని,

మెడికల్ ఎయిడ్ కానీ, ఫామిలీ బెనిఫిట్ ఫండ్ కానీ లేదు. ఎన్.జి.వో లకు చేసింది, వీరికి ఎందుకు చేయరు ? వారు కూడా ప్రభుత్వ ఉద్యోగులే కదా? వారికి కూడా ఈ సౌకర్యాలను కలుగచేసినందువల్ల వచ్చే నష్టం ఏమిటి ? ఎంతో బాగా మెయిన్‌టైన్ చేసే చీరాల కాలేజీలో ఏవో అవకతవకలు ఉన్నాయని అంటారు. అదే జనార్ధనరెడ్డి కాలేజీలో ఎంతో డబ్బు దుర్వినియోగం అవుతున్నా అడిగే నాధుడు లేడు. ఇప్పటికి జీతాలు సగమే ఇస్తారు. లెక్చరర్లు అడిగితే వారిపై దౌర్జన్యానికి దిగుతారు. ఆఖరికి ప్రిన్స్‌పాల్‌కు కూడా సగం జీతమే ఇస్తారు. బ్రహ్మాండంగా పనిచేసే చీరాల కాలేజీకి, రూల్స్‌కు విరుద్ధంగా ఇష్టం వచ్చిన ఆర్డర్లను ఇస్తూ ఉంటారు. ఇది చాలా విచారకరం. మధ్యాహ్న భోజన పథకాన్ని పూర్తిగా రద్దుచేయడం మంచిదని నా అభిప్రాయం. దీనికి బదులుగా అటెండెన్స్ సరిగ్గా ఉన్న వారికి స్కాలర్‌షిప్స్ ఇప్పించే అవకాశం కల్పిస్తే బాగుంటుంది. ఈ మధ్యాహ్న భోజన పథకం వల్ల ఎవరికి ఉపయోగం లేదు. కొన్ని చోట్ల అసలు ఇంప్లిమెంటేషనే లేదు. మహిళా విశ్వవిద్యాలయానికి కేవలం రు. 8 లక్షలు కేటాయించారు. ఇది సిబ్బంది జీతాలకే సరిపోతుంది. దీనిని డెవలప్ చేయడానికి కనీసం రు. 50 లక్షలైనా కేటాయించాలని కోరుతున్నాను. దాదాపు 80 వేల టీచర్స్ పోస్టులు ఫిలప్ చేస్తామన్నారు. అతి త్వరగా ఈ సంవత్సరమే భర్తీ చేయిస్తే బాగుంటుంది. కొన్ని పాఠశాలలో ఒక్క టీచర్ కంటే లేరు. కనీసం ఇద్దరైనా ఉండేటట్లుగా చేయాలని కోరుతున్నాను. గతంలో జగన్‌మోహన్‌రెడ్డిగారు కాలేజీ సర్వీస్ కమిషన్ ఏర్పాటు చేయాలని చెప్పారు. 1981-82 లో రికమండ్ చేస్తే, ఇప్పటి వరకూ ఇంప్లిమెంట్ చేయలేదు. ఇంటర్‌మీడియెట్, తెలుగు అకాడమీలకు మంత్రిగారు చైర్మన్‌గా కాకుండా, నాన్ అఫిషియల్స్‌ను చైర్‌మెన్‌గా వేస్తే బాగుండదు, దాదాపు 35 కాలేజీలను ప్రారంభించడానికి అనుమతిస్తామని ఒప్పుకున్నందుకూ, అందులో రెండు కాలేజీలను మా ప్రాంతానికి కేటాయించినందుకూ విద్యామంత్రి గారికి, ముఖ్యమంత్రిగారికి నా కృతజ్ఞతలను అందజేస్తూ, శెలవు తీసుకుంటున్నాను.

శ్రీ కె. శంకరరావు (ఆచంట) :—అధ్యక్షా, విద్యాశాఖమంత్రిగారు ప్రవేశపెట్టిన బడ్జెటును నేను బలపరుస్తూ కొన్ని సూచనలు చేస్తున్నాను. సాధారణంగా విద్య అంటే పాఠశాలల్లో నేర్చుకునేదే విద్య అనుకుంటున్నారు. ఈ డిమాండులో ఫార్మల్ ఎడ్యుకేషన్, నాన్-ఫార్మల్ ఎడ్యుకేషన్ మీద స్ట్రెస్ ఇచ్చారు. ఇన్‌ఫార్మల్ ఎడ్యుకేషన్ మీద స్ట్రెస్ ఇవ్వలేదు. ప్రతి మనిషికి చదవడం, వ్రాయడం, తమ జాతికి సంబంధించిన సంస్కృతి, చరిత్ర, సాంప్రదాయాలు, అలవాట్లు తెలుసుకునే అవకాశం ఉండాలి. ఇది ఇన్‌ఫార్మల్ ఎడ్యుకేషన్ వల్ల వస్తుంది తప్ప ఫార్మల్ ఎడ్యుకేషను వల్ల రాదు. అందువల్ల ఇన్‌ఫార్మల్ ఎడ్యుకేషన్‌ను కూడా చేర్చి ఉంటే బాగుండేది. విడియో ప్రతి
ట వ్యాపించి ఉంది. రేడియోలో మాదిరి టి. వి. లో వార్తలు వస్తే
గుంటుంది. మన విద్యా విధానం ఈ రోజుకు బ్రిటిష్-ఓరియంటెడ్‌గా

ఉంటున్నది తప్ప అందులో ఏమీ మార్పులు లేవు. దీనిని మార్చవలసిన అవసరం ఉంది. ఫ్రం క్రాడిల్ టు గ్రేవ్ ఉపయోగపడే విద్యా విధానం ఉండాలి. సహజంగా ఉండే అభిరుచులకు అనుగుణంగా కోర్సులు పెడితే బాగుంటుందని మనవి చేస్తున్నాను. కాకినాడలో కాయర్ కు సంబంధించిన టెక్నాలజీ పెడితే మంచిది. గుంటూరులో టెక్స్‌టైల్ టెక్నాలజీ పెట్టారు, విశాఖపట్టణంలో సాండ్ విచ్ సిస్టం పెట్టారు. అటువంటివి మిగిలినచోట్ల అభివృద్ధి చేయవలసి ఉందని మనవి చేస్తున్నాను. కాలేజీలు చాలా పెడుతున్నాం కాని అందులో నుంచి వచ్చిన వారికి ఎక్కడా ఉద్యోగాలు రావడం లేదు. ఇండస్ట్రీ—ఓరియంటెడ్ గా విద్య ఉంటే బాగుంటుంది. సైంటిఫిక్ భావాలు అభివృద్ధి చేసే సిలబస్ ఉంటే బాగుంటుందని మనవి చేస్తూ ఈ డిమాండును నేను సమర్థిస్తున్నాను.

శ్రీ జి. మల్లేష్ (అసిఫాబాద్):—అధ్యక్షా, తెలుగు దేశం ప్రభుత్వం అధికారంలోనికి రావడానికి ముందు విద్యార్థులకు సంబంధించిన అన్ని సమస్యలు పరిష్కారం చేస్తానని వాగ్దానాలు చేయడం జరిగింది. ఆ వాగ్దానాలు ప్రతిబింబించే విధంగా ఈ డిమాండు లేదని ఘంటాపథంగా చెప్పవలసి ఉంది. కాపిటేషను ఫీజు రద్దు చేసినప్పటికి ఆచరణలో వసూలు అవుతూనే ఉంది. దీనిని అరికట్టడానికి ప్రభుత్వ చర్యలు పకడ్‌బందీగా లేవని ఖచ్చితంగా చెప్పవలసిన అవసరం ఉంది. ప్రాథమిక విద్య నుంచి చూస్తే కంట్రిబూషన్ సిస్టం ఉంది. అప్పర్ ప్రైమరీ దాటిన తరువాత క్లాసుకు రు. 12,000 లు చొప్పున కట్టాలి. హైస్కూలు అయ్యేటప్పటికి 36 వేల రూపాయిలు ఇవ్వాలంటే ఎట్లా సాధ్యం అవుతుంది? వెనుక బడిన ప్రాంతాలలో కట్టగలరా అనేది ఆలోచించాలి. మధ్యాహ్న భోజన పథకం మధ్య దళారీల భోజన పథకంగా తయారైనది. పాల చుక్క, రొట్టె ముక్క పథకం అట్టర్ ఫెయిల్యూర్ అయినది. సర్పంచ్‌ల మీద పెట్టినప్పటికి ప్రయోజనం లేదని నా అభిప్రాయం. ఆదిలాబాదు జిల్లా వెనుకబడిన జిల్లా. ఇటీవల ముఖ్య మంత్రిగారు వచ్చినప్పుడు బెల్లంపల్లిలో డిగ్రీ కాలేజి, అసిఫాబాదులో జూనియర్ కాలేజి పెడతామని అన్నారు. గిరిజన ప్రాంతాలలో అయినప్పటికి కళాశాల పెట్టాలంటే ఐదు లక్షల కంట్రిబ్యూషన్ తప్పదు అంటున్నారు. అది సరైనది కాదు. ఆదిలాబాదు వెనుకబడిన జిల్లా కనుక అక్కడ అధిక ప్రాధాన్యత ఇవ్వాలని కోరుతున్నాను. సిద్ధార్థ మెడికల్ కాలేజి వారు అరు కోట్లు వసూలు చేసారు కాని వారికి ఇండియన్ మెడికల్ కౌన్సిలు నుంచి పర్మిషన్ రాలేదు. కేంద్ర ప్రభుత్వంతో మాట్లాడి వారికి పర్మిషన్ వచ్చేట్లు చూడాలని కోరుతున్నాను.

శ్రీమతి జి. మాధవి :—అధ్యక్షా, విద్యాశాఖామాత్యులు ప్రవేశ పెట్టిన డిమాండును నేను బలపరుస్తున్నాను. ప్రాథమిక విద్య, నిబద్ధ విద్య, అనుబంధ విద్య, సెకండరీ విద్యలకై చేసిన కేటాయింపులకు నేను హర్షం తెలియచేస్తున్నాను. వెనుకటి ప్రభుత్వ కాలంలో పరీక్షలు దగ్గరకు వచ్చేవి కాని పాఠ్య పుస్తకాలు వచ్చేవి కావు, సకాలంలో పాఠ్య పుస్తకాలు అందించడం మొట్ట మొదట

సారిగా ఈ ప్రభుత్వం వచ్చిన తరువాత జరిగిందని నేను అనుకుంటున్నాను. ప్రతి జిల్లాకు రెండు రెసిడెన్షియల్ కాలేజీలు ఏర్పాటు చేయడం హర్షించదగినది. తిరుపతిలో మహిళా విశ్వ విద్యాలయం స్థాపించడం. ముఖ్యమైన విషయం. మహిళాభ్యుదయానికి ప్రభుత్వం చేస్తున్న కృషికి ఇది తార్కాణం. మహిళా విశ్వ విద్యాలయం బోర్డు మెంబరుగా నేను సంతోషిస్తున్నాను. ఒక మహిళా నాయకత్వంలో ఉన్న నాయకులు కూడా మహిళా విశ్వ విద్యాలయ స్థాపనను కామెంట్ చేస్తున్నారంటే ఆ మహిళకు కాని ఈ నాయకులకు కాని మహిళా సమస్యలపై కృషి చేసే ఉద్దేశం ఉందా అనిపిస్తుంది. ఐ.ఏ.ఎస్, ఐ.పి.ఎస్, ఐ.ఎఫ్.ఎస్. పరీక్షలకు యూనివర్సిటీలలో ట్రైనింగు ఏర్పాటు చేయవలసి ఉంది. మెడికల్ కాలేజీలలో ఇంజనీరింగు కాలేజీలలో స్త్రీలకు తగినన్ని సీట్లు కేటాయించడం లేదు. ఇంకా ఎక్కువ సీట్లు కేటాయించాలని కోరుతున్నాను. ప్రయివేటు కాలేజీల యాజమాన్యాలను ప్రభుత్వం స్వాధీనం చేసుకోదని మంత్రి వర్యులు తెలియచేసారు. ప్రయివేటు యాజమాన్యంలోని కాలేజీలలో లెక్చరర్లు ఎంతో బాధ పడుతున్నారు. ఎ.వి.ఎస్. కాలేజి యాజమాన్యం పై శాసన సభ్యురాలిగా రిపోర్టు చేస్తే నా పై కేసు పెట్టడం జరిగింది. ఇటువంటి కేసుల విషయం ప్రభుత్వం శ్రద్ధ తీసుకుని గవర్నమెంటు ప్లీడరు కాకుండా ఎడ్వకేటు జనరలుకు ఎంట్రస్ట్ చేసి న్యాయం జరిగేట్లు చూడాలి. స్కాలర్‌షిప్స్ సరిగా ఇవ్వడం లేదు. లెక్చరర్లకు జీతాలు సరిగ్గా ఇవ్వడం లేదు. ఈ విషయం ప్రభుత్వ దృష్టికి తెచ్చాం. వెంటనే స్పెషల్ ఆఫీసరును అప్పాయింట్ చేసి విచారణ చేయించాలని కోరుతున్నాను. మధ్యాహ్న భోజన పథకం బదులుగా డ్రెస్ ఇస్తే బాగుంటుంది. స్కాలర్‌షిప్స్ సకాలములో అందచేయవలసిన బాధ్యత ప్రభుత్వంపైన వుంది.

శ్రీ ఎన్. ఇంద్రసేనారెడ్డి :—అధ్యక్షా, జై తెలుగునాడు అని విద్యా పద్ధుపైన యిచ్చిన వివరణ పుస్తకములో వుందని రజబ్ అలి గారు రేజ్ చేసిన మాటను ఉదయం నుంచి వెతుకుతున్నాను కాని నాకు అందచేసిన పుస్తకములో ప్రింట్ కానేలేదు. మనకు అందచేసే పుస్తకాలే ఈ రకముగా వుంటే లక్షలాది పిల్లలకు అందచేసే పుస్తకాలు ఏ రకముగా ప్రింట్ అవుతున్నాయో ఆలోచించాలి. ఏరు దాటిన తర్వాత తెప్ప తగలవేసినట్లు తెలుగుదేశం పార్టీ ప్రజాస్వామ్య పద్ధతుల ద్వారా అధికారములోకి వచ్చిన తరువాత యూనివర్సిటీలలో డెమక్రటిక్ నారమ్స్ గురించి మరచిపోయినట్లు వుంది. యూనివర్సిటీల ఆటోనమీ గురించి ఒక్క ముక్క కూడ వ్రాయలేదు. 1976 లో ఎమర్జెన్సీని అడ్డము పెట్టుకొని సిండికేట్, సెనేట్‌లను రద్దు చేశారు. ఎలక్టెడ్ బాడీస్‌కి ఎన్నికలు జరపాలని అప్పటినుంచి విద్యార్థి సంఘాలు, ఉపాధ్యాయ సంఘాలు, అనేకమంది పెద్దలు చెబుతూనే వున్నారు. యూనివర్సిటీలలో ఎన్నికలు జరిగేవిధంగా 1979 లో యూనివర్సిటీ ఆక్టును అమెండ్ చేశారు. ఆంధ్ర, వేంకటేశ్వర యూనివర్సిటీలలో సెనేటు, సిండికేటుకు ఎన్నికలు జరపడానికి 1982 మే నెలలో నోటిఫికేషన్‌ని జారీ చేశారు. తెలుగుదేశం ప్రభుత్వం వచ్చిన తరువాత వృధా ఖర్చు ఎందుకు

అని ఆర్డరు పాస్ చేసి ఎన్నికలను ఆపారు. గవర్నమెంటు తీసుకొన్న పాలసీ అది మమ్ములను ఏమి చేయమంటారని ఉస్మానియా యూనివర్సిటీ అధికారులనుఅడిగితే చెప్పారు. అసలు ఈ ప్రభుత్వానికి ప్రజాస్వామ్యము మీద నమ్మకము మీద వుందా లేదా లెజిస్లేటివ్ కౌన్సిల్ ని రద్దు చేయాలని తీర్మానము పాస్ చేయడం జరిగింది. ప్రజాస్వామ్యమంటే అసెంబ్లీయేనా ? ప్రజాస్వామ్యములో ప్రతి స్థాయి వుండాలని అందరూ కోరుకొంటారు. మన స్థాయిలోదే ప్రజాస్వామ్య సంస్థ, మిగతా స్థాయిల్లో ప్రజాస్వామ్యము కాదనుకొంటే పొరపాటు అని మనవి చేస్తున్నాను. ఎలక్టెడ్ బాడీస్ లేనందువల్ల ఉస్మానియా, వేంకటేశ్వర, ఆంధ్ర యూనివర్సిటీలలో అనేక అక్రమాలు జరిగాయి. యూనివర్శిటీ ఉపాధ్యాయులలో బి.సి. ఎస్.సి. వారి రిజర్వేషన్ ఫాలో కావాలని గవర్నమెంటు లెటరు 6098 ని ఎంతవరకు అమలుచేశారు ? ఉస్మానియా యూనివర్శిటీలో ఆర్ట్ లో 24 పోస్ట్స్ ఫిల్ అప్ చేస్తే బి.సి. వారికి యిచ్చినది ఒక్క మన్న. సోషల్ సైన్సెస్ లో 36 మందిని రిక్రూట్ చేస్తే బి.సి. వారు ఇద్దరు, సైన్సెస్ లో 97 మందిని వేస్తే కేవలము 8 మంది బి.సి వారిని తీసుకున్నారు. మొత్తము 234 మందికి 16 మంది బి.సి. వారిని తీసుకొన్నారు. 25 శాతము అంటే 58 మందిని తీసుకొనవలసివుండగా కేవలం 16 మందిని మాత్రమే తీసుకొన్నారు. అంటే వీరి మీద చెక్ ఎవరు ? ఎన్నుకొన్న బాడీస్ వుంటే చెక్ చేస్తారు. ఆఫీసర్స్ వున్నారు అనుకొంటే ఈ హౌస్ లో 300 మంది సభ్యులు వుండవలసిన అవసరం లేదు. ఇక్కడ అసెంబ్లీ వున్నప్పుడు యూనివర్సిటీలలో అక్రమాలను చెక్ చేయటానికి ఎలక్టెడ్ బాడీస్ వుండాలి. వాటికి ఎన్నికలను జరపవలసిన అవసరం ఎంతైనా వుంది. ఉస్మానియా యూనివర్సిటీ ప్రొఫెసర్ యూనివర్సిటీ క్వార్టర్స్ లో వుంటూ ఒక గోడ తన యిష్ట ప్రకారము కట్టుకొన్నారు. దానికి 20,000 యివ్వాలని యూనివర్సిటీని అడిగారు. దీనిపైన విద్యార్థులు గొడవచేస్తే ఆ ఫైల్ గోవిందా. ఎలక్టెడ్ బాడీస్ యొక్క చెక్ లేనందువల్ల యూనివర్శిటీకి సంబంధించిన భూములను అక్రమముగా ఎంతోమంది అమ్ముకొంటున్నారు. దీనిని చెక్ చేసేది ఎవరు ? గవర్నమెంటు నామినేట్ చేసిన సిండికేట్ మెంబర్స్ ఏమి చేస్తున్నారు ? ఆంధ్రయూనివర్సిటీ లో ఒకాయన హెడ్ ఆఫ్ ది డిపార్టుమెంటుగా వున్నారు. ఆయన ప్రైవేటు కంట్రాక్టులు తీసుకొంటున్నారు. హైదరాబాదులో హిమాయత్ నగర్ లో ఒక గెస్టు హౌస్ ఏర్పాటు చేసుకొని, దానిలో ఫోన్ పెట్టుకొన్నారు. ఒక కార్ వుంది. ఇదంత ప్రభుత్వ దృష్టికి వచ్చినదా ? ఆంధ్ర, వేంకటేశ్వర యూనివర్సిటీలలో రిసెర్చి స్కాలర్స్ ని చప్రాసీలకంటె అధ్వాన్నముగా చూస్తున్నారు. వారికి రావలసిన స్టయిఫెండ్స్ లో కోత పెడుతున్నారు. లేకపోతే వారి థిసిస్ ని అప్రూవ్ చేయము అని రిసెర్చి స్కాలర్స్ ని నీచాతినీచముగా ట్రీట్ చేస్తున్నారు. దానిని ఎవరు చెక్ చేస్తారు ? ఉస్మానియా యూనివర్సిటీలో ఎగ్జామినేషన్స్ శాఖలో జరుగుతున్న అవకతవకలు ప్రభుత్వ దృష్టికి వచ్చినవా లేదా. ఆంధ్ర యూనివర్సిటి ప్రొఫెసర్ పేరు

రామారావుగారు. ఉస్మానియా యూనివర్శిటీ యిచ్చిన మార్కుల మెమోలో 42+14=46 అని వుంది. ఇంకొక మెమోలో పేరు లేదు, ఆ మెమో ఎవరిది అనుకోవాలి. ఇంకొక మెమోలో కె.ఎస్. ఆర్. మూర్తి అని వుంది. మన విద్యా శాఖ కార్యదర్శిగారు అయి. వుంటారనుకుంటాను. ఇంకొక మెమోలో 19+18=27 అని వ్రాశారు. వీటిని మంత్రిగారికి పంపుతున్నాను వీటిని ఏ రకముగా సరిచేస్తారో ఆలోచించాలి. ఇటువంటివి ఉస్మానియాలోనే కాదు మిగతా యూనివర్శిటీలలో కూడ వున్నాయి. సమాచారము అందకపోవడం వల్ల మిగతా వాటి గురించి చెప్పలేకపోతున్నాను. ఇక ఇంటర్ మీడియట్ బోర్డు ఏ రకముగా నడుస్తున్నదీ చూడండి. ఒక నంబరుకు బదులు ఒక నంబరు ఏ రకముగా వస్తున్నాయో మనకు తెలుసు. 1-00 p. m.
తరువాత, మంత్రిగారి ఉపన్యాసంలో తెలుగు యూనివర్శిటీని ప్రారంభిస్తున్నామనీ, అందుకు సంబంధించి కమిటి వేసినట్లుగా కూడా తెలిపారు. సాహిత్య ఎకాడమి, ఇతర తెలుగు మహాసభలు, ఇంకా ఎన్నో సంస్థలు తెలుగు భాషాభివృద్ధికి పని చేస్తున్నాయి. వారిని పటిష్టవంతం చేయకుండా తెలుగు విశ్వవిద్యాలయం ఎందుకు ? ఫ్రాన్స్‌లో ఫ్రెంచి యూనివర్శిటీ లేదు. బెంగాల్ రాష్ట్రంలో బెంగాలీ యూనివర్శిటి లేదు. తమిళనాడులో తమిళనాడు యూనివర్శిటీ లేదు. తెలుగు యూనివర్శిటీ ఏర్పాటు చేస్తామని తెలివితక్కువ చర్యకు కోట్ల రూపాయలు వృథా చేయవద్దని మనవి. తెలుగు మీద ఇంత మమకారం వున్న ఈ ప్రభుత్వం ఆంధ్రప్రదేశ్ పబ్లిక్ సర్వీస్ కమీషన్‌లో తెలుగు కంపల్సరి సబ్జెక్టుగా చేయనందుకు నా విచారం తెలుపుతున్నాను. యు.పి.పి.ఎస్.సి. లో తెలుగు కంపల్సరి సబ్జెక్టు మన స్టేట్ సర్వీస్ కమీషన్‌లో తెలుగు కంపల్సరి సబ్జెక్టు కాదు. అందువల్ల తెలుగు మీడియం విద్యార్థులకు అన్యాయం జరుగుతుంది.

ఇక, డొనేషన్స్ విషయంపై ఈ హౌస్‌లో చాలా చర్చ జరిగింది. డొనేషన్స్ రద్దు చేస్తామనేది కేవలం కాగితాల మీద తప్ప ఆచరణలో కన్పించడం లేదు. హైదరాబాదులోని స్కూల్స్‌లో, కాలేజీలలో, బిల్డింగ్ ఫండ్ అనో, మరో పేరులోనో పెద్ద పెద్ద మొత్తాలు డొనేషన్‌గా తీసుకుంటున్నారు. బంజార హిల్స్‌లో ఎ. పి. కాలేజ్ ఆఫ్ ఎడ్యుకేషన్‌లో వేల రూపాయలు వసూలు చేస్తున్నారు. గత మూడు సంవత్సరాల నుండి ప్రభుత్వ దృష్టికి తీసుకువచ్చినా ఏమీ చర్య తీసుకోలేదు. ఆ కాలేజికి పర్మిషన్ ఇస్తామని చెప్పినా తరువాత ఇవ్వలేదు. యూనివర్శిటి వారికి బ్రతిమిలాడి పరీక్షకు వెళ్ళారు. అయినా ఆ తరువాత సంవత్సరం కూడా ఆ కాలేజీని బ్యాన్ చేయలేదు. ఒక ప్రక్క డొనేషన్స్ లేవని చెబుతూ మరో ప్రక్క సిద్ధార్థ మెడికల్ కాలేజీలో ఎడ్మిషన్స్‌కు విదేశాల వారి నుండి డొనేషన్స్ తీసుకోవడం నైతికంగా మనను మనమే మోసం చేసుకోవడం అవుతుంది. ఫండ్స్ లేవని అంటున్నారు. యు.జి.సి. నుండి ఫండ్స్ వస్తాయి, ఆ ఫండ్స్‌ను సక్రమంగా ఖర్చు పెడుతున్నారా అని అడుగుతున్నాము. నాగార్జున యూనివర్శిటి ఫండ్స్, వెంకటేశ్వరయూనివర్శిటి ఫండ్స్ లాప్స్

అయ్యాయి. వీటి గురించి గవర్నమెంటు చెక్ చేస్తున్నదా, ప్రభుత్వం నామినేట్ చేసిన సిండికేట్ సభ్యులు ఏమి చేస్తున్నారని అడుగుతున్నాను. విద్యార్థి సంఘాలకు ఎన్నికలు నడుపము అన్నారు. ఎన్నికలు పెడితే మావైపు మొగ్గు అవుతారనే ఉద్దేశ్యం ప్రభుత్వానికి వున్నట్లు వుంది. కాలేజీలను ఎన్నికలను బ్యాన్ చేయాలని ఆలోచించడం చిన్నప్పటినుండి డెమోక్రసి నేర్పాలని చెబుతూ ఇలా బ్యాన్ చేయడం శోచనీయమని మనవి చేస్తున్నాను. తెలుగుదేశం పార్టీ ఎన్నికల ముందు తమ ప్రణాళికలో స్పష్టంగా వ్రాసింది. తెల్లదొరల పెత్తనానికి తాబేదార్లను, గుమాస్తాలను సృష్టించడం ఆ విధాన లక్ష్యం. బిడ్డ చచ్చినా వాసన పోలేదనట్లు స్వరాజ్యం వచ్చి మూడున్నర దశాబ్దాలు దాటినా విద్యా విధానం అమలులో వుంది. ప్రస్తుతం వున్న కళాశాలలలో విశ్వవిద్యాలయాలలో తయారవుతున్న పట్టభద్రులు నిరుద్యోగులయి బ్రతుకుతెరువు కనిపించక నిరాశపాలై పెడదారులు పడుతున్నారు. ప్రతిభావంతులు, చదువు మీద శ్రద్ధాశక్తులు వున్న వారికి సాంకేతిక కళాశాలలలో సీట్లు దొరకడం లేదు. వేల రూపాయలలో కొనుకున్న వారికే సీట్లు లభ్యమవుతున్నాయి. విద్య లాభసాటిగా అమ్మకం జరిగే సరుకుగా మారింది. అన్ని విశ్వవిద్యాలయాలలోని పాఠ్యాంశాలు ఒకే మూసలో పోసినట్లు వుంటున్నాయి. అత్యావసరం, ఆధునిక జీవనావసర పరిస్థితులను విస్మరించకుండా వృత్తి విద్య, సాంకేతిక విద్య సౌకర్యాలను పెద్ద ఎత్తున కల్పించాలని, స్వయం ఉపాధి కల్పన, స్వయం పోషకత్వానికి అవసరమైన విద్యా సౌకర్యం కల్పించడమే తన కర్తవ్యంగా తెలుగుదేశం పార్టీ భావిస్తోంది. మన పరిస్థితులకు, అవసరాలకు తగినట్లు విద్యావ్యవస్థను తీర్చిదిద్దటానికి కుణ్ణంగా అధ్యయనం చేయడం కోసం తెలుగుదేశం పార్టీ అధికారంలోకి రాగానే ప్రముఖ విద్యావేత్తలతో ఒక ఉన్నతాధికార సంఘాన్ని ఏర్పాటు చేస్తుంది. అని తెలుగుదేశం పార్టీ తన ఎన్నికల ప్రణాళికలో తెలిపింది. ఇప్పటికి ఆ రకమైన ఉన్నతాధికార సంఘాన్ని ఏర్పాటు చేశారా ? చేస్తే వారి పేర్లు చెబుతారా అని అడుగుతున్నాను. మధ్యాహ్న భోజన పథకం గురించి చెబుతూ 3 వేల ఆదాయం దాటని ఎస్.టి., ఎస్.సి. వెనుకబడినతరగతుల వారికి, ఇతరులకు ఈ కార్యక్రమం వర్తిస్తుందని చెప్పారు. అసలు కులాల ప్రసక్తి ఎందుకు తేవాలని అడుగుతున్నాను. కులంతో నిమిత్తం లేకుండా 3 వేల రూపాయల లోపు ఆదాయం ప్రతి వారికి ఇది వర్తింప చేయాలి. పరీక్షా విధానంలో గొప్ప సంస్కరణలు తీసుకువచ్చామన్నారు. మన కృషిని పెక్కు రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు ప్రశంసించాయని అన్నారు. పంజాబు రాష్ట్రంలో మన ఇంటర్మీడియట్‌ను రికగ్నైజ్ చేయలేదు. బి.ఇ., ఎమ్.బి.బి.ఎస్ ఎమ్.ఎస్.సి. ఎంట్రెన్స్ పరీక్షలలో జరిగిన అవకతవకలను మంత్రిగారు పరిశీలించవలసిందిగా కోరుతున్నాను. ఒకరు వెళ్ళి మరొకరి కొరకు ఎగ్జామినేషను వ్రాస్తున్నారు, అది మంత్రిగారి దృష్టికి వచ్చిందా ? డిగ్రీ కాలేజీల్లో మాస్ కాపింగ్ జరుగుతుంటే మంత్రిగారి దృష్టికి వచ్చిందా ? ఎ. వి. కాలేజి విషయములో కంప్లైంటు యిచ్చినా ఏమీ

చేయలేదు యీ ప్రభుత్వం. అన్వరులం కాలేజీలో మధ్యాహ్నం ఒంటిగంట వరకు ఫ్లయింగ్ స్క్వాడ్స్ వుండి, వార్లు వెళ్ళిపోయిన తరువాత మళ్ళీ పేపర్స్ యిప్పించి రెండు గంటలు ఎంట్రెన్స్ టైము యిచ్చి ఆ విద్యార్థి చేత వ్రాయించారు. అది ప్రభుత్వ దృష్టికి రాలేదా ? ఎం. బి. బి. ఎస్. ఎంట్రన్స్ ఎగ్జామినేషనులో గాని మరో ఎంట్రెన్స్ ఎగ్జామినేషనులో గాని ఎలా జరుగుతుందో ఒకసారి మంత్రిగారు వెళ్ళి చూస్తే తెలుస్తుంది. ఎవరి పేరు మీద ఎవరు వ్రాస్తున్నారు. ఎం. బి. బి. ఎస్. థర్డు యియర్ స్టూడెంట్సు, ఫోర్తు యియర్ స్టూడెంట్సు, ఫస్టు యియర్ వారి పేరు మీద ఎగ్జామినేషన్ కట్టి వ్రాసి సీట్సు తెప్పిస్తున్నారని చెబుతున్నాను. దానిని అరికడుతున్నారా అని అడుగుతున్నాను. పోతే కొత్తగా 40 రెసిడెన్సియల్ స్కూల్స్ ప్రారంభిస్తున్నాను. ఎక్కడైతే లేవో అక్కడ — చాలా సంతోషం. దీనితో ఏమి చెప్పారంటే, బాలికలకు ఒకటి, బాలురకు ఒకటి యీ సంవత్సరము 5 నుండి 8 తరగతులు ప్రారంభించడానికి స్థలం, భవనాలు మొదలైనవాటిని సేకరించడానికి జిల్లా కలక్టర్లకు ఆదేశాలు జారీ అయినాయని. ఇది ఆగస్టు ఆఖరు. జిల్లా కలక్టర్లకు యిప్పుడు భవనాలు, భూములు చూస్తే వాని అడ్మిషన్సు ఎప్పుడు ప్రారంభం కావాలి, టీచర్సు ఎప్పుడు రావాలి, పిల్లలు ఎప్పుడు రావాలి, ఎప్పుడు పాసు కావాలి. దీని కొరకు సత్వర చర్యలు ప్రభుత్వం తీసుకుంటుందా ? కేపిటేషను ఫీజు లేదని చెబుతూ మళ్ళీ మైనార్టీస్‌కు ఎగ్జంప్షన్ అంటున్నారు. ఒకదానికి ఎగ్జంప్షన్ వుండి మరొకదానికి వుండకూడదని మా పార్టీ భావిస్తున్నది. పోతే తెలుగు భాష కంపల్సరీగా ఎ. పి. పి. ఎస్. సి. లో వుండాలి. సాంస్కృతిక యువజన కార్యక్రమాల గురించి వారి మేనిఫెస్టోలో చెప్పారు. మేము, ప్రతి హైస్కూలులో ట్రేన్డ్ ఫిజికల్ ఎడ్యుకేషను టీచరును పెడుతున్నామన్నారు. ప్రతి గ్రామంలో పెడుతున్నామన్నారు. 2500 మంది వ్యాయామ వుపాధ్యాయులు నిరుద్యోగులుగా వున్నారు. అది ప్రభుత్వ దృష్టికి వచ్చిందా ? రాష్ట్రములో గత 6 సంవత్సరాల నుండి దాదాపు 2500 మంది వ్యాయామ వుపాధ్యాయులు వుద్యోగం లేక అనేక యిబ్బందులు పడుతున్నారు. రాష్ట్రములో మూడువేల ఉన్నత పాఠశాలల్లో ఈ పోస్టులు చాలా వరకు ఖాళీగా వున్నవి. ప్రతి సంవత్సరం కళాశాలల ద్వారా శిక్షణ పొందిన వ్యాయామ వుపాధ్యాయుల సంఖ్య పెరుగుతున్నప్పటికి ఖాళీల్లో వారిని భర్తీ చేయకపోవడం నిజంగా విచారకరము. అంతే గాదు, సాంస్కృతికంగా చూచినప్పుడు మన సిటీలో వుండే సినిమా పోస్టర్సు ఏ రకంగా వున్నవో చూడండి, వాటిని చూచిన తరువాత యువకులు ఏ రకంగా రీయాక్ట్ అవుతారో చెప్పండి. ఉదాహరణకు ఒకేసారి విడుదల అవుతున్న గొప్ప మళయాళ సెక్సు చిత్రం, శోభ నటించిన ఆఖరు చిత్రం, యూత్ ట్రస్ట్. శృంగార దేవత, కిరాయ అమ్మాయిలు, యివి అన్ని ప్రభుత్వ దృష్టికి రాలేదా ? యూత్‌ను బాగుపర్చాలని పోరిలో ఒక చెంపో తీసుకురావాలని తెలుగు గంగను వరద రేజ్ చేస్తున్నామంటున్నారు. దీని సంగతి ఏమి చేస్తున్నారు ? స్పాయిల్ అయ్యే యూత్ సంగతి ఏమి చేస్తున్నారు ? ఇవి ప్రభుత్వ దృష్టికి రాలేదా అని అడుగుతున్నాము. దానికి సాంపిల్‌గా

యిది మీకు పంపిస్తున్నాను. ఇక సాంకేతిక విద్య దానికి ప్రయారిటి యిస్తామన్నారు. సంతోషదాయకమైన విషయం. కాని మా హాయత్‌నగర్‌లో వున్నటువంటి సంజయ్ ఆటోమొబైల్ ఎకాడమీని రద్దు చేయాలని యీ ప్రభుత్వం ఆలోచన చేసింది. దాని కొరకు హంగర్ స్ట్రయిక్ చేసిన తరువాత ఆ జి.ఓ ను మాత్రం వాపసు తీసుకున్నారు, కేవలం ఒక సంవత్సరము వరకు పోస్ట్‌పోన్ చేస్తాము, ఆ తరువాత ఆలోచన చేస్తామన్నారు. ఇప్పుడున్న పరిస్థితులలో విద్యకు ప్రాధాన్యం యిస్తూ అనెంప్లాయ్‌మెంటును పెంచకుండా సెల్ఫ ఎంప్లాయిమెంటు కల్పించే విద్యను అందించాలి. అటువంటి విద్య కొరకు సంజయ్ యినిస్టిట్యూట్‌లాంటివి ఎన్నో తెరవాలని మీ ద్వారా మనవి చేస్తున్నాను. ఇకపోతే సాహిత్య ఎకాడమీలో వందే మాతరం రామచంద్రరావు గారిని, దేవులపల్లి రామానుజరావుగారిని, బెజవాడ గోపాలరెడ్డి గార్లతో ఒక కమిటీని వేశామని కౌన్సిల్‌లో మంత్రిగారు చెప్పారు. మరునాడు రామచంద్ర రావు గారు యిది తప్పు అని చెప్పారు. ఆ డిసిషను సంగతి ఏమిటి? అసలు వేశారా లేదా? వేస్తే ఏ స్టేజీలో వుంది? ఇక సింగిల్ టీచరు స్కూల్స్ లేని గ్రామాలు యిప్పుడు వుంటే, సింగిల్ టీచర్ వున్నటువంటి వాటిని డబుల్ టీచర్సు స్కూల్స్‌గా చేస్తామన్నారు, దానిని మేము వెల్కం చేస్తున్నాము. కాని హైదరాబాదు సిటీకి ప్రక్కన వున్న హాయత్‌నగర్ సమితిలో 18 గ్రామాల్లో ఒక స్కూల్ కూడ లేదు. నాట్ యీవన్ ఎ సింగిల్ టీచరు స్కూల్ యీజ్ దేర్. మా వెంకయ్యనాయుడు గారి నియోజకవర్గములో 11 ఎలిమెంటరీ స్కూల్స్ కావాలని అడిగితే దానికి రిప్లయి లేదు. వారు వున్నటువంటి వాటిని పెంచడం కాదు, లేని చోట సింగిల్ టీచరు స్కూల్‌ను అయినా యివ్వాలని కోరుతున్నాను. స్కూల్స్ వున్న చోట బల్లలు లేవు, బల్లలు వున్న చోట బోర్డ్సు లేవు, బోర్డ్సు వున్న చోట చాక్‌పీసెస్ లేవు, అవి అన్ని వున్న చోట పంతుళ్లు లేరు. వాటి గురించి ప్రభుత్వ దృష్టికి వచ్చిందా? హైదరాబాదు ఓల్డ్ సిటీలో ఎన్నో బిల్డింగ్సు పడిపోతున్నవి చెట్ల క్రింద చదువు చెబుతూ వర్షం పడితే సెలవు యిస్తున్న పరిస్థితులు హైదరాబాదు, చాదర్‌ఘాట్ లాంటి ప్రదేశాల్లో వున్నవి. వెంటనే బిల్డింగు ఫండును హైదరాబాదు అర్బన్‌కు యిచ్చి బిల్డింగ్సు కట్టించుమని మనవి చేస్తున్నాను. 1:80 నిష్పత్తిలో టీచరు—స్టూడెంట్సు వుండాలని వుంటే 1:80 నిష్పత్తిలో వుంటున్నారు. కొన్ని స్కూల్స్‌లో 8 వ తరగతి వరకు వున్నప్పటికీ ముగ్గురు టీచర్సు ఏ రకంగా కండక్ట్ చేస్తారు? ఆలోచించండి. చాలా పొదుపు చేస్తామన్నారు, సంతోషము. గత నాలుగు సంవత్సరాల నుండి ఎప్పుడైతే బాటనీ, జువాలోజీ, ఫిజిక్స్, కెమిస్ట్రీ, యింగ్లీషు సబ్జెక్ట్సను మెడికల్ కాలేజీల్లో తీసివేశారో, అప్పటినుండి అక్కడ పని చేసే లెక్చరర్సును బేకార్‌గా వుంచి జీతాలు యిస్తున్నారు. ఎన్ని లక్షలు అవుతుందో ఆలోచించండి. అక్కడ వున్న లాబ్స్ వేస్ట్‌గా వున్నవి. స్టాఫ్ వేస్ట్‌గా వుంది, వారిని షిఫ్టు చేయడానికి ప్రభుత్వం ఎందుకు ఆలోచించడం లేదని అడుగుతున్నాను. కొత్త కాలేజీలను ఓపెన్ చేయడానికి ఎందుకు డిలే జరుగుతున్నది? ఆగస్టు ఆఖరు అవుతున్నా ఇంకా

ఓపెన్ చేయలేదు. కొత్త కాలేజీలను ఫలానా తేదీలోపల తెరుస్తామని మంత్రి గారు చెప్పాలని కోరుతూ సెలవు తీసుకుంటున్నాను.

(Mr. Speaker in the chair)

Sri P. Ananda Gajapathi Raju:—Mr. Speaker Sir, I am asked to reply to the debate on Education Demand. For replying to this debate I have noted down some of the points which our Hon'ble Members have raised in their various speeches. But nevertheless I am compelled to state that this year-1983-has been a water-shed year, as far as the education goes in the State. Because, andumber of decisions which were hitherto not taken; or not taken because of lack of conviction; or not taken because of encouragement, have been taken up this year.

We find that the total out-lay has increased tremendously from Rs. 757 lakhs to Rs. 3,081 lakhs. This has indicated that there has been a greater emphasis on education this time.

Of course I do admit that the Demands for education need to be further increased because of certain anomalies in the situation but nevertheless there are some financial compulsions which make it impossible for us to increase the allotment beyond this level.

Nevertheless, I would like to state that compulsory education for children between the age groups of 6–16 years was to be completed by the year 1960 and this is being further extended to the year 1990, and this is a stupendous task in front of this Government. We find that we are below the national average. The national average of literacy is some 30%. and we are still somewhere in 28%- even below the national average. Therefore there is need to increase educational facilities not only at the Primary and Secondary level but also at the collegiale level–but this means that more facilities have to be provided and it also involves a lot of financial commitment.

Nevertheless I would like to bring it to the notice of this august House that the educatioual set-up and the system has been changing day by day. Yesterday, there was a question on industrialisation of job oriented education were to be introduced, then the problems would be solved but now it is not just a question of job oriented or vocational education. Education is becoming more complicated in that. You find that in western contries people are going in for high technological industry and in this case we do not have the faciliion to provide high technological importation of skills which are prevalent and which are needed to be done. Therefore when industry is becoming more capital intensive and when industry is becoming more less labour oriented,

then we find that the studenns who are going out of colleges do not find a place in the society and the economic society to-day. Therefore it would be in fact counter productive to go on increasing the colleges indiscriminately and going on increasing the facilities indiscriminately. What is required is the proper mix, the groper combination of courses which have to be offered. Therefore the Government has come forward with a few concrete programmses this year to take up in the intrest of the students community at large.

You find that in order to complete all the school buildings in the State you require over Rs. 200 crores and that too, it will escalate year by year. But nevertheless this year more than Rs. 10 crores has been ear-marked for building of elementary or secondary schools in the State, You also find that there is a component of British Aid, amounting to Rs.1.5 crores. Therefore if this British Aid is properly utilised, then, in future, as an ultimate result of the assistance given, we may get an amount of Rs. 26 crores in order to see that the school buildings programme is given a fillip. It is with this idea that the Government has come forward to specially grant a certain amount of money and to ear-mark certain amount of money for school buildings programme. The school building programme will create certain amount of incentive in the rural areas for children to come forward and study and also for the parents to give enough encouragement to their children.

Therefore, as I mentioned earlier the literacy rate is very low in the State. It has been very low for the long time. It is much below the national average and therefore we are trying to give it a fillip by appointing and creating 14,625 special. category teacher posts for schools and convert the single teacher schools into two teacher schools. We also want to see that 2,117 special language pandits posts are created on a consolidated basis, so that the language or importation of languages does not suffer.

Non formal education also is existing. There are 4,020 non formal educational centres and we want to give it a fillip because we find that in rural areas children are not coming into the education main stream. In order to bring them in to the education at stream, there is need to emphasise and further emphasise to non-formal education.

Regarding the Mid-day meal, you find that there is a certain amount of problem. I do not deny the fact that there are certain problems. There are bound to be some problems when a programme is newly started. When a programme is newly implemented there are bound to be teething problems but these teething problems will be sorted out as days go by and also by the valuable suggestions given

by the Members in this House. I would also like to mention that there is no question of discrimination either by caste or creed. You find that S.Cs—S,Ts and B.Cs., are included in the programme and at the same time whose parental income is less than Rs. 3000 per annum. There fore when that question of Rs. 3000 per annum parental income is created that means that this is given to all the economically backward and to that extent there is no discrimination in this programme.

Regarding supply of text-books and note-books this year, the Government went through a lot of exercises in order to see that the note-books and text-books were supplied in time with desired right quantity. There may be a marginal deficit but nevertheless out of 228 class note-books, I think, 98 or 99 per cent of the books have been supplied.

Similarly about the Text-books also. While releasing the text-books to the schools it was seen that it was done through the Deputy Inspectors of schools, who are given the books on credit basis.

Regarding the examination reform, you find that this year the Government has fallen heavily on students who are copying and tried to dissuade mass copying, because mass copying has become the baue of the Society. Students come forward with this copying and then get degrees and diplomas and when they go into the society, they find that they do not have a place there. Therefore in order to make the system more equitable, it was found that it was necessary to take immediate steps in reforming all examinations.

About Residential Schools, 23 residential schools were opened this year and this is a new concept and definitely it will give it a fillip in the education in the districts.

Adult Education is also going to be given a lot of encouragement this year.

Regarding Capitation Fee, let me mention that the Central Advisory Board of Education, where all the Ministers of Education of all the States are Members commended the action taken by this State Government regarding the abolition of Capitation Fee. They wanted this legislation also to be taken up by other States. so that there would be an uniformity through out this country.

Now the question is that some Members said that the capitation fee and donations are yet being collected from the students. In this connection I would like to mention that if there are any such incidences, they can please bring to the notice of the

Government. Besides, I would also like to mention that the rules pertaining to the capitation Bill have not yet been formed. Even though the Act has been passed, the Rules under the Act have not yet been formed. Once the Rules under the Act are formed definitely the Government will not hesitate in taking steps to see that the capitation abolition is implemented.

Regarding the Women's Uniiversity, this year the Government established a Women's University exclusively for vocational courses and therefore for only is the Government thinking of starting a Women's University at Tirupathi but also taking branches to various district headquarters as and when moneys are available or able to be procured. Therefore the Government is taking definitely the steps to see the women's education is encouraged in this State.

I would also like to mentioned that that for I.A.S., I.F.S., I.P.S., and other U.P.S.C., examinations, the Government is definitely taking steps to see that the students from the State get higher enrollment in these Central Services from the State.

I would also like to mention that the dignity of labour is very important. To-day the students community does not want to go with solid hands. The policy of a clean job a desk job is something which should be forgotten. What is required is dignity of labour and students shold not forget that solid hands means the "National Building Effort". Therefore there is a fillip given to the N.C.C., Scouts and Guides even in this Budget.

About the cultural affairs, I would like to mention that the lost glory of Telugu Culture is being re-established. What is being said about the 'cut of funds' for the cultural affairs must be understood in the dimension that there is a trade arm between the benefit. There is a trade arm between the achievement and the past. You cannot go on increasing the cost indiscriminately beyond a point. Besides, if there is a need for rationalisation and the Government have taken a bold step in this direction.

So, regarding the other activities of the Government State archives, Public Libraries, Sports and Youth Services the Government is definitely taking steps to see that these get a fillip in this particular area. Therefore in Youth Services, one Hon'ble Member was gracious enough to point out that obscene posters etc., were being shown. But to this extent we are not encouraging such things and we do not want to see that such tsing are encouraged. Because we want the youth to be ideal, we want the youth to be imaginative

and we want the youth to be shown the new direction to the efforts of the State.

Therefore by and large, I would like to see that this year there has been a fillip given to the Education and definitely education is finding an important place in the programmes of this Government. To say that there is no normality in the Budget is just to say that there is nothing wrong in doing something new. In other words, when we do something new, it should be appreciated when we do something novel, it should be appreciated. If it is not appreciated, then atleast it should not be condemned.

Regarding the examination reform, I just mentioned in my earlier speech that examination reform is being done and if decentralisation is necessary in this regard we will definitely do it.

Regarding the University Inspection and the Administrative Report, said by Sri M.V. Krishna Rao-Garu, definitely we will get hold of this Report and do the needful in this regard. Regarding the College which was referred to in Bandar, definitely this matter was brought up before the Hon'ble Chief Minister and he mentioned that we are giving them two years' time to provide necessary facilities to run this College. If the facilities are provided, definitely we are not having any objection in seeing that this college is run.

Then, Smt. K. Prasuna mentioned that elementary education facilities should be given a boost. Definitely, if it is a school building programme, this Government is definitely giving it a boost and there is no discrimination in school. If there is a feeling that there is any discrimination, then, we would request you to kindly bring it to our notice so that we could take action in this regard.

Mrs. Godfrey mentioned that school buildings construction and facilities in schools have to be increased. I may mention here that for all it requires lot of finances and finance is the main constraint. Within our resources that are at our command we will definitely see that the school buildings programme is given a fillip.

Regarding the rationale for Telugu University, I would like to mention that Telugu University is definitely the encouragement to the Telugu Language. Because one Hon'ble Member mentioned that there is no English University in England there is no Punjabi University in Punjab but I would like to mention that there is a Tamil University in Tamil Nadu and therefore because there is a Tamil University exclusively to work for the interest of Tamil Language, definitely we also would like to take a view from that and start Telugu University here to see that Telugu is given encouragement

Sri A. Madan Mohan:—Are they your mentors?

Sri P. Ananda Gajapathi Raju:—Sir, I would like to mention that whenever a good thing is done, any where, it is worth picking up.

Sri A. Madan Mohan:—Do you consider that it is a good move?

Sri P, Ananda Gajapathi Raju:—Sir, definitely. I object to it.

Mr. Speaker:—Let him complete this reply please.

Regarding Single Teacher Schools, as I mentioned earlier in my speach, they will be converted into Two Teacher Schools and to that extent, new appointments will be made.

Regarding Sri Satyanarayanagaru's request that a Sports stadium should be constructed in each district, that also will be considered.

Regarding the Constitutional Provision for exemption of minorities, let me State that the State has not in any way discriminated against minorities because definitely, we want to see that Urdu language is encouraged. We want to see that Urdu Academy is kept as a separate entity and to that extent, the State is definitely encouraging the minorities.

Regarding Captation fee, this august House and the Legislative Council also have passed the Bills and enacted them in order to see that the Capition fee is not collected in any institution.

I would like to mention that there is new dimension give to the Education this year and I would like to appreciate this, when all the other Members appreciated the same.

I have just rounded up the debate and this is not question hour if the Members want to put separate questions in this regard.

Sri A. Madan Mohan :—Sir, regarding my right to put questions and asking for clarifications, I would like the Honb'le Minister for Education to know that it need not be the question hour. When discussion is closed very member has got inherent right to ask for clarifications and he is duty bound to Answer them.

Sri P. Ananda Gajapathi Raju:—Sir, definitely when certain matters are raised, I would Answer them but as in the question hour, I am not duty bound to cover on each and every aspect, because each Member spoke for about half an hour and if you want to cover each and every aspect, it will take a long time.

Mr. Speaker:-The Honb'le Members want certain clarifications,

Sri P. Ananda Gajapathi Raju:—Sir, them. I will cover generally.

Sri N. Indrasena Reddy:—Sir, what about the University autonomies? What about the Syndicate and senate Election?

Sri P. Ananda Gajapathi Raju:—Sir, regarding the Senate and Syndicate elections, it was mentioned in this august House Sarlier that it would be conducted as soon as possible.

శ్రీ ఎం. వెంకయ్య నాయుడు:—ఇందాక మా మిత్రుడు మా పార్టీ సభ్యుడు ఇంద్రసేనా రెడ్డిగారు మాట్లాడుతూ సెక్రటరీగారి పేరు అన్నారు. తరువాత వెంటనే క్లారిఫై చేశారు. సెక్రటరీ గారు అయి ఉంటుంది గాని. రెండవది ఎగ్జామినేషన్సు గురించి కూడా చెప్పారు. ఎగ్జామినేషన్సు మిగతా వాటికి డిగ్రీను, పోస్టు గ్రాడ్యుయేట్సు తరువాత మెడికల్ వీటి గురించి తప్పితే there is no comments as far as the examination of Intermediate and 10th Class are concerned. I really appreciate the way in which they are conducting the examinations and ultimately నేను మీ ద్వారా విద్యామంత్రిగారికి విజ్ఞప్తి చేసేది ఒకటి. ఈ బిల్డింగ్సుకి టీచరు పోస్టుకి మీరు ఇచ్చిన డబ్బు గాని పోస్టు శాంక్షన్ చేయడం గాని అది నిజంగా మంచిది, ప్రజానీకానికి. నేను మొన్ననే నా జనరల్ బడ్జెట్ స్పీచ్‌లో నేను ఎప్రిషియేట్ చేశాను. But I only request the Minister to see that this work is started immediately and the posts are filled up at an early date. Let him give a firm assurance that the building activity would be taken up immediately and these posts would be filled up atleast by the end of this month - if not by this month end, atleast by 15th of next month. 1-30 p. m.

Sri P. Ananda Gajapathi Raju:—Sir, regarding the building activities, let me mention that more than Rs. 25.00 lakhs have been released in each district to construct elementary and secondary school buildings. Regarding the appointment, as I mentioned in this august House earlier, we will see that these appointments are made before the end of next month.

శ్రీ ఎన్. ఇంద్రసేనా రెడ్డి:—ఇది నేను స్పెసిఫిక్‌గా ఎ.పి.పి.ఎస్.సిలో తెలుగు కంపల్సరీ లాంగ్వేజిగా ఉండడం తెలుగు వారికి న్యాయం చేసినట్టు అవుతుందని చెప్పాము. అదే రకంగా కోర్సులలో అన్ ఎంప్లాయిడు ఉన్నారు. కోర్సులకు సంబంధించినటువంటి టీచర్సు ఉన్నారు. అదే రకంగా మెడికల్ కాలేజెస్‌లో ఉన్న స్టాఫ్ గురించి కూడా చెప్పమని కోరుతున్నాను.

Sri P. Ananda Gajapathi Raju:—Sir, regarding Telugu in the Public Service Commission, definietly we will see that this is done.

శ్రీ కె. వెంకటేశ్వరరావు:—సింగిల్ టీచర్ స్కూల్సుని ప్లూరల్ టీచర్ స్కూల్సుగా చేయడానికి మాత్రమే ప్రస్తుతం ఉన్న బడ్జెట్‌లో ప్రావైడు చేయ

బడిందని కలిపిచ్చారు. మేము ప్రభుత్వానికి ఒక రిప్రజెంటేషను ఇచ్చాము. అసలు స్కూల్సు లేని చోట ఆ పోకెట్సు ఆఫ్ పాపులేషన్ ఉన్న పరిస్థితులలో సింగిల్ టీచర్ స్కూల్సు శాంక్షన్ చేయడానికి ప్రభుత్వం ఆర్డరును సవరణ చేస్తారా?

Sri P. Ananda Gajapathi Raju:—Sir, regarding this, where there are no schools at all, let me say that this Government will positively consider that matter.

1-40 p. m. శ్రీ ఎం. వి. కృష్ణారావు :—బందరు ఇంజనీరింగు కాలేజీ గురించి చెప్పినారు. దీనికి అన్ని సౌకర్యాలు ఉన్నాయి. 50,000 చదరపు అడుగుల వైశాల్యం గల టెంపరరీ ఎకామిడేషన్ ఉంది. రూ.30 లక్షలు విలువ గల ఎక్విప్‌మెంటు ఉంది. యూనివర్శిటీ కమీషన్ కూడా రికమెండ్ చేసింది. గ్రాంట్ యిన్ ఎయిడ్ క్రింద ఎడ్మిట్ చేయాలి. ఎడ్మిషన్స్ యివ్వాలి అన్నారు. వారు చెప్పిన దానిలో పాలిటెక్నిక్స్ అన్నట్లు వినపడింది. రెండవది ముఖ్యమంత్రిగారు మాట్లాడినప్పుడు అండర్ టేకింగ్ యిచ్చినారు. వారు రెండు సంవత్సరముల లో పర్మనెంటు బిల్డింగ్స్ కడతారుట. రూ.70 లక్షలు ఉంది. 42 ఎకరములు కొన్నారు. దీనిలో బిల్డింగ్స్ మొదటుపెట్టి కడుతున్నారు. వారు రెండు సంవత్సరాల తర్వాత అన్నట్లు యేదో వినపడింది. వెంటనే దీనికి గ్రాంట్ యిన్ ఎయిడ్ అడ్మిట్ చేసి, అడ్మిషన్స్ యిస్తారా ?

Sri. P. Ananda Gajapathi Raju :—Sir, yesterday or day before yestreyday this matter came up before the Hon''ble Chief Minister. He was kind enough to tell about this Bandar College-"If they provide necessary facilities in order to see that the College is put on sound footing, definitely it will be allowed to function." Let me mention that if it is the case, it will be allowed to be admitted for Grant-in-aid.

శ్రీ ఎం. వి. కృష్ణారావు :—రెండు సంవత్సరముల లో పర్మనెంటు బిల్డింగ్స్ కట్టేటట్లు వ్రాసి యిచ్చినారు. మేనేజ్‌మెంటు వ్రాసి యిచ్చినారు. దీనిలో టెంపరరీ అన్ని సౌకర్యాలు పర్మనెంటు బిల్డింగ్ లో కంటే కూడా బాగా ఉన్నాయి. దీనిలో వెంటనే అడ్మిషన్స్ చేయించాలని కోరుతున్నాను.

Sri P. Ananda Gajapathi Raju :—Sir, on the basis of what the Chief Minister has said, we will definitely take necessary steps.

కుమారి టి. వెంకటరత్నం :—అధ్యక్షా, యీ బడ్జెటు ఉపన్యాసంలో సాంస్కృతిక వ్యవహారాల గురించి మంత్రిగారు ప్రస్తావించారు. ఈ రాష్ట్రంలో ఉండే సాంస్కృతిక వ్యవహారాలు సమీక్షించేందుకు ప్రభుత్వం సలహాదారుగా వారి వెంకటేశ్వరరావుగారిని నియమించాము అన్నారు. వారు సూచనలు చేసారు

దాని మేరకు ప్రభుత్వం పరిశీలిస్తుందని అన్నారు. మాకు డిస్కషన్స్‌లో టైము లేక అనేక విషయాలు చెప్పుకోలేకపోయినాము. దీనికి ఒక చిన్న క్లారిఫికేషన్ కావాలి. సాహిత్య ఎకాడమీ కాని మిగిలిన ఎకాడమీలు గురించి కాని గత కొద్ది రోజులుగా చర్చలు జరుగుతున్నాయి. ఈ బడ్జెట్టులో వివరంగా లేదు. ఈ సాహిత్య ఎకాడమీ విషయం తీసుకుంటే యిప్పుడు నార్ల వెంకటేశ్వరరావు కమిటీ కాకుండా పూర్వం శంకరగిరి ఆధ్వర్యంలో ఒక కమిటీని వేశారు. ఆ కమిటీ రిపోర్టు ప్రకారం చూస్తే చాలా ఫ్రాడ్స్ సాహిత్య ఎకాడమీ మిగతా ఎకాడమీలలో జరిగినట్లు స్పష్టంగా తెలుస్తున్నది. ఉదాహరణకు మను చరిత్ర. కుమార సంభవం మొదలగునవి రూ 5 లు కాని రూ.1 కాని అచ్చువేసి అవి యెక్కువ ధరకు అమ్ముతున్నారని శంకరగిరి రిపోర్టులోనే మెన్షన్ చేసినారు. ఆదేవిధంగా కొన్ని పత్రికల ప్రకటనలు చూస్తే మా సాహిత్య ఎకాడమీ చేసిన సేవలను, కోస్లా కమిటీ చాలా కొనియాడింది అన్నారు. ఆ కమిటీ రిపోర్టు కూడా నా చేతిలోనే ఉంది. ఈ కోస్లా కమిటీని నాగార్జునసాగర్ ఒక ఇంజనీర్ ఎక్స్‌పర్టు చేసిన కోస్లా అని, ప్రకటించిన వారు అనుకున్నారేమో తెలియదు. అది అయితే తప్పు. ఈ విధంగా వేసిన కమిటీ ఒక పంజాబు రైటర్ ఆయనకు మన సాహిత్య ఎకాడమీ గురించి కాని మన తెలుగు భాష సేవ చేసేందుకు కాని యే మాత్రం తెలిసిందో తెలియదు. కాబట్టి ప్రభుత్వ వైఖరి యిప్పుడు యిచ్చిన దానిలో స్పష్టంగా లేదు. కేవలం పరిశీలిస్తున్నామన్నారు. ప్రభుత్వం యేమి చేస్తున్నారని, ప్రభుత్వ వైఖరి యేమిటని దీనిమీద చాలా దుమారం రేగుతోంది దయచేసి మంత్రిగారు యీ సాంస్కృతిక యీ మండలిలో జరుగుతున్న ఫ్రాడ్స్, వీటిని రద్దు చేయడం గురించి ఒక స్పష్టమైన వైఖరి చెప్పాలని కోరుతున్నాను.

Sri P. Ananda Gajapathi Raju:—Sir, I was not aware of this particular fraud which she has mentioned about but if she gives me the details I will definitely get the matter enquired into.

Sri Ahmed Shareef:—Sir, I have specifically asked the Minister for Education through you, regarding the capitation fee which now in our States. In Karnataka State exemption has been given to the minority institutions. Whether this Government is considering giving such exemption to the minority institutions in Andhra Paradesh or not?

Sri P. Ananda Gajapathi Raju:—Sir, the Government is not considering in giving exemption to the minority institutions.

శ్రీ ఎం. రామకృష్ణారావు :—ఇప్పుడు గవర్నమెంటు ఇంజనీరింగు కాలేజీలోను, మెడికల్ కాలేజీలోను సీట్స్ యెక్కువ చేస్తారని పుకారు ఉంది. అదికూడా కొంతకు ముందు కూడా అడిగినారు. దీనికి సమాధానం చెప్పాలి.

Sri P. Ananda Gajapathi Raju :—Sir, I mentioned in this august House a few days back answering a Calling Attention Motion that the

fee was increased. This was done because the Capitation Fee was abolished.

శ్రీ ఉమరుఖాన్ పఠాను :—ఇంకాక ఉరుదు టీచర్స్ విషయం అడిగినాను. ఈ ఉర్దూ టీచర్స్‌ను అతి తక్కువగా తీసుకుంటున్నారు. ఇంకా కొన్ని గ్రామాలలో యీ ఉర్దూ టీచర్స్ లేక అక్కడ బడులు మూసివేసి ఉన్నాయి. అక్కడ ఉర్దూ టీచర్స్‌ను తీసుకోవాలని మనవిచేసినాను. దీని వివరాలు తెలియజేయాలని, దీనిమీద చర్య తీసుకోలని తమ ద్వారా మంత్రిగారిని కోరుతున్నాను.

Sri P. Ananda Gajapathi Raju :—Sir, regarding the appointment of Language Pandits, I already mentioned that 2,117 Language Pandits will be appointed in our State.

గౌరవ సభ్యులు:—ఇప్పుడు 7వ తరగతి, 10వ తరగతికే పబ్లిక్ పరీక్షలు కాకుండా ప్రతి సంవత్సరం ఒకటవ తరగతి నుంచి కూడా పబ్లిక్ పరీక్షలు పెట్టడానికి ప్రభుత్వం ఆలోచిస్తున్నారా?

Sri P. Ananda Gajapathi Raju:—Sir, detention system, it is still under the consideration of the Government.

Hon'ble Member:—Now that the College Management at Masula has given the commitment that they would construct college building within two years, within how many days it is possible to arrange for the admission in the Engineering College at Masula. I seek the clarification from the Education Minister.

Sri P. Ananda Gajapathi Raju:—Sir, as clarified some time back, the admission will be taken place as soon as possible.

శ్రీ పి. రామస్వామి (మహారాజ్‌గంజ్):—ఇంటర్మీడియేట్, డిగ్రీ కాలేజీలలో విద్యార్థులు అడ్మిషన్స్ దొరకక చాలా బాధపడుతున్నారు. దీనిని గురించి ప్రభుత్వం పట్టించుకోకుండా ఉన్నది. కనుక దీనిని గురించి ఆలోచిస్తారా?

Sri P. Ananda Gajapathi Raju:—Sir, this was brought to our notice sometime back during this Session and this is being considered.

శ్రీ పి. రామస్వామి:— ఇది చాలా ముఖ్యమైన ప్రశ్న. ఈ విషయం యింతకు ముందు యీ హౌస్‌లో వచ్చిందని అన్నారు. వచ్చిన తర్వాత యెవరికయినా అడ్మిషన్స్ యిప్పించినారా? అడ్మిషన్స్ దొరకక ఆ విద్యార్థుల తల్లిదండ్రులు మామీద పడుతున్నారు. వీరికి ఇంటర్మీడియట్, డిగ్రీ కాలేజీలలో ప్రవేశం దొరికేటట్లు అవకాశం కల్పిస్తారా అంటే దీనిని గురించి యింతకు ముందు కూడా వచ్చిందంటే వారి తల్లిదండ్రులకు మేము యెంతవరకు జవాబు యివ్వగలం? మేము కూడా జంట నగరాలకు సంబంధించిన వారము, మాకు కూడా బాధ్యత ఉంది కాబట్టి అడుగుతున్నాము.

Sri P. Ananda Gajapathi Raju:—Sir, this was brought to our notice earlier in this House and definitely we are trying to increase the section strength in order to see that the admissions are done.

Sri P. Ramaswamy:—Sir, as the Minister has given an assurance about Masula Engineering College, he knows well that there are too many colleges of the same standard which are trying to get more fecilities. He can give an assurance to give the same fecilities to such colleges also.

Sri P. Ananda Gajapathi Raju:—Sir, if those two colleges also come forward to say that they will prepare necessary infrastructure then, definitely we are prepared to permit them also. We will consider.

శ్రీ జి. బుచ్చయ్య చౌదరి:-ఇంద్రసేనా రెడ్డిగారు ఆంధ్రా యూనివర్శిటీలో జరుగుతున్న అవకతవకలు గురించి చెప్పారు. అక్కడ రిజిస్ట్రార్, జాయింట్ రిజిస్ట్రార్, ప్రొఫెసర్ జరుపుతున్న అక్రమాల మీద చర్య తీసుకుంటారా? ఇంతకు ముందు ఒక విషయం మనవిచేయడానికి అవకాశం లేకపోయింది. ఇప్పుడు పేపర్ అండ్ పల్ఫ్ టెక్నాలజీ విషయంలో శ్రద్ధ తీసుకుంటామని చెప్పారు. ఇప్పుడు ఆసియాలో మన ఆంధ్ర రాష్ట్రం పేపర్ ప్రొడక్షన్ విషయంలో ముంది ఉంది. అక్కడ పేపర్ టెక్నాలజీ పెట్టడానికి ముందుకు వస్తున్నారు. వారు యేమైనా సహాయం చేయడానికి ఒకటిన్నర కోట్ల రూపాయలతో ముందుకు వచ్చి పెడతామన్నప్పుడు దీనిని తూర్పు గోదావరి జిల్లాలో స్థాపించడానికి అవకాశం ఉన్నదా అని అడుగుతున్నాను.

Sri P. Ananda Gajapathi Raju:— A course has to be started in the paper technology. 1-50 p. m.

Sri G. Buchayya Chowdary:— Yes certainly,

శ్రీ కె. ఆర్. పుష్పరాజు:— గ్రామ ప్రాంతాలలో పాఠశాల బిల్డింగ్సుకు డబ్బు కేటాయించమని అన్నారు. కనీసము జిల్లా వారిగా కేటాయించిన దానిలో 10 పర్సెంట్ అయినా పట్టణ ప్రాంతాలకు భవనాలు లేని పాఠశాలలకు కేటాయించాలని మనవి చేస్తున్నాను.

Sri P. Anand Gajapathi Raju:— Schools in the municipal are as and they come under different categories.

గౌరవ సభ్యుడు:— ఇప్పుడున్న యూనివర్సిటీలలో కొన్ని ఎస్టాబ్లిష్డు యూనివర్శిటీలున్నాయి. అవి ఆంధ్ర యూనివర్శిటీ, వెంకటేశ్వర, ఉస్మానియా యూనివర్శిటీలు. కాని కొత్తగా కట్టిన నాగార్జున యూనివర్శిటీ, కాకతీయ యూనివర్శిటీలకు ఇస్తున్న గ్రాంటు ఎస్టాబ్లిష్డ్ యూనివర్శిటీలకు యిస్తున్న గ్రాంటుతో సమానంగా వుంటున్నది. ఈనాడు నాగార్జున యూనివర్శిటీలో జీతాలు యిచ్చే స్థితిలో లేరు. పర్టికులర్ గా నాగార్జున యూనివర్శిటీ, అట్లాంటి

ఇన్‌ఫాంట్ స్టేజిలో వున్న యూనివర్శిటీలకు గ్రాంట్ పెంచే విషయం గురించి పరిశీలన చేస్తారా?

Sri P. Ananda Gajapathi Raju :— His contention will be considered.

శ్రీ సి.హెచ్. వెంకటేశ్వరరావు (తణుకు) :— సమితి, జిల్లా పరిషత్తుల నుండి, మునిసిపల్ కార్పొరేషన్ల నుండి విద్యను వేరు చేయడానికి ప్రయత్నము చేస్తారా? నాన్‌డిటెన్షన్ సిస్టమ్‌ను పూర్తిగా రద్దు చేస్తారా? దీనికి క్లారిఫికేషన్ కోరుతున్నాను.

Sri P. Anand Gajapathi Raju :—Definitely this willl be considered.

శ్రీ కె. ఎర్రం నాయుడు:—రాష్ట్రములో వున్న సమితి అప్పర్ ప్రయిమరీ 7వ తరగతి స్కూల్లలో చాలా వరకు హిందీ పోస్టులు ఖాళీగా వున్నాయి. పబ్లిక్ ఎగ్జామినేషన్‌కు వెళ్లితే అక్కడ హిందీ ఎగ్జెంప్షన్ ఇస్తున్నారు. 8వ తరగతికి వెళ్లేసరికి అక్కడ విద్యార్థులు "అ, ఆ" లు చేర్చుకోవలసి వస్తుంది. అందువల్ల ప్రతి స్కూల్లో హిందీ పోస్టులను భర్తీ చేస్తారా?

Sri P. Anand Gajapathi Raju :—I am not aware of the problem. If he gives details we will examine.

గౌరవ సభ్యుడు:— ప్రతి జిల్లాలో రెండు రెసిడెన్షియల్ పాఠశాలలను పెడతామని అన్నారు. జిల్లాల్లో ఇంతకు పూర్వం ఎస్.సి. విద్యార్థులకు 51 పర్సెంట్ రిజర్వేషన్ వుందని మాకు ఎస్.సి. కమిటీలో చెప్పడం జరిగింది. దానిని 14 పర్సెంటుకు తగ్గించారట. ఇంతకు పూర్వము చేసినట్లుగా 51 పర్సెంట్ చేస్తారా లేక 14 పర్సెంట్ చేసి ఎస్.సి. లకు చదువు లేకుండా చేస్తారా?

Sri P. Ananda Gajapathi Raju :— The reservations for S.Cs, S.Ts and B.Cs are nearly to the extent of 46%.

శ్రీ జి. మల్లేష్:— సిద్ధార్థ మెడికల్ కాలేజీకి ఇండియన్ మెడికల్ కౌన్సిల్ నుండి పర్మిషన్ రానందున, అక్కడ పాసయిన విద్యార్థుల సర్టిఫికెట్లు చెల్లని పరిస్థితి ఏర్పడింది. దాని విషయంలో ప్రభుత్వము ఏమి చర్య తీసుకొన్నది? ఇప్పుడు 8 వేల మందిని నియామకము చేసే విషయం నివేదికలో చెప్పారు. ఇప్పటికైనా దానిని పూర్తి చేస్తారా?

శ్రీ పి. ఆనంద గజపతి రాజు:— ఎస్.

Sri V. Venkateswara Rao (Metpalli) :— It is said that Rs. 80 lakhs are due by way of block and matching grants for the various univerlities in the State. This matter has been brought to the notice of the Minister and the amounts are still outstanding. Whether any provision is made in the present Budget for remitting all these dues?

Sri P. Ananda Gajapathi Raju :—This particular matter has come as L.C.Q. in the Council to-day and I gave them an assurance that definitely something will be done.

శ్రీ కె. పాపయ్య (గామన్న పేట) :— ఈ డిమాండ్సు బుక్ లో మధ్యాహ్న భోజన పథకము క్రింద ఎంత డబ్బు కేటాయించారో తెలపలేదు. దాన్ని బట్టి ప్రభుత్వము ఈ మధ్యాహ్న భోజన పథకాన్ని ఎత్తి వేయాలని ఆలోచిస్తున్నారా?

Sri P. Ananda Gajapathi Raju :—An amount of around Rs. 50 crores has allocated.

Mr. Speaker :—The question is.

To reduce the allotment of Rs. 441,64,37,800 for Education by Rs. 100/—

మధ్యాహ్న భోజనం పెట్టుటకు కుల ప్రాతిపదిక నిర్ణయిస్తూ చిన్న వయస్సు లోనే కుల వైషమ్యాలు పాఠశాలల్లో కలుగజేసే విధానానికి నిరసనగా.

To reduce the allotment of Rs. 441,64,37,800 for Education by Rs. 100/—

విద్యార్థులు, అధ్యాపకుల నిష్పత్తి 40 : 1 కన్న ఎక్కువ ఉండటంవలన, విద్యార్థులలో సరిఅయిన స్టాండర్డ్సు లేనందుకు నిరసనగా.

To reduce the allotment of Rs. 441,64,37,800 for Education by Rs. 100/—

ప్రైవేట్ స్కూల్సు మరియు కాలేజీల్లో ఏదో ఒక రూపంలో డొనేషన్స్ వసూలు చేస్తున్నదాన్ని అరికట్టనందులకు నిరసనగా.

To reduce the allotment of Rs. 441,64,37,800 for Education by Rs. 100/—

జూనియర్ మరియు డిగ్రి కాలేజెస్ లో చదువకోరిన విద్యార్థులందరికి సీటు కేటాయించడంలో విఫలమైనందుకు నిరసనగా.

To reduce the allotment of Rs. 441,64,37,800 for Education by Rs. 100/—

టీచింగ్ గ్రాంట్సులో 10% శాతము కంటింజెన్సీ నిధులు కేటాయించనందున బోధనోపకరణాలు, పాఠశాల భవన మరమ్మత్తులకు నిధులు లేకుండా పోతున్నందుకు నిరసనగా.

To reduce the allotment of Rs. 441,64,37,800 for Education by Rs. 100/—

కనీసం భవనాలను అన్ని పాఠశాలలకు సమకూర్చనందుకు నిరసనగా.

To reduce The allotment of Rs. 441,64,37,800 for Education by.
Rs. 100/-

పదవ తరగతిలో నూటికి నూరు శాతం, మరియు అధిక శాతం పరీక్షలో తప్పిన పాఠశాలల లోటుపాట్లను తెలుసుకొని సవరించుటకు చర్యలు తీసుకోనందుకు నిరసనగా.

To reduce the allotment of Rs. 441,64,37, 800 for Education by
Rs. 100/-

ఎంతో కాలముగా ఖాళీగావున్న ఉన్నత విద్యాశాఖ డైరక్టర్ల పదవుల పోస్టులను భర్తీ చేయుటలో చూపుతున్న ప్రభుత్వ జాప్యానికి నిరసనగా.

To reduce the allotment of Rs. 441,64,37,800 for Education by
Rs. 100/-

రాష్ట్రమంతటా ప్రాథమిక మరియు సెకండరీ పాఠశాలలో నెలకొని ఉన్న ఉపాధ్యాయుల కొరత తీర్చుటానికి ఉపాధ్యాయులను తగినంతమందిని భర్తీ చేయుటలో విఫలమైన ప్రభుత్వ విధానానికి నిరసనగా.

To reduce the allotment of Rs. 441,64,37,800 for Education by
Rs. 100/-

ఈ సంవత్సరం రాష్ట్ర పాఠశాలలలోను, జూనియర్ కళాశాలలలోను వసతి లేనందున వేలాది మంది విద్యార్థులు 6, 7, 8. 9. (వ) మరియు 10, వ తరగతులలోను ఇంటర్మీడియటు మొదటి సంవత్సరములోను ప్రవేశం లభించుటలో తగిన చర్య తీసుకోనందుకు ప్రభుత్వ విదానానికి నిరసనగా.

The cut motion were nagatived

Mr. Speaker :-- The question is:

To reduce the allotment of Rs 441,64,37,800 for Education by
Rs. 100/-

మధ్యాహ్న భోజన పథకమును అమలు పరచటానికై నిధులు కేటాయింపులను తగ్గింపు చేసిన ప్రభుత్వ విధానానికి నిరసనగా.

The cut motion was negatived. Memberi pressed for division. The House divided thus Ayes -17. Noes- 83, Netrals-nil.

The Cut motion was negatived.

Mr. Speaker:- The question is:

To reduce the allotment of Rs. 441,64,37,800 for Education by
Rs. 100/-

సిద్ధార్థ మెడికల్ కాలేజిని ప్రభుత్వం స్వాధీన పరుచుకొనుటలో చూపుతున్న తటపటాయింపు వైఖరికి నిరసనగా.

Sri A. Madan Mohan and others pressed for division.
The House divided thus— Ayes-17, Noes-83, Neutrals-nil.

The cut motion was negatived.

Mr. Speaker:—The question is:

To reduce the allotment of Rs. 441,64,37,800 for Education by Rs. 100/-

To protest regarding limiting mid day meals to only certian sections.

Sri M. Venkaiah Naidu pressed for division. The House divided Thus—Ayes-17, Noes-83, Neutrals-nil.

The cut motion was negetived.

Mr. Speaker:— The question is :

To reduce the allotment of Rs.441,64,37,800 for Education by Rs. 100/-

To protest against the deterieration of standard of Education at all levels in entire State.

To reduce the allotment of Rs. 441,64,37,800 for Education by Rs. 100/-

రాష్ట్రంలోని ప్రవేటు ఇంజనీరింగ్, వైద్య కళాశాలలను ప్రభుత్వం స్వాధీనం చేసుకోనందుకు నిరసనగా.

The cut motions were negatived.

Mr. Speaker :—The question is :

To reduce the allotment of Rs.441,64,37,800 for Education by Rs. 100/-

కరీంనగర్ జిల్లా సంకెంలో ప్రభుత్వ పరంగా జూనియర్ కళాశాలను ఏర్పాటు చేయనందుకు నిరసనగా.

Sri A. Madan Mohan pressed for division. The House divided thus. Ayes-17, Noes-83, Neutrals-nil.

The Cut motion was negatived.

Mr. Speaker:— The question is :

To reduce the allotment of Rs. 441,64,37,800 for Education by Rs. 100/-

కాపిటేషను రద్దుచేసినప్పటికి వివిధ సాంకేతిక, ఇతర విద్యా సంస్థలలో విరాళము పేరుతో వసూలు చేస్తున్న విధానాన్ని అరికట్టనందుకు నిరసనగ

To reduce the allotment of Rs. 441,64,37,800 for Education by Rs. 100/—

మన రాష్ట్రంలో వున్న వివిధ విశ్వవిద్యాలయాలలో విద్యార్థులను చేర్చుకొనుటలోను, ఆయా విశ్వవిద్యాలయాలలో ఉద్యోగుల నియామకాలలోను, ప్రమోషన్లలోను హరిజన, గిరిజన, ఇతర వెనుకబడిన తరగతుల వారికి కేటాయించిన రిజర్వేషన్ పద్ధతి పటిష్టంగా అమలు జరుగనందున.

The cut motions were negatived.

Mr. Speaker :—The question is :

To reduce the allotment of Rs. 441,64,37,800 for Education by Rs. 100/

మచిలీపట్టణం శ్రీ వెంకటేశ్వర హిందూ ఇంజనీరింగ్ కళాశాలను వెంటనే గ్రాంట్-ఇన్-ఎయిడ్ లో చేర్చనందుకు.

Sri A. Madan Mohan pressed for division. The House divided thus—Ayes-17, Noes-83, Neutrals-nil.

The cut motion was negatived.

Mr. Speaker :— The question is :

To reduce the allotment of Rs. 441,64,37,800 for Education by Rs. 100/-

ఈ సంవత్సరం ప్యాసయిన విద్యార్థులకు విద్యాలయాలలో, ఉన్నత పాఠశాలలలో జూనియర్ కళాశాలలలో, డిగ్రీ కళాశాలలలో ప్రవేశాలు యిచ్చే అవకాశాలు లేకుండా పోయినందుకు.

To reduce the allotment of Rs. 441,64,37,800/- for Education by Rs. 100/—

ఇంజనీరింగు కళాశాలలో, పాలిటెక్నిక్‌లలో ఇంతవరకు విద్యార్థులను చేర్చుకొనుటకు చర్యలు తీసుకొనలేకపోవుటకు.

To reduce the allotment of Rs. 441,64,37,800/- for Education by Rs.100/—

నిజామాబాద్ జిల్లా ఆర్మూరులో విద్యార్థులకొరకు ప్రభుత్వ జూనియర్ కాలేజిని స్థాపించనందుకు గాను—

To reduce the allotment of Rs. 441,64,37,800/- for Education by Rs. 100/—

హాయత్‌నగర్ తాలూకాలోని పాఠశాలలో 100 మంది ఉపాధ్యాయులు కొరత ఉన్నందుకు నిరసనగా.

To reduce the allotment of Rs. 441,64,37,800/- for Education by Rs. 100/—

హయత్‌నగర్ తాలూకాలో 18 గ్రామాలలో ఏ విధమైన పాఠశాలలు లేనందుకు నిరసనగా.

To reduce the allotment of Rs. 441, 64, 37, 800
for Education by Rs-100/-

తుంగతుర్తి తాలూకా నల్గొండ జిల్లా ఉన్నత పాఠశాలలో ఉపాధ్యాయులు సరిగా లేనందుకు నిరసనగా.

To reduce the allotment of R 441, 64, 37, 800
for Education by Rs. 100/-

న్యూ మలక్‌పేట జూనియర్ కళాశాలకు భవనములేనందుకు నిరసనగా.

To reduce the allotment of Rs. 441, 64, 37, 800
for Education by Rs. 100/-

న్యూ మలక్‌పేట జూనియర్ కాలేజీలో విద్యార్థులకు కనీసము ఒక్క మూత్రశాల కూడా లేనందుకు నిరసనగా.

To reduce the allotment of Rs. 441, 64, 37, 800
for Education by Rs. 100/-

విద్యార్థుల పాఠ్యపుస్తకముల అచ్చువేయుటకు ధరలు విపరీతముగా పెంచినందుకు నిరసనగా.

The cut motions were negatived.

Mr. Speaker:—The question is:

"That the Government be granted a sum not exceeding Rs. 441,64.37,800 under demand No. XX Education be granted."

The Motion was adopted and the demand was granted.

Mr. Speaker:—Now the House stands adjourned to meet again at 8-30 a. m. on Thursday, the 25th August, 1983. 2-03 p.m

The House then adjourned.